

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA PENALĂ

Decizia nr. 167 /RC

Dosar nr.....

Ședința publică din data de 20 martie 2024

Completul constituit din:

Președinte – Mihail Udroiș

Judecător – Ana Hermina Iancu

Judecător – Elena Barbu

Magistrat-asistent – MMA

Grefier – IMS

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – a fost reprezentat de *procuror* CV

Pe rol soluționarea cauzei penale având ca obiect recursul în casație formulat de *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală, privind pe recurenții- inculpați DLHM, TC și BVD, precum și a recursurilor în casație formulate de inculpații BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C SRL*, împotriva deciziei penale nr....., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în dosarul nr.....

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din data de **21 februarie 2024** fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta decizie, când Înalta Curte, având nevoie de timp pentru deliberare, a amânat pronunțarea la data de **06 martie 2024** și **20 martie** când a decis următoarele:

ÎNALTA CURTE

Deliberând asupra recursului în casație formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală, privind pe recurenții- inculpați DLHM, TC și BVD, precum și a recursurilor în casație formulate de inculpații BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C, în baza actelor și lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin sentința penală nr..... a Curții de Apel Alba Iulia – Secția Penală, pronunțată în dosarul nr....., s-au hotărât următoarele:

I. 1. În baza art.322 alin.(1) Cod penal , cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal. (38 acte materiale) și art.5 Cod penal, a fost **condamnat** inculpatul **DLHM** la 1 an și 2 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, în formă continuată.

2. În baza art.320 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (22 acte

materiale) și art.5 Cod penal, a fost condamnat inculpatul DLHM la 2 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale, în formă continuată.

3. În baza art.326 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (2 acte materiale) și art.5 Cod penal, a fost condamnat inculpatul DLHM la 7 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în declarații, comisă în formă continuată.

4. În baza art.52 alin.(2) Cod penal cu referire la art.48 alin.(1) Cod penal, a art.32 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000, cu aplic. art.5 Cod penal, a fost condamnat inculpatul DLHM la 2 ani închisoare.

În baza art.67 alin.(2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

5. În baza art.322 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (26 acte materiale) și art.5 Cod penal, a fost condamnat inculpatul DLHM la 1 an închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, în formă continuată.

6. În baza art.326 Cod penal, cu aplicarea art.5 Cod penal, a fost condamnat inculpatul DLHM la 6 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în declarații.

7. În baza art.48 alin.(1) Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000, a fost condamnat inculpatul DLHM la 3 ani și 8 luni închisoare.

În baza art.67 alin.(2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

8. În baza art.47 Cod penal rap. la art.322 alin.(1) Cod penal, cu aplic. art.61 alin.(4) lit.c) Cod penal, a fost condamnat inculpatul DLHM la 5.400 lei amendă (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), pentru instigare la săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată.

9. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală rap. la art.16 lit.a) Cod procedură penală, a fost achitat inculpatul DLHM pentru infracțiunea de constituire a unui grup

infracțional organizat, prevăzută de art.367 alin.(1), (2) Cod penal.

10. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală rap. la art.16 lit.c) Cod procedură penală, a fost achitat inculpatul DLHM pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art.244 alin.(1), (2) Cod penal, cu aplicarea art.5 Cod penal.

În baza art.38 alin.(1), art.39 alin.(1) lit.b), d), e) Cod penal, s-a aplicat inculpatului DLHM pedeapsa cea mai grea, de 3 ani și 8 luni închisoare, la care s-a adăugat un spor de 2 ani și 5 luni închisoare, rezultând o pedeapsă de 6 ani și o lună închisoare, la care s-a adăugat amenda de 5.400 lei (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), urmând ca inculpatul să execute o pedeapsă rezultantă finală de 6 ani și o lună închisoare și 5.400 lei amendă (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă).

În baza art.45 alin.(1), (2) Cod penal, s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.45 alin.(5) Cod penal, s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art.72 alin.(1) Cod penal, s-a dedus din pedeapsa închisorii aplicată inculpatului DLHM durata privării de libertate în baza mandatului european de arestare nr.....emis de Curtea de Apel Alba Iulia, precum și durata arestării preventive, începând cu 6.07.2015, până la 20.08.2015.

S-a atras atenția inculpatului asupra prevederilor art.63 Cod penal, în sensul că, dacă nu execută, cu rea-credință, pedeapsa amenzii, în tot sau în parte, numărul zilelor-amendă neexecutate se înlocuiește cu un număr corespunzător de zile cu închisoare.

II. 1. În baza art.322 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (34 acte materiale) și art.5 Cod penal, a fost condamnată inculpata TC la 1 an și 2 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii fals în înscrisuri sub semnătură privată, în formă continuată.

2. În baza art.320 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (22 acte materiale) și art.5 Cod penal, a fost condamnată inculpata TC la 2 ani închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale, în formă continuată.

3. În baza art.52 alin.(2) Cod penal cu referire la art.48 alin.(1) Cod penal, a art.32 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000, cu aplic. art.5 Cod penal, a fost condamnată inculpata TC la 2 ani închisoare.

În baza art.67 alin.(2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul

autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

4. În baza art.322 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (11 acte materiale) și art.5 Cod penal, a fost condamnată inculpata TC la 10 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, în formă continuată.

5. În baza art.48 alin.(1) Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000, a fost condamnată inculpata TC la 3 ani și 8 luni închisoare.

În baza art.67 alin.(2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

6. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală rap. la art.16 lit.a) Cod procedură penală, a fost achitată inculpata TC pentru infracțiunea de *constituire a unui grup infracțional organizat*, prevăzută de art.367 alin.(1), (2) Cod penal.

7. În baza art.322 alin.(1) Cod penal, cu aplic. art.61 alin.(4) lit.c) Cod penal, a fost condamnată inculpata TC la 5.400 lei amendă (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată (proces-verbal recepție).

8. În baza art.322 alin.(1) Cod penal, a fost condamnată inculpata TC la 6 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată (contract cesiune).

În baza art.38 alin.(1), art. 39 alin.(1) lit.b), d), e) Cod penal, s-a aplicat inculpatei TC pedeapsa cea mai grea, de 3 ani și 8 luni închisoare, la care s-a adăugat un spor de 2 ani și 2 luni închisoare, rezultând o pedeapsă de 5 ani și 10 luni închisoare, la care s-a adăugat amenda de 5.400 lei (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), urmând ca inculpata să execute o pedeapsă rezultantă finală de 5 ani și 10 luni închisoare și 5.400 lei amendă (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă).

În baza art.45 alin.(1), (2) Cod penal, rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul

autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.45 alin.(5) Cod penal, s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art.72 alin.(1) Cod penal, s-a dedus din pedeapsa închisorii aplicată inculpatei TC durata reținerii, a arestării preventive și a arestului la domiciliu, începând cu 3.03.2015, până la 2.05.2015.

S-a atras atenția inculpatei asupra prevederilor art.63 Cod penal, în sensul că, dacă nu execută, cu rea-credință, pedeapsa amenzii, în tot sau în parte, numărul zilelor-amendă neexecutate se înlocuiește cu un număr corespunzător de zile cu închisoare.

III. 1. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală rap. la art.16 lit.b) teza a II-a Cod procedură penală, a fost achitată inculpata **BV-D** pentru complicitate la tentativa infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.32 Cod penal rap. la art.244 alin.(1), (2) Cod penal, cu aplic. art.5 Cod penal.

2. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală rap. la art.16 lit.b) teza a II-a Cod procedură penală, a fost achitată inculpata BVD pentru complicitate la infracțiunea de înșelăciune, prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.244 alin.(1), (2) Cod penal.

3. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală rap. la art.16 lit.b) teza a I-a Cod procedură penală, a fost achitată inculpata BVD pentru instigare la abuz în serviciu, prevăzută de art.47 Cod penal rap. la art.13 ind.2 din Legea nr.78/2000, rap. la art.297 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (4 acte materiale) și art.5 Cod penal

4. În baza art.13 ind.2 din Legea nr.78/2000, rap. la art.297 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (2 acte materiale) și art.5 Cod penal, a fost condamnată inculpata BVD la 2 ani și 8 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu.

În baza art.67 alin. (2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatei BVD, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatei BVD, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

5. În baza art.13 ind.2 din Legea nr.78/2000, rap. la art.297 alin.(1) Cod penal a fost condamnată inculpata BVD la 2 ani și 8 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu.

În baza art.67 alin.(2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis

inculpatei BVD, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatei BVD, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art.38 alin.(1) Cod penal, art.39 alin.(1) lit.b) Cod penal, s-a aplicat inculpatei BVD pedeapsa cea mai grea, de 2 ani și 8 luni închisoare, la care s-a adăugat un spor de 10 luni și 20 de zile închisoare, urmând ca inculpata să execute 3 ani, 6 luni și 20 de zile închisoare.

În baza art.45 alin.(1), (2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatei BVD, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.45 alin.(5) Cod penal, s-a interzis inculpatei BVD, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art.72 alin.(1) Cod penal, s-a dedus din pedeapsa închisorii aplicată inculpatei BVD durata reținerii, a arestării preventive și a arestului la domiciliu, începând cu 3.03.2015, până la 2.05.2015.

IV. 1. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală rap. la art.16 lit.a) Cod procedură penală, a fost achitat inculpatul **KS** pentru infracțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat, prevăzută de art.367 alin.(1), (2) Cod penal.

2. A fost condamnat inculpatul **KS** la 4 ani închisoare, pentru complicitate la infracțiunea prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000.

În baza art.67 alin.(2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatului **KS**, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatului **KS**, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art.72 alin.(1) Cod penal, s-a dedus din pedeapsa aplicată inculpatului **KS**

durata reținerii, a arestării preventive și a arestului la domiciliu, din 21.05.2015, până la 18.07.2015.

V. 1. În baza art.396 alin.(5) Cod procedură penală. rap. la art.16 lit.a) Cod procedură penală, a fost achitată inculpata LSM pentru infracțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat, prevăzută de art.367 alin.(1), (2) Cod penal.

2. A fost condamnată inculpata LSM pentru complicitate la infracțiunea prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (2), (3) din Legea nr.78/2000, la 3 ani închisoare.

În baza art.67 alin.(2) Cod penal rap. la art.66 alin.(2) Cod penal, s-a interzis inculpatei LSM, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art. 66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.(1) Cod penal, s-a interzis inculpatei LSM, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.(1) lit.a), b) Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În baza art.91 alin.(1) Cod penal., s-a dispus suspendarea executării sub supraveghere a pedepsei de 3 ani închisoare, aplicată inculpatei LSM și s-a stabilit un termen de supraveghere de 3 ani, conform dispozițiilor art.92 alin.(1) Cod penal, care va curge de la data rămânerii definitive a prezentei sentințe.

În baza art.93 alin.(1) Cod penal, a fost obligată inculpata LSM ca, pe durata termenului de supraveghere, să respecte următoarele măsuri de supraveghere:

a) să se prezinte la Serviciul de Probațiune Alba, la datele fixate de acesta; b) să primească vizitele consilierului de probațiune desemnat cu supravegherea sa; c) să anunțe, în prealabil, schimbarea locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; d) să comunice schimbarea locului de muncă; e) să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență.

În baza art.93 alin.(2) lit.a) Cod penal, s-a impus inculpatei LSM obligația de a frecventa un program de reintegrare socială derulat de către serviciul de probațiune sau organizat în colaborare cu instituții din comunitate.

În baza art.93 alin.(3) Cod penal, s-a stabilit că, pe parcursul termenului de supraveghere, inculpata LSM va presta o muncă neremunerată în folosul comunității la Biblioteca din Alba Iulia sau la Casa de Cultură a Studenților, pe o perioadă de 60 de zile lucrătoare.

În baza art.94 alin.(1) Cod penal, s-a stabilit că, pe durata termenului de supraveghere, datele prevăzute de art.93 alin.(1) Cod penal se comunică Serviciului de Probațiune Alba.

În baza art.94 alin.(2) Cod penal, s-a stabilit că supravegherea executării obligațiilor inculpatei LSM, de a presta munca neremunerată în folosul comunității și de a frecventa

un program de reintegrare socială derulat de către serviciul de probațiune sau organizat în colaborare cu instituții din comunitate, se va face de Serviciul de Probațiune Alba.

În baza art.94 alin.(3) Cod penal, s-a stabilit că Serviciul de Probațiune Alba va lua măsurile necesare pentru a asigura executarea obligațiilor inculpatei LSM, de a presta munca neremunerată în folosul comunității și de a frecventa un program de reintegrare socială derulat de către serviciul de probațiune sau organizat în colaborare cu instituții din comunitate.

În baza art.404 alin.(2) Cod procedură penală, s-a atras atenția inculpatei LSM asupra dispozițiilor art.96 alin.(1), (2), (4) Cod penal, în sensul că, dacă pe parcursul termenului de supraveghere, cu rea-credință, nu respectă măsurile de supraveghere sau nu execută obligațiile impuse sau stabilite de lege, dacă până la expirarea termenului de supraveghere nu își îndeplinește integral obligațiile civile ori dacă, pe parcursul termenului de supraveghere, săvârșește o nouă infracțiune, se va revoca suspendarea executării pedepsei sub supraveghere și se va dispune executarea pedepsei.

În baza art.72 alin.(1) Cod penal, s-a dedus din pedeapsa închisorii aplicată inculpatei LSM durata reținerii, a arestării preventive și a arestului la domiciliu, începând cu 3.03.2015, până la 6.05.2015.

VI. A fost condamnată inculpata **S.C. C S.R.L.** la 625.000 lei amendă (250 zile-amendă x 2500 lei/zi-amendă), pentru infracțiunea prevăzută de art.18 ind.1 alin.(1), (2), (3) din Legea nr.78/2000, cu aplic. art. 137 alin.(4) lit.d) Cod penal.

În baza art.138 alin.(2) Cod penal rap. la art.143 Cod penal, s-a aplicat inculpatei S.C. C S.R.L. pedeapsa complementară a interzicerii de a participa la procedurile de achiziții publice, pe o durată de 2 ani.

VII. 1. În baza art.404 alin.(4) lit.c) Cod procedură penală rap. la art.249 alin. (1) Cod procedură penală, a fost **menținută măsura** sechestrului asigurator instituită prin ordonanța Direcției Naționale Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia din data de....., din dosarul nr....., asupra următoarelor bunuri ale inculpatei TC, *până la concurența sumei de 7.741.307 lei: (.....)*

2. În baza art.404 alin.(4) lit.c) Cod procedură penală rap. la art.249 alin.(1) Cod procedură penală, a fost menținută măsura sechestrului asigurator instituită prin ordonanța Direcției Naționale Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia din data de....., din dosarul nr....., asupra următoarelor bunuri ale inculpatei LSM, *până la concurența sumei de 7.591.307,23 lei: (.....)*

3. În baza art.404 alin.(1) lit.c) Cod procedură penală rap. la art.397 alin.(5) Cod procedură penală, a fost menținută măsura sechestrului asigurator instituită prin ordonanțele Direcției Naționale Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia din datele de 26.06.2015 și 21.07.2015 (dosar nr.23/P/2014) (.....)

4. În baza art.404 alin.(4) lit.c) Cod procedură penală rap. la art.249 alin.(1) Cod procedură penală, a fost menținută măsura sechestrului asigurator instituită prin ordonanța Direcției Naționale Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia din data de

26.06.2015, din dosarul nr....., asupra următoarelor bunuri ale inculpatului KS, *până la concurența sumei de 7.591.307,23 lei* (.....)

5. În baza art.404 alin.(4) lit.c) Cod procedură penală rap. la art.249 alin.(1) Cod procedură penală, a fost menținută măsura sechestrului asigurator instituită prin ordonanța Direcției Naționale Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia din data de 26.06.2015, din dosarul nr....., asupra bunurilor SC C SRL, *până la concurența sumei de 8.219.035,74 lei* (.....)

În esență, s-a reținut că inculpații DLHM și TC au falsificat o parte din documentația depusă la dosarul de licitație pentru CL1, printre care și procura de reprezentare a B S.A.L., ceea ce i-a permis inculpatului DLHM, prin prezentarea traducerii acesteia cu legalizarea semnăturii traducătorului, încheierea, în fals, a acordului de asociere în numele B S.A.L. cu S.C. C S.R.L. și acordarea împuternicirii pentru liderul Asocierii S.C. C S.R.L – B S.A.L., S.C. C S.R.L., prin inculpatul IML, să semneze CL1, documente, de asemenea, depuse la dosarul de licitație, ceea ce a contribuit la câștigarea pe nedrept a licitației de către această asociere și, subsecvent, la atribuirea pe nedrept a fondurilor europene către S.C. C S.R.L. și S.C. PR Romania S.R.L. și apoi la rambursarea pe nedrept a cheltuielilor efectuate de S.C. HP S.A., de către Ministerul Mediului. Dincolo de aceste documente, inculpații DLHM și TC au falsificat și procura de reprezentare dată aparent de I pentru DLHM, procură folosită în traducere, după legalizarea semnăturii traducătorului, la asumarea, în numele I, a angajamentului de susținere tehnică și profesională a Asocierii S.C. C S.R.L – B S.A.L., document care, de asemenea, a fost depus la dosarul de licitație, iar calitatea de terț susținător a fost acceptată de S.C. HP S.A.

În drept, s-a reținut că faptele inculpatei **BV-D** întrunesc elementele de tipicitate a infracțiunii de complicitate la tentativa infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.32 Cod penal rap. la art.244 alin.(1), (2) Cod penal, cu aplic. art.5 Cod penal; instigare la abuz în serviciu, prevăzută de art.47 Cod penal rap. la art.13² din Legea nr.78/2000, rap. la art.297 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (4 acte materiale) și art.5 Cod penal

Faptele inculpatului DLHM întrunesc elementele de tipicitate a infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, comisă în formă continuată, prevăzută de art.322 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (60 acte materiale) și a art.5 Cod penal; infracțiunii de fals în declarații, comisă în formă continuată, prevăzută de art.326 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (2 acte materiale) și art.5 Cod penal; complicitate la tentativa de săvârșire a infracțiunii de folosire sau prezentare cu recredință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.32 Cod penal rap. la art.18 ind. alin.(1),(3) din Legea nr.78/2000, cu aplicarea art.5 Cod penal (în ceea ce privește finanțarea europeană) și complicitate la tentativa de

săvârșire a infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.32 Cod penal, rap. la art.244 alin. (2) Cod penal, cu aplicarea art.5 Cod penal (în ceea ce privește cofinanțarea națională), infracțiuni săvârșite în condițiile art.38 alin.(2) Cod penal; fals în înscrisuri sub semnătură privată, comisă în formă continuată, prevăzută de art.322 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.(1) Cod penal (26 acte materiale) și a art.5 Cod penal; fals în declarații, prevăzută de art.326 Cod penal, cu aplicarea art.5 Cod penal;

Faptele inculpatei TC întrunesc elementele de tipicitate a infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, comisă în formă continuată, prevăzută de art.322 alin. (1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (56 acte materiale) și a art.5 Cod penal; complicitate la tentativa de săvârșire a infracțiunii de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.32 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000, cu aplicarea art.5 Cod penal (în ceea ce privește finanțarea europeană) și complicitate la tentativa de săvârșire a infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.32 Cod penal, rap. la art.244 alin.(1), (2) Cod penal, cu aplicarea art.5 Cod penal (în ceea ce privește cofinanțarea națională), infracțiuni săvârșite în condițiile art.38 alin.2 Cod penal; fals în înscrisuri sub semnătură privată, comisă în formă continuată, prevăzută de art.322 alin.(1) Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (11 acte materiale) și a art.5 Cod penal; complicitate la săvârșirea infracțiunii de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art.32 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin. (1), (3) din Legea nr.78/2000 (în ceea ce privește finanțarea europeană) și complicitate săvârșirea infracțiunii de înșelăciune, prevăzută de art.32 Cod penal rap. la art.244 alin.(1), (2) Cod penal (în ceea ce privește cofinanțarea națională), infracțiuni săvârșite în condițiile art.38 alin.2 Cod penal; constituire a unui grup infracțional organizat, prevăzută de art.367 alin.(1), (2) Cod penal; fals în înscrisuri sub semnătură privată, prevăzută de art.322 alin.(1) Cod penal; fals în înscrisuri sub semnătură privată, prevăzută de art.322 alin.(1) Cod penal;

Faptele inculpatului KS, întrunesc elementele de tipicitate a infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat, prevăzută de art.367 alin.(1), (2) Cod penal, complicitate la infracțiunea prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000;

Faptele inculpatei LSM întrunesc elementele de tipicitate a infracțiunii de complicitate la infracțiunea prevăzută de art.48 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (2), (3) din Legea nr.78/2000;

Faptele inculpatei SC C SRL întrunesc elementele de tipicitate a infracțiunii prevăzută de art.18¹ alin.(1), (2), (3) din Legea nr.78/2000, cu aplic. art.137 alin.(4) lit.d)

Cod penal, raportat la art. 16 alin.(1) lit.b) teza I Cod procedură penală.

Împotriva acestei hotărâri, în termen legal, au declarat apel, printre alții, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia, inculpații DLHM, TC, BVD, SC C SRL, KS și LSM.

Prin decizia penală nr....., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Penală, în dosarul nr....., în opinie majoritară, cu privire la apelurile inculpaților DLHM, TC, BVD, SC C SRL, KS și LSM și apelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia, s-au dispus următoarele:

S-au admis apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Serviciul Teritorial Alba Iulia și de inculpații DLHM, TC, KS, BVD, BM și YZ, împotriva sentinței penale nr..... a Curții de Apel Alba Iulia – Secția Penală, pronunțată în dosarul nr.....

A fost desființată, în parte, hotărârea atacată și, în rejudecare:

1. A fost descontopită pedeapsa rezultantă aplicată inculpatului **DLHM**, de 6 ani și o lună închisoare și amendă penală de 5.400 lei (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), în pedepsele componente de: *1 an și 2 luni închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (38 acte materiale), *2 ani închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale, prev. de art.320 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (22 acte materiale), *7 luni închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în declarații, prev. de art.326 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (2 acte materiale), *2 ani închisoare*, pentru săvârșirea participației improprie la complicitate la tentativa la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art.52 alin.2 Cod penal, cu referire la art.48 alin.1 Cod penal, art.32 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000, *1 an închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (26 acte materiale), *6 luni închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în declarații, prev. de art.326 Cod penal, *3 ani și 8 luni închisoare*, pentru complicitate la săvârșirea infracțiunii de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art.48 alin.1 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.1, 3 din Legea nr.78/2000 și *5.400 lei amendă* (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), pentru instigare la săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.47 Cod penal rap. la art.322 alin.1 Cod penal, cu aplic. art.61 alin.4 lit.c Cod penal.

În baza art.396 alin.6 Cod procedură penală rap. la art.16 alin.1 lit.f Cod procedură penală, a încetat procesului penal pentru infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (38 acte materiale), fals material în înscrisuri oficiale, prev. de art.320 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (22 acte materiale), fals în declarații, prev. de art.326 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (2 acte materiale), participație improprie la complicitate la tentativa la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art.52 alin.2 Cod penal, cu referire la art.48 alin.1 Cod penal, art.32 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000, fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (26 acte materiale), fals în declarații, prev. de art.326 Cod penal și instigare la săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.47 Cod penal rap. la art.322 alin.1 Cod penal, cu aplic. art.61 alin.4 lit.c Cod penal.

S-a menținut pedeapsa **de 3 ani și 8 luni închisoare** aplicată inculpatului DLHM pentru complicitate la săvârșirea infracțiunii de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art. 48 alin.1 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000.

În baza art.67 alin.2 Cod penal rap. la art.66 alin.2 Cod penal, i s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art. 66 alin.1 lit.a, b Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.1 Cod penal, i s-a interzis inculpatului DLHM, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.1 lit.a, b Cod penal, respectiv a dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

S-au înlăturat din dispozitivul hotărârii atacate prevederile art.38 alin.1, art.39 alin.1 lit.b, d, e Cod penal, respectiv art.63 Cod penal.

În baza art.72 alin.1 Cod penal, s-a dedus din pedeapsa închisorii aplicată inculpatului DLHM durata privării de libertate în baza mandatului european de arestare nr.1/2015, emis de Curtea de Apel Alba Iulia, precum și durata arestării preventive, începând cu 06.07.2015, până la 20.08.2015.

2. S-a descontopit pedeapsa rezultantă aplicată inculpatei TC, de 5 ani și 10 luni închisoare și 5.400 lei amendă (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), în pedepsele componente de: *1 an și 2 luni închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod

penal (34 acte materiale), *2 ani închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale, prev. de art.320 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (22 acte materiale), *2 ani închisoare*, pentru săvârșirea participației improprii la complicitate la tentativa la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art.52 alin.2 Cod penal, cu referire la art.48 alin.1 Cod penal, art.32 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000, *10 luni închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (11 acte materiale), *3 ani și 8 luni închisoare*, pentru complicitate la săvârșirea infracțiunii de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art. 48 alin.1 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000, *5.400 lei amendă* (180 zile-amendă x 30 lei/zi-amendă), pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată (proces-verbal recepție), prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.61 alin.4 lit.c Cod penal și *6 luni închisoare*, pentru săvârșirea infracțiunii de fals în înscrisuri sub semnătură privată (contract cesiune), prev. de art.322 alin.1 Cod penal.

În baza art.396 alin.6 Cod procedură penală rap. la art.16 alin.1 lit.f Cod procedură penală, s.a dispus *încetarea procesului penal* pentru infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (34 acte materiale), fals material în înscrisuri oficiale, prev. de art.320 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (22 acte materiale), participație improprie la complicitate la tentativa la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art.52 alin.2 Cod penal, cu referire la art.48 alin.1 Cod penal, art.32 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000, fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (11 acte materiale), fals în înscrisuri sub semnătură privată (proces-verbal recepție), prev. de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.61 alin.4 lit.c Cod penal și fals în înscrisuri sub semnătură privată (contract cesiune), prev. de art.322 alin.1 Cod penal.

S-a menținut pedeapsa de 3 ani și 8 luni închisoare aplicată inculpatei TC pentru complicitate la săvârșirea infracțiunii de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art.48 alin.1 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000.

În baza art.67 alin.2 Cod penal rap. la art.66 alin.2 Cod penal, i s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă complementară, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.1 lit.a, b Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat, pe o perioadă de 1 an.

În baza art.65 alin.1 Cod penal, i s-a interzis inculpatei TC, ca pedeapsă accesorie, exercitarea drepturilor prevăzute de art.66 alin.1 lit.a, b Cod penal, respectiv a dreptului de a fi aleasă în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice și a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

S-a înlăturat din dispozitivul hotărârii atacate prevederile art.38 alin.1, art.39 alin.1 lit.b, d, e Cod penal, respectiv art.63 Cod penal.

În baza art.72 alin.1 Cod penal, s-a dedus din pedeapsa închisorii aplicate inculpatei TC durata reținerii, a arestării preventive și a arestului la domiciliu, începând cu 03.03.2015, până la 02.05.2015.

3. S-a redus cuantumul pedepsei aplicate inculpatului **KS** de la 4 ani închisoare, la 3 ani închisoare, pentru complicitate la săvârșirea infracțiunii de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art.48 Cod penal rap. la art.18¹ alin.1, 3 din Legea nr.78/2000.

S-a menținut față de inculpatul **KS** aplicarea art. 66 și art. 65 din Codul penal.

4. S-a descontopit pedeapsa rezultantă de 3 ani, 6 luni și 20 de zile închisoare, aplicată inculpatei **BVD**, în pedepsele componente de câte 2 ani și 8 luni închisoare, pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu, prev. de art.13 ind.2 din Legea nr.78/2000, rap. la art.297 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal (2 fapte).

În baza art.396 alin.6 Cod procedură penală rap. la art.16 alin.1 lit.f) Cod procedură penală, s-a dispus *încetarea procesului penal* pentru infracțiunea de abuz în serviciu, prev. de art.13² din Legea nr.78/2000, rap. la art.297 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art. 35 alin.1 Cod penal (2 fapte).

S-a înlăturat din dispozitivul hotărârii atacate prevederile art.38 alin.1 Cod penal, art.39 alin.1 lit.b Cod penal, art.67 alin.2 Cod penal, art.65 alin.1 Cod penal, respectiv art.45 alin.1, 2 și 5 Cod penal.

S-a constatat că inculpata **BVD** a fost reținută, arestată preventiv și la domiciliu, începând cu 03.03.2015, până la 02.05.2015.

5. S-a înlăturat obligarea inculpaților **DLHM**, **TC** și **BVD**, la plata sumei de 30.000 euro, în echivalent în lei la data plății, cu titlu de daune morale pentru partea civilă **B SAL**.

Au fost menținute celelalte dispoziții ale sentinței penale atacate, care nu sunt contrare prezentei hotărâri.

II. Au fost respinse, ca nefondate, apelurile declarate de inculpații **LSM**, **HG**, **SC C**

SRL, IMI și SC B SRL, precum și de părțile civile B SAL și SC HP SA împotriva aceleiași sentințe.

Au fost menținute măsurile asigurătorii în limitele stabilite prin sentința atacată și încheierile pronunțate în apel, până la concurența sumei de 7.581.307,23 lei și a valorii necesare pentru executarea măsurii confiscării și cheltuielilor judiciare.

S-au ridicat măsurile asigurătorii față de inculpații PCG, YZ, BM și S. C. de CN.

Împotriva acestei decizii pronunțate de instanța de apel, au formulat cereri de recurs în casație Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală, inculpații BVD, SC C SRL, KS, DLHM, TC și inculpata LSM.

În cuprinsul cererii de recurs în casație, invocând cazul de casare prevăzut de art. 438 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură penală, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală a susținut, că soluția de încetare a procesului penal ca urmare a împlinirii termenului general de prescripție, pentru infracțiunile prevăzute de art. 52 alin.(2) Cod penal cu referire la art.48 alin.(1) Cod penal, a art.32 Cod penal rap. la art.18 ind.1 alin.(1), (3) din Legea nr.78/2000, reținute în sarcina inculpaților DLHM și TC, este nelegală, întrucât, în mod greșit, s-a constatat împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

Sub acest aspect s-a arătat că în raport de limitele de pedeapsă, este incident termenul de prescripție de 10 ani care se va împlini la data de 30.12.2023 (fără luarea în considerare a suspendării judecării în apel, în perioada 6.10.2022- 7.12.2022 dispusă prin încheierea de ședință din data de 6.10.2022 și, în fond, în perioada 16.03.2022-14.05.2020).

Inculpata BVD a solicitat admiterea recursului în casație formulat, casarea deciziei recurate și, în rejudecare, achitarea pentru infracțiunea prevăzută de art.18¹ alin.(1), (2) și (3) din Legea nr.78/2000, cu aplic. art.137 alin.(4) lit.d) Cod penal, raportat la art. 16 alin.(1) lit.b) teza I Cod procedură penală.

În concret, a arătat că ceea ce i s-a imputat a fost faptul că, prin îndeplinirea defectuoasă a atribuțiilor de serviciu, a autentificat unul și respectiv două angajamente de susținere tehnică și profesională sub nr. 2747/4.09.2012 și, respectiv sub nr.3699/28.11.2012 și sub.3875/18.12.2012, asumate în mod nereal în numele I și, respectiv, al B S.A.L. de inculpatul DLHM, documente absolut necesare la dosarele de licitație pentru CL1 și, respectiv, pentru CL5, contribuind astfel la obținerea pe nedrept de fonduri europene și naționale de către Asocieria S.C. C S.R.L - B S.A.L. și, respectiv, la atribuirea contractului finanțat din fonduri europene și naționale (ulterior reziliat) către Societatea Comercială de CN S.A.

Inculpata SC C SRL a solicitat admiterea recursului în casație formulat, casarea deciziei nr. 244 din 27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Secția penală și, rejudecând, achitarea inculpatei S.C. C S.R.L pentru infracțiunea prevăzută de art.18¹ alin.(1), (2), (3) din Legea nr.78/2000, cu aplic. art.137 alin.(4) lit.d) Cod penal, raportat

la art. 16 alin.(1) lit.b) teza I Cod procedură penală.

În ceea ce privește latura civilă, a solicitat respingerea acțiunii civile exercitată de **HP SA**, în conformitate cu dispozițiile art. 40 Cod procedură civilă întrucât nu îndeplinește condițiile de exercitare a acțiunii civile prevăzute de art. 32 alin.1 lit.b) și d) Cod procedură civilă, nejustificând interesul de a acționa prevăzut de art.33 Cod procedură civilă și nici calitatea procesuală prevăzută de art. 36 Cod procedură civilă.

Totodată, în temeiul art. 441 alin. (1) din Codul de procedură penală, inculpata **SC C SRL** a solicitat suspendarea executării deciziei penale nr....., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Penală, în dosarul nr.....

Inculpatul KS a solicitat admiterea recursului în casație formulat, modificarea deciziei nr. a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Secția penală, în sensul aplicării dispozițiilor art. 91 Cod penal cu privire la suspendarea sub supraveghere a pedepsei de 3 ani aplicată inculpatului.

În concret, a arătat că în suținerea căii extraordinare de atac a invocat cazul de casare prevăzut de art. 437 alin.(1) pct 12 Cod procedură penală, ținând seama că pedeapsa de 3 ani cu închisoare pentru complice la faptele săvârșite de IMI ca autor, a primit o pedeapsă tot de 3 ani dar cu suspendare sub supraveghere, nu îndeplinește condițiile de tratament de egalitate în aplicarea pedepsei cu atât mai mult cu cât celălalt complice, respectiv inculpata LSM Simona, director general și semnatar a tuturor actelor depuse a primit o pedeapsă de 3 ani cu suspendare.

Inculpații DLHM și TC au solicitat admiterea recursului în casație formulat, casarea deciziei nr. 244 din 27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Secția penală și, rejudecând, achitarea inculpaților DLHM și TC pentru infracțiunile prev. de art. 48 alin.(1) Cod penal raportat la art.18¹ din Legea nr.78/2000 (în legătură cu CL 1SB).

S-a susținut că, starea de fapt reținută prin Decizia recurată nu se circumscrie elementelor constitutive ale infracțiunii de complicitate la folosire sau prezentare cu recredință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene- infracțiune prev. de art. 48 alin.(1) Cod penal raportat la art.18¹ aln.(1) și (3) din Legea nr.78/2000.

Inculpata LSM a solicitat admiterea recursului în casație formulat, casarea deciziei nr. 244 din 27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Secția penală și, rejudecând, achitarea inculpatei LSM pentru complicitate la comiterea infracțiunii incriminate de art.48 Cod penal rap. la art 18¹ alin. (1), (2) și (3) din Legea nr.78/2000 (infracțiune reținută în această formă prin schimbarea încadrării juridice dispuse prin încheierea din 02.06.2020).

După îndeplinirea procedurii de comunicare a recursului în casație, dosarul de recurs a fost înregistrat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală, când s-a stabilit termen pentru examinarea, în Camera de Consiliu, a admisibilității în principiu a cererii de recurs în casație, conform art. 440 alin.(1) din Codul procedură penală, la data

de **06 decembrie 2023**, dată până la care, de asemenea, s-a dispus întocmirea raportului de către magistratul asistent desemnat în cauză.

Prin încheierea din data de 06 decembrie 2023, constatând că cererea de recurs în casație formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală împotriva deciziei penale nr....., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în dosarul nr....., privind pe recurenții- inculpați DLHM, TC și BVD, a fost introdusă în termenul prevăzut de lege și respectă condițiile prevăzute de art. 434, art. 436 alin. (1) și (6) din Codul de procedură penală și pe cele prev. de art. 437 alin. (1) lit. a), b), c) și d) din Codul de procedură penală raportat la art. 438 din Codul de procedură penală, Înalta Curte, judecătorul de filtru, în temeiul art. 440 alin. (4) din Codul de procedură penală, a admis-o, în principiu.

Totodată, a admis, în principiu, cererile de recurs în casație formulate de inculpații BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C SRL împotriva aceleiași decizii și a dispus trimiterea cauzei la completul de 3 judecători, în vederea judecării pe fond a căii de atac.

S-a respins cererea formulată de inculpața SC C SRL privind suspendarea executării hotărârii.

La termenul fixat, *21 februarie 2024*, s-au luat concluziile reprezentantului Ministerului Public și ale apărătorilor inculpaților, acestea fiind fidel redată în încheierea de amânare a pronunțării.

Analizând recursul în casație formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală, privind pe recurenții- inculpați DLHM, TC și BVD, precum și recursurile în casație formulate de inculpații BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C S.R.L., în limitele prevăzute de art. 442 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, Înalta Curte apreciază că acestea sunt nefondate, pentru următoarele considerente:

I. Examinând recursurile în casație formulate de inculpații DLHM, TC, KS, LSM, SC C S.R.L și BVD se constată că acestea sunt nefondate.

Cu titlu prealabil, constată că, fiind reglementat ca o cale extraordinară de atac menită să asigure echilibrul între principiul legalității, pe de o parte, și principiul respectării autorității de lucru judecat, pe de altă parte, recursul în casație permite cenzurarea legalității unei categorii limitate de hotărâri definitive și numai pentru motive expres prevăzute de legea procesual penală.

În acest sens, dispozițiile art. 433 din Codul de procedură penală reglementează explicit scopul căii de atac analizate, statuând că acest mecanism urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție judecarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

Analiza de legalitate a instanței de recurs nu este, însă, una exhaustivă, ci limitată la încălcări ale legii apreciate grave de către legiuitor și reglementate ca atare, în mod expres și limitativ, în cuprinsul art. 438 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de

recurs în casație examinând cauza numai în limitele motivelor de casare invocate în cererea de recurs în casație și care pot fi circumscrise cazului de casare invocat, potrivit art. 442 alin. (2) Codde procedură penală.

Astfel, recursul în casație nu permite reevaluarea unor elemente sau împrejurări factuale stabilite cu autoritate de lucru judecat de către instanțele de fond, Înalta Curte de Casație și Justiție nefiind abilitată, în procedura extraordinară supusă analizei, să dea o nouă interpretare materialului probator și să rețină o stare de fapt diferită de cea descrisă și valorificată ca atare în hotărârea atacată. Aceasta deoarece instanța de casare nu judecă procesul propriu-zis, respectiv litigiul care are ca temei juridic cauza penală, ci judecă numai dacă, din punct de vedere al dreptului, hotărârea atacată este corespunzătoare.

1.1. Prin motivele de recurs în casație, recurenții- inculpați DLHM și TC au susținut că starea de fapt reținută prin decizia recurată nu se circumscrie elementelor constitutive ale infracțiunii de complicitate la folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene prevăzută de art. 48 alin.(1) Cod penal raportat la art.18¹ din Legea nr.78/2000 .Totodată, s-a arătat că decizia instanței de apel care reține în sarcina recurenților inculpați săvârșirea infracțiunii de complicitate la folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, prev. de art. 48 alin.(1) Cod penal raportat la art.18¹ alin. (1) și (3) din Legea nr.78/2000, este total nejustificată, deoarece activitatea lor infracțională are semnificația unor acte preparatorii, fiind deopotrivă îndeplinite condițiile art.34 alin.(1) Cod penal.

În considerarea aspectelor teoretice relevate, se constată că, în cauză, recurenții- inculpați au formulat critici subsumate, în esență, neîndeplinirii elementelor constitutive ale infracțiunii de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta, reținute în sarcina lor, în sensul că, în raport de faptele concrete reținute de instanța de apel în sarcina inculpaților, acestea nu sunt prevăzute de legea penală, reprezentând simple nereguli, care nu erau apte să antreneze răspunderea penală.

Înalta Curte constată că prin decizia instanței de apel s-a reținut, în esență, cu autoritate de lucru judecat următoarele:

a. **inculpatul DLHM** a falsificat, în perioada noiembrie - 17 decembrie 2012, în mod repetat și în baza aceleiași rezoluții infracționale, un număr de 38 de înscrisuri sub semnătură privată (dintre care 34 împreună cu inculpata TC), prin contrafacerea ștampilelor B SAL și I, a semnăturilor inculpatului YZ, martorului WM, precum și ale altor persoane, preluate prin scanare de pe alte documente și aplicate în conținutul acestora.

b. **inculpatul DLHM** a falsificat 4 declarații în care a atestat, în mod nereal, faptul că este reprezentantul B SAL, toate documentele privind calitatea de terț susținător

a B SAL, asigurând, astfel, îndeplinirea condițiilor de eligibilitate în privința inculpatei Societatea Comercială de CN SA, în procedura de atribuire a CL5 – Ocna Sibiului, organizată de partea civilă SC AC SA, înscrisuri predate în perioada 28.11.2012-18.12.2012 angajaților Societății Comerciale de CN S.A. pentru a fi folosite în această procedură sau care au fost folosite în perioada 27.11.2012-18.12.2012 pentru a fi traduse cu legalizarea de semnătură a traducătorului și a dovedi calitatea de mandatar a inculpatului DLHM în vederea încheierii de acte juridice în numele B SAL și I (procurile falsificate).

c. *inculpata TC* a falsificat, în perioada noiembrie - 17 decembrie 2012, în mod repetat, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, un număr de 34 de înscrisuri sub semnătură privată, împreună cu inculpatul DLHM, prin contrafacerea ștampilelor B SAL și I, a semnăturilor inculpatului YZ, martorului WM, precum și ale altor persoane, preluate prin scanare de pe alte documente și aplicate în conținutul acestora, toate documentele privind calitatea de terț susținător a B SAL, asigurând îndeplinirea condițiilor de eligibilitate în privința inculpatei Societatea Comercială de CN S.A. în procedura de atribuire a CL5 – OS, organizată de partea civilă S.C. AC S.A., înscrisuri predate în perioada 28.11.2012-18.12.2012 angajaților Societății Comerciale de CN S.A. pentru a fi folosite în această procedură sau care au fost folosite în perioada 27.11.2012-18.12.2012 pentru a fi traduse cu legalizarea de semnătură a traducătorului și a dovedi calitatea de mandatar a inculpatului DLHM în vederea încheierii de acte juridice în numele B SAL și I.

d. în luna noiembrie 2012, *inculpații DLHM și TC* au falsificat un număr de 22 de înscrisuri oficiale, prin falsificarea semnăturii și ștampilei traducătorului autorizat AAD, în vederea asigurării îndeplinirii condițiilor de eligibilitate de către inculpata Societatea Comercială de CN SA în procedura de atribuire a CL5 – OS, organizată de partea civilă SC AC SA.

e. inculpatul DLHM este cetățean francez care a desfășurat activități comerciale în România, cu precădere în construcții, activități de inginerie și consultanță tehnică, prin intermediul mai multor societăți comerciale înființate împreună cu inculpata TC,, dar și ca unic asociat SC T S.R.L. Brașov, iar începând cu anul 2008, acesta a construit și a vândut stații de epurare de mici dimensiuni. În privința CL1, din actele cauzei rezultă că inculpatul DLHM a participat ca expozant, în numele S.C. APC S.R.L., la expoziția E organizată de ARA la București, expoziție la care a participat în calitate de vizitator și inculpatul HG, care, însă, nu a reprezentat B SAL și nici o altă societate din Grupul B. De altfel, inculpatul HG, în perioada 2011-2013, nici nu era angajat la B SAL și, prin urmare, nu putea lua decizii sau încheia acte juridice în numele acestei societăți. Lipsa calității de reprezentant a inculpatului HG pentru B SAL este confirmată prin declarațiile martorului WM, date în faza de urmărire penală, dar și la instanța de fond. Deși nu avea această calitate, inculpatul DLHM i-a trimis inculpatului HG, la data de 11 decembrie 2011, un e-mail prin care îi solicita să îi trimită un model de scrisoare din partea B către

S.C. AP Consult S.R.L., prin care societatea libaneză să își manifeste interesul de a participa la licitație. Urmare a demersurilor inculpatului DLHM, la data de 12.12.2011, NY, tatăl inculpatului YZ și președintele B Group S.A.L Holding, a emis, în numele B Group S.A.L. Holding, o *împuternicire cu caracter general*, prin care confirma că inculpatul HG este responsabil cu dezvoltarea comercială a acestei societăți, inclusiv cu privire la proiectele de mediu, precum și că societatea AP Consult, reprezentată de inculpații DLHM și TC, acționează în interesul B. Din modul de redactare a procurii rezultă că niciunul dintre inculpații DLHM și TC, respectiv HG, nu avea dreptul de a încheia acte juridice în numele societății emitente a împuternicirii. La data de 14.06.2012, a fost publicat pe SEAP anunțul pentru licitația deschisă organizată de partea civilă S.C. HP S.A. pentru „Reabilitare și extindere SEAU în orașele S. B., – STAP în orașele C. și S. , jud. P.” (CL1), termenul stabilit pentru primirea ofertelor sau a cererilor de participare fiind 09.08.2012. Din actele cauzei rezultă că, urmare a declanșării procedurii de atribuire a CL1, documentele depuse de inculpatul DLHM au fost falsificate, activitățile de falsificare fiind, de altfel, recunoscute în materialitatea lor și de inculpata TC în ceea ce privește falsificarea ștampilei B și a semnăturii inculpatului YZ. Totodată, probațiunea administrată în cauză relevă faptul că inculpatul DLHM nu a avut nici procură specială din partea B SAL și nici din partea I în legătură cu licitația pentru CL1. Falsificarea înscrisurilor depuse în dosarul de licitație (CL1) rezultă și din raportul de constatare tehnico-științifică nr. întocmit de I.P.J. Alba – Serviciul Criminalistic și raportul de constatare nr..... întocmit de către experți criminaliști din cadrul I.P.J. Alba.

f. inculpații DLHM și TC au falsificat o parte din documentația depusă la dosarul de licitație pentru CL1 (în total 15 documente falsificate de ambii inculpați, iar 11 exclusiv de inculpatul DLHM), contribuind astfel la câștigarea, în mod ilicit, a licitației de către asocieria SC C SRL – B SAL și, implicit, la atribuirea de fonduri europene către SC C SRL și S.C. PR Romania S.R.L. și apoi la rambusarea, pe nedrept, a cheltuielilor efectuate de SC HP SA, de către Ministerul Mediului. În aceeași modalitate au acționat inculpații DLHM și TC și în ceea ce privește CL5 – OS, falsificând un număr de 56 de documente ce au fost depuse la documentația necesară licitației, procedura de falsificare fiind expusă în Raportul de constatare la care se face trimitere în hotărârea atacată. În cazul CL5 nu au avut loc plăți din fonduri europene, întrucât SC AC SA a rezoluționat contractul pe motivul neexecutării lucrărilor. Atribuirea și încheierea acestui contract (CL5) finanțat din fonduri europene s-au făcut ca urmare a folosirii documentelor falsificate de inculpații DLHM și TC. Activitățile indirecte și mediate ale celor doi inculpați constituie o antecedentă accesorie, ceea ce atrage răspunderea și pentru infracțiunea prevăzută de art.32 Cod penal, raportat la art.18¹ alin.1 și 3 din Legea nr.78/2000, respectiv complicitate la tentativă prevăzută de art.48 Cod penal, raportat la art.32 Cod penal și art.18¹ alin.1 și 3 din Legea nr.78/2000, aceasta din urmă sub forma participăției improprie. Contribuția inculpaților DLHM și TC se circumscrie unui ajutor,

unui sprijin, concret și efectiv, la săvârșirea de către autor a infracțiunii de obținere pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei.

g. activitatea inculpaților DLHM și TC constituie acte de ajutor, înlesnind săvârșirea infracțiunii de către inculpații IMI și SC C SRL.

h. deși inculpații DLHM și TC, aparent, au folosit același mod de operare, nu se poate face abstracție de derularea a două proceduri distincte, de faptul că între prima procedură, aferentă CL1 și cea de-a doua, respectiv CL5, a trecut un interval de 4 luni, ceea ce justifică reținerea unei rezoluții infracționale distincte, astfel cum s-a susținut și prin hotărârea atacată. Totodată, nu trebuie ignorat faptul că, în procedura de licitație au fost implicate și societăți distincte, fiind nesemnificativ, în aceste condiții, modul de operare similar sau chiar identic.

Înalta Curte reamintește că pe calea recursului în casație, nu pot fi avute în vedere elementele de fapt ce au fost stabilite cu autoritate de lucru judecat, nu se poate reevalua materialul probator și să stabilească o situație de fapt diferită de cea menționată în hotărârile atacate.

Așa cum s-a arătat, din perspectiva cazului de casare prevăzut în art. 438 alin. (1) pct. 7 Cod procedură penală, Înalta Curte reține că nu se poate realiza o analiză a conținutului mijloacelor de probă, o nouă apreciere a materialului probator sau stabilirea unei alte situații de fapt, pe baza căreia să se concluzioneze că fapta nu este prevăzută de legea penală, verificarea hotărârii făcându-se exclusiv în drept, statuările în fapt ale instanței de apel neputând fi cenzurate în niciun fel.

Or, raportat la situația de fapt reținută de instanța de apel a fost realizată o temeinică analiză a condițiilor de tipicitate obiectivă a faptelor imputate inculpaților DLHM și TC.

Contrar susținerilor apărării, Înalta Curte apreciază că situația de fapt reținută în cauză și probele dosarului dovedesc că faptele inculpaților, astfel cum au fost descrise de către instanța de apel, se circumscriu elementelor ce caracterizează sub aspect obiectiv infracțiunea de folosire sau prezentare cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta prevăzută și pedepsită de art. 18¹ din Legea nr. 78/2000 și, de asemenea, constată că, în cauză, condamnarea nu se bazează pe ipoteze de incriminare care nu sunt prevăzute de lege, astfel că, instanța de apel a făcut o corectă aplicare a legii, iar din această perspectivă criticile recurentului inculpat sunt neîntemeiate.

I.2. Cu privire la motivele de recurs în casație formulate inculpații LSM, KS și SC C SRL

a. recurenta inculpată LSM a susținut că sunt incidente dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 7 Cod procedură penală (fapta nu este prevăzută de legea penală), întrucât nu sunt întrunite condițiile de tipicitate ale infracțiunii de complicitate la infracțiunea prevăzută

de art.48 Cod penal rap. la art.18¹ alin.(1), (2) și (3) din Legea nr.78/2000, impunându-se achitarea recurentei inculpate, potrivit art.16 alin.(1) lit.b) teza I Cod procedură penală. Astfel, recurenta inculpata a susținut că în mod profund nelegal, instanța de apel a concluzionat că subiect activ al infracțiunii prevăzute și pedepsite de dispozițiile art. 18¹ din Legea nr.78/2000, poate fi nu doar însuși unicul beneficiar al fondurilor europene(în cazul de față societățile AC SA și S.C. HP S.A., singurele entități care au inițiat și finalizat procedurile legale necesare de accesare și obținere de fonduri europene nerambursabile) ci chiar și o terță persoană care nu a solicitat, care nu a accesat și care nu a obținut ajutoare financiare nerambursabile și care nu este beneficiarul direct/indirect al acestor fonduri, precum și că poate avea loc consumarea acestei infracțiuni ulterior obținerii fondurilor europene.

b. recurentul - inculpat KS a susținut că au fost încălcate dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 12 din Codul de procedură penală, respectiv pedeapsa de 3 ani închisoare, pentru complicitate la faptele săvârșite de inculpatul IML, ca autor al infracțiunii de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, prev. de art.48 Cod penal rap. la art.18¹ alin.(1) și (3) din Legea nr.78/2000 care a fost condamnat tot la 3 ani dar cu suspendare sub supravehere *este nelegală pentru că nu îndeplinește condițiile de tratament de egalitate*. Apărarea inculpatului a susținut că decizia recurată nu îndeplinește condițiile de tratament de egalitate cu atât mai mult cu cât celălalt complice inculpata LSM, director general și semnatara tuturor actelor depuse de SC HP SA, a primit o pedeapsă de 3 ani cu suspendare sub supravehere, având aceeași calitate de complice la fapta autorului IML.

c. recurenta - inculpată SC C SRL a solicitat admiterea recursului în casație formulat, casarea deciziei nr. 244 din 27.07.2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Secția penală și, rejudecând, achitarea inculpatei S.C. C S.R.L pentru infracțiunea prevăzută de art.18¹ alin.(1), (2) și (3) din Legea nr.78/2000, cu aplic. art.137 alin. (4) lit. d) Cod penal, raportat la art. 16 alin.(1) lit.b) teza I Cod procedură penală.

În ceea ce privește latura civilă, a solicitat respingerea acțiunii civile exercitată de **HP SA**, în conformitate cu dispozițiile art. 40 Cod procedură civilă întrucât nu îndeplinește condițiile de exercitare a acțiunii civile prevăzute de art. 32 alin.1 lit.b) și d) Cod procedură civilă, nejustificând interesul de acțiune prevăzut de art.33 Cod procedură civilă și nici calitatea procesuală prevăzută de art. 36 Cod procedură civilă. A solicitat în temeiul art. 441 alin. (1) Cod de procedură penală suspendarea executării deciziei penale nr., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție , Secția Penală, în dosarul nr.....

În concret, apărarea a arătat că **SC C SRL** a fost condamnată pentru prezentarea unor documente inexacte care fie nu au legătură cu conduita imputată administratorului IML fie nu au fost avute în vedere de Ministerul Public la momentul trimiterii în judecată. Referitor la conduita imputată administratorului IML, premisa este aceea că acuzațiile aduse prin rechizitoriu SC C SRL au vizat în mod exclusiv fapte săvârșite de către acesta,

în numele și interesul societății.

S-a mai arătat că cele imputate **SC C SRL** nu se pliază pe elementele constitutive ale art. 18¹ alin.(1) și (2) din Legea nr.78/2000.

În ceea ce privește temeinicia prezentului recurs în casație, s-a invocat de către apărare că cele imputate **SC C SRL** nu se pliază pe elementele constitutive ale art. 18¹ alin.(1) și (2) din Legea nr.78/2000. Sub acest aspect, analiza în drept vizează în mod exclusiv latura obiectivă a infracțiunii, fie că ne raportăm la obiectul infracțiunii, subiectul pasiv, urmarea infracțiunii sau caracterul folosului obținut.

S-a precizat că relevant în contextul de față este faptul că în sarcina S.C. C S.R.L. se reține exclusiv forma de participatie a autoratului și se precizează în mod excepțional faptul că avansul a fost obținut de la S.C. HP S.A. Prin urmare, în prezentul recurs în casație nu se poate statua faptul că prin conduita sa S.C. C S.R.L. a determinat și S.C. HP S.A. să obțină fonduri europene de la autoritatea contractantă

Concluzionând, în măsura în care se va dispune soluția achitării față de S.C. C S.R.L. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 18¹ alin.(1), (2) și (3) din Legea nr.78/2000, se impune lăsarea ca nesoluționată a acțiunii civile formulate de partea civilă S.C. HP S.A. față de S.C. C S.R.L., în temeiul art. 397 rap. la art. 25 alin.(5) Cod procedură penală.

Înalta Curte constată că prin decizia instanței de apel s-a reținut, în esență, cu autoritate de lucru judecat următoarele:

a. Inculpatul IMI a acționat în calitate de administrator al **S.C. C S.R.L.**, care era liderul asocierii S.C. C S.R.L. - B S.A.L. Aprobarea S.C. PR Romania S.R.L. ca subcontractor a permis acestei societăți ca, în calitate de contractant, la data de 10.02.2014, să încheie contractul de asigurare BR/1500040 cu asiguratorul AK (asiguratul fiind asociera S.C. C S.R.L. - B S.A.L., beneficiarul fiind S.C. HP S.A) având ca obiect garanția privind returnarea avansului aferent CL1, suma asigurată fiind de 7.705.590,96 lei, condiție indispensabilă plății avansului. La data de 20.01.2014, în numele S.C. C S.R.L., ca lider al asocierii S.C. C S.R.L. - B S.A.L., inculpatul IMI a încheiat *contractul de cont Escrow* nr.CTE/12886 cu RB S.A. și S.C. PR Romania S.R.L., în care s-a convenit, pe baza contractului nr.194/25.11.2013 prezentat în mod nereal ca fiind contractul de subcontractare aprobat de S.C. HP S.A., împărțirea sumelor virate de S.C. HP S.A. în legătură cu executarea CL1 între S.C. C S.R.L. și S.C. PR Romania S.R.L., în procente de 3% și, respectiv, 97%. Prealabil contractului de cont Escrow nr.CTE/12886, inculpatul IMI a omis să comunice către S.C. HP S.A. atât contractul nr.194 din 25.11.2013 cu S.C. PR Romania S.R.L., utilizat la deschiderea contului Escrow, la încheierea contractului de asigurare privind garanția pentru returnarea avansului, cât și a actului adițional nr.1/05.03.2014 (la contractul nr.194 din 25.11.2013) care a stat la baza modificării CL1 prin care valoarea netă a subcontractării a fost majorată la suma de 60.277.606,74 lei, reprezentând 97% din valoarea totală a CL1, act care trebuia prezentat și supus aprobării beneficiarului.

b. răspunderea penală a persoanei juridice **S.C. C S.R.L.** poate fi antrenată de orice persoană fizică ce acționează în numele acesteia, nu doar de către organele sale de conducere. Din probele administrate rezultă că inculpatul IMI a săvârșit fapta în calitate sa de administrator și de reprezentant legal al inculpatei - persoană juridică S.C. C S.R.L., **în numele și în interesul acesteia**, urmărind obținerea unui folos, respectiv încasarea avansului aferent CL1 și, totodată, evitarea pierderii garanției de bună execuție în valoare de 6.214.186 lei achitată după atribuirea CL1, precum și alte consecințe negative care puteau fi atrase de neexecutarea obligațiilor care îi reveneau din acest contract de achiziție publică.

c. Răspunderea penală a persoanei juridice **S.C. C S.R.L.** pentru fapta proprie este distinctă de a inculpatului IMI, deși acțiunile acestora se întrepătrund, iar forma de vinovăție este similară, intenția directă. Corelativ faptelor inculpațiilor IMI și S.C. C S.R.L., în calitate de reprezentant informal al SC PR România S.R.L., inculpatul KS a contribuit, prin negocierea contractului nr....., a contractului de cesiune dinși a contractuluidin 06.12.2013, prin stabilirea răspunsului la adresa nr..... a Inginerului, făcând posibilă, prin folosirea, în etapa de executare a CL1, de documente cu caracter inexact, obținerea pe nedrept a avansului aferent CL1, în cuantum de 7.705.590,96 lei.

d. **inculpatul KS** a determinat sau a ajutat la întocmirea unora dintre înscrisurile inexacte care au fost folosite sau prezentate în vederea obținerii de fonduri europene, după cum urmează: **c.1.** *prin intermediul martorei Burloiu Alexandra, l-a determinat pe inculpatul HG să redacteze cererea de aprobare a subcontractării în baza contractului....., știind că se refuzase de către S.C. HP S.A. aprobarea subcontractării pentru procentul de 94,98% din CL1. A știut că acest contract va fi prezentat S.C. HP S.A., prin intermediul S.C. C S.R.L., în locul contractului nr....., care exprima adevărata voință a părților. Contractul nu a fost prezentat spre aprobare, fiind folosit ulterior la încheierea de acte juridice.* **c.2.** *a determinat-o pe martora CL să întocmească documentația poliței de asigurare privind garanția pentru plata avansului, folosind contractul nr....., în condițiile în care nu era aprobat de S.C. HP S.A. Inculpatul cunoștea că acest document va fi prezentat S.C. HP S.A., prin intermediul S.C. C S.R.L., aceasta fiind una din condițiile necesare pentru plata avansului.* **c.3.** *a stabilit conținutul adresei nr.a Inginerului prin care se cereau lămuriri cu privire la contractul nr....., menționat în versiunea preliminară a poliței de asigurare pentru garantarea avansului, determinând-o pe martora CI să disimuleze existența contractului nr.194/25.11.2013 sub aparența contractului din , încheiat între inculpata S.C. PR Romania S.R.L. și B S.A.L., aplicând pe prima pagină a acestuia o ștampilă purtând mențiunea „ÎNREGISTRAT 25 nov 2013” și numărul „194”;* **c.4.** *a înaintat către S.C. C S.R.L., pentru a ajunge la Inginer și S.C. HP S.A., răspunsul la adresa menționată, în sensul că „Acordul de subcontractare, respectiv contractul de lucrări între B S.A.L. și S.C. PR Romania S.R.L., Proiectul CL1 Reabilitare și extindere*

SEAU în orașele S. B. – STAP în orașele C. și S., jud. P. a fost înregistrat de către S.C. PR Romania S.R.L. cu nr..... din data de, iar B S.A.L. a atribuit contractului nr.din data de” Inculpatul KS știa că acest document va fi prezentat S.C. HP S.A., prin intermediul S.C. C S.R.L. și că va servi la aprobarea poliției de asigurare pentru garanția avansului. În același scop, inculpatul a dat personal clarificări martorului EM, reprezentant al Inginerului, susținând identitatea dintre cele două contracte.

e. În calitate de director general al inculpatei S.C. PR Romania S.R.L., inculpata **LSM** a încheiat, în mod fraudulos: **d.1.** cu B S.A.L., contractul de cesiune secret din 5.12.2013, interzis de contractul CL1, contractul de subcontractare ROM/BUT/SB/SUB/01 fiind contractul public, care a fost prezentat S.C. HP S.A. în vederea aprobării subcontractării și care ascundea existența celui dintâi; **d.2.** în calitate de subcontractor al Asocierii S.C. C S.R.L - B S.A.L., a încheiat alături de inculpatul IMI contractul Escrow nr....., care a determinat încheierea de către S.C. C S.R.L., în numele Asocierii S.C. C S.R.L - B S.A.L., a actului adițional la CL1; **d.3.** în calitate de subcontractor al Asocierii S.C. C S.R.L - B S.A.L., a încheiat contractul de asigurare pentru garantarea returnării avansului nr.cu asiguratorul AK (asiguratul fiind asociera S.C. C S.R.L. - B S.A.L., beneficiarul fiind S.C. HP S.A), având ca obiect garanția privind returnarea avansului aferent CL1, suma asigurată fiind de 7.705.590,96 lei, condiție indispensabilă plății avansului. Polița de asigurare era, la rândul său, un document inexact, înaintat la data deatât beneficiarului S.C. HP S.A., cât și Inginerului. Totodată, documente inexacte au fost depuse, cu rea-credință, de inculpatul IMI și reprezentanți ai inculpatei S.C. C S.R.L. la S.C. HP S.A. în documentația aferentă CL1, determinând încheierea unui act adițional la CL1 și plata avansului provenit și din fonduri europene și rambursat parțial din fonduri europene.

f. inculpata **LSM** a sprijinit ascunderea în continuare a contractului nr.194/25.11.2013 și, implicit, a procentului real al subcontractării, prin disimularea sa sub aparența contractului....., atașat răspunsului din adresa nr.la adresa Inginerului nr....., în concordanță cu răspunsul comunicat anterior de martorul IV la adresa nr..... a Inginerului. Prețul contractului a fost șters, determinând S.C. C S.R.L. să nu înainteze adresa semnată de inculpată către S.C. HP S.A. și Inginer, facilitând încasarea avansului.

g. inculpata **LSM** a cunoscut mascarea procentului real al lucrărilor subcontractate, aproximativ 97%, pentru care nu putea să primească aprobarea beneficiarului. De asemenea, prin semnarea contractului de cesiune secret din....., interzis de contractul CL1 (contractul de subcontractare fiind contractul public, care a fost prezentat S.C. HP S.A. în vederea aprobării subcontractării și care ascundea existența celui dintâi), a acordat ajutorul necesar inculpaților S.C. C S.R.L. și IMI să obțină în mod fraudulos plata avansului aferent CL1, în cuantum de 7.705.590,96 lei, provenit din fonduri europene, de către beneficiar; În condițiile în care nu sunt date, probe asupra

vreunei presiuni sau împiedicări de ordin obiectiv sau subiectiv în exercitarea atribuțiilor de conducere în calitate de director general al inculpatei S.C. PR Romania S.R.L., cunoscând și având proprietatea termenilor din documentele semnate, inculpata a acționat cu intenție directă, realizând și acceptând obținerea în mod ilicit, prin intermediul inculpatei S.C. C SRL ca lider de proiect, a plății avansului aferent CL1, în cuantum de 7.705.590,96 lei, provenit din fonduri europene, de către beneficiar.

h. **inculpații KS și LSM** au acționat în calitatea lor de reprezentant informal (primul), respectiv de reprezentant legal (ultima) ai inculpatei persoană juridică S.C. PR Romania S.R.L. (devenită S.C. PV S.R.L., S.C. B S.R.L.), în numele și în interesul acesteia, pentru ca persoana juridică să obțină un folos, respectiv să încaseze parte din avansul aferent CL1 corespunzător procentelor stabilite prin contractul nr....., încheiat cu inculpata S.C. C S.R.L., ca lider al Asocierii S.C. C S.R.L.-B SAL, acțiunile și inacțiunile, precum și vinovăția inculpatei persoană juridică fiind similare și interconectate cu ale inculpaților KS și LSM.

i. fapta **SC C SRL** constă în folosirea, prin intermediu învinuitei C.G., de declarații și documente false, inexacte și incomplete (declarațiile semnate în numele administratorului SC SRL R.I., CV-ul aceluiași administrator cuprinzând date nereale, propunerea ca manager de proiect în mod fictiv a numitei R.I.) care a avut ca efect obținerea sumei de 689.581,47 lei din Fondul European de Dezvoltare Regională.

j. Din probele administrate rezultă că **inculpatul KS** a determinat angajații societății să întocmească documente inexacte sau să contribuie la întocmirea unor documente inexacte care au fost folosite în fața S.C. HP S.A., inculpatul având rolul central în toate demersurile privind aprobarea subcontractării și plata avansului. Instanța de apel nu a putut, însă, ignora intervalul mare de timp scurs de la data săvârșirii acestora, ce devine criteriu de individualizare judiciară (*în favorem, însă*), alături de cele deja evaluate de prima instanță, respectiv de circumstanțele personale și reale. Ca urmare, instanța de apel a redus cuantumul pedepsei principale de la 4 ani la 3 ani închisoare. În privința modalității de executare, reținând poziția determinantă a inculpatului în cadrul societății și raporturile de subordonare ale coinculpatei *LSM*, a considerat că față de acesta este judicios individualizată modalitatea de executare.

k. nu este întemeiată critica apărării privind calitatea inculpatei *LSM* de subiect activ al infracțiunii prevăzute de art. 18¹ din Legea nr.78/2000, câtă vreme împreună cu inculpatul *IM1* au semnat și utilizat documentele inexacte – polița de asigurare privind garanția returnării avansului, încheiată în mod fraudulos de S.C. PR S.R.L. prin prezentarea contractului nr.ca fiind contractul de lucrări aprobat de S.C. HP S.A., în condițiile în care S.C. PR Romania S.R.L. dobândise calitatea de subcontractor tot prin folosirea unor documente incomplete de către inculpați sau alte persoane, la care s-a adăugat omisiunea furnizării unor date privind procentele reale ale subcontractării și a contractelor de subcontractare care își produceau efectele între S.C. C S.R.L. și S.C. PR Romania S.R.L. Mai mult, a fost disimulat contractul nr..... sub aparența

contractuluiaprobat de S.C. HP S.A., documente care au stat și la baza acordării avansului fiind înaintate de S.C. HP S.A. și către AM POS Mediu pentru a obține rambursarea cheltuielilor cu avansul care avea aceeași natură juridică. S.C. C S.R.L. a încasat contravaloarea lucrărilor de la S.C. HP S.A. din avansul finanțat din fonduri europene, iar apoi S.C. HP S.A. de la Ministerul Mediului, ca urmare a autorizării cheltuielilor solicitate.

l. În urma acestor acțiuni conjugate ale inculpaților S.C. C S.R.L. și IML, S.C. PR Romania S.R.L., LSM și KS, la data de, partea civilă S.C. HP S.A. a virat, pe nedrept, în contul Escrow deschis la Raiffeisen Bank pe numele inculpatei S.C. C S.R.L., avansul aferent CL1, în cuantum de 7.705.590,96 lei, provenit din fonduri europene, finanțare națională și fonduri ale părții civile, sumă ce a putut fi eliberată către inculpatele S.C. C S.R.L. și S.C. PR Romania S.R.L. numai în temeiul anexei B la contractul Escrow, din data de 13.03.2014, semnată de inculpații LSM (în numele S.C. PR Romania S.R.L.) și IML, intitulată „Notificare de eliberare a sumei”, cu referire expresă la contractul 194 din 25.11.2013. Suma a fost împărțită în proporție de 97% inculpata S.C. PR Romania S.R.L. și 3%, în concordanță și cu prevederile actului adițional nr.1 la contractul nr.194 din 25.11.2013, inculpata S.C. C S.R.L., obținându-se astfel, pe nedrept, sumele de 7.474.423,23 lei și, respectiv, de 231.167,73 lei și, ulterior, pe nedrept, suma de 7.581.307,23 lei.

m. inculpatul IML a fost cel care a semnat, cu rea-credință, documente inexacte – contractul nr.194/25.11.2013, contractul Escrow și, subsecvent, actul adițional la CL1, prin raportare la folosirea frauduloasă a contractului nr....., care a fost prezentat ca fiind adevăratul contract de subcontractare aprobat de S.C. HP S.A. – documentele fiind folosite pentru încasarea pe nedrept avansului.

n. Nu există niciun dubiu că inculpații IML, S.C. C SRL, LSM, S.C. PR Romania S.R.L. (devenită S.C. T S.R.L., S.C. B S.R.L.) știau că subcontractarea era posibilă numai cu acordul beneficiarului, partea civilă S.C. HP SA, pe care aceasta nu l-a dat și nici nu agreea preluarea lucrărilor aferente CL1 într-un procent atât de mare, deoarece contractul a fost atribuit asocierii S.C. C SRL- S.C. B SAL, tocmai în considerarea experienței celei din urmă.

o. câtă vreme inculpatul IML a acționat în calitate de administrator de drept al inculpatei S.C. C SRL, nu poate fi primită susținerea privind necunoașterea situației reale a documentelor semnate sau folosite, cum că ar fi fost informat că „totul este legal”, neexistând date din care să rezulte că a fost împiedicat să studieze actele semnate sau împrejurările care au stat la baza acestora, ori că a fost indus în eroare.

p. Pentru obținerea fondurilor europene, inculpata S.C. C S.R.L. s-a folosit, cu rea-credință, de documente inexacte (printre care și polița de asigurare pentru garanția returnării avansului), fondurile fiind obținute pe nedrept și apoi rambursate părții civile S.C. HP S.A. tot pe nedrept, urmare ce a fost prevăzută și urmărită de inculpată.

Înalta Curte constată că, în ansamblul lor, motivele de recurs în cauză tind la

reanalizarea împrejurărilor de fapt, în opinia recurenților inculpați, modalitatea în care s-a făcut referire la desfășurarea evenimentelor și la dispozițiile incriminatorii fiind necorelată cu realitatea juridică, iar soluția de condamnare pronunțată de instanța de fond și confirmată de instanța de apel este greșită în raport cu probatoriile administrate nemijlocit în cursul cercetării judecătorești; în concret, nemulțumirea inculpatei este legată de interpretarea materialului probator, solicitându-se de fapt reanalizarea probelor și înlăturarea raționamentului care a condus la soluția de condamnare.

Însă, reevaluarea situației de fapt reținută în cauză, cu titlu definitiv, de către instanța de apel și concordanța cu probele administrate, precum și interpretarea dată acesteia prin hotărârea definitivă, nu mai pot constitui motive de cenzură din partea instanței supreme în actuala procedură a recursului în casație. Instanța de casare nu judecă procesul propriu-zis, respectiv litigiul care are ca temei juridic cauza penală, ci judecă exclusiv dacă, din punct de vedere al dreptului, hotărârea atacată este corespunzătoare.

Ca urmare, raportat la situația factuală reținută de prima instanță și de cea de apel, ce nu mai poate fi modificată în calea extraordinară de atac, se constată că fapta imputată inculpatei LSM se circumscrie elementului material al laturii obiective a infracțiunii de complicitate la folosirea sau prezentarea de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept sau reținerea pe nedrept de fonduri ori active din bugetul Uniunii Europene sau bugetele administrate de aceasta ori în numele ei în formă continuată, prevăzută de art. 48 din Codul penal raportat la art. 18¹ alin.(1), (2) și (3) din Legea nr.78/2000.

Prin urmare, toate susținerile formulate de recurenta inculpată LSM prin intermediul recursului în casație de față, în sensul că nu se face vinovată de săvârșirea faptei imputate, întrucât singurul beneficiar al finanțării din fonduri europene a fost S.C. HP SA, fie că semnarea de către inculpată a unor înscrisuri în numele și pe seama societății S.C. PR Romania S.R.L., obținerea pe nedrept de fonduri ori active din bugetul Uniunii Europene sau bugetele administrate de aceasta ori în numele acesteia, nu pot fi examinate de instanța de casație în această procedură.

Așa cum s-a arătat, astfel de argumente vizează situația de fapt reținută în cauză ori interpretarea dată de instanța de apel probatoriului administrat și reflectă, în realitate, *o solicitare de rejudecare a cauzei subsecvent reaprecierii și cenzurării probelor, cu consecința stabilirii unei alte situații de fapt decât cea reținută de instanța de apel și dispunerii unei soluții favorabile inculpatei așa cum s-a solicitat în cauză – de achitare.*

Tot astfel, în ceea ce o privește pe recurenta inculpată SC C SRL instanța de apel a reținut cu autoritate de lucru judecat situații de fapt din care reiese în mod explicit atât îndeplinirea condițiilor pentru răspunderea penală a persoanei juridice cât și întrunirea elementelor constitutive ale infracțiunii care a format obiectul acuzației.

Înalta Curte apreciază că prin aspectele învederate inculpata dorește, practic, reanalizarea conținutului mijloacelor de probă administrate în cauză, pe care instanțele

inferioare și-au fundamentat soluția, a fiabilității acestora ori a eventualelor contradicții între ceea ce rezultă din probe, pe de-o parte și starea de fapt reținută de instanță, pe de altă parte, ori modul de administrare a probatoriului excedează limitelor cazului de casare prevăzut de art.438 alin.(1) pct.7 din Codul de procedură penală.

Limitarea normativă a obiectului judecării în recursul în casație la situații de drept strict prevăzute de lege exclude rejudecarea unei cauze pentru a treia oară, în parametrii în care a avut loc judecata în fond și apel, și, implicit, cenzurarea stării de fapt reținută cu titlu definitiv de către instanța de apel ori concordanța acesteia cu probele administrate.

În ceea ce privește motivul de recurs în casație prevăzut de art. 438 alin. (1) pct. 12 Cod procedură penală, Înalta Curte constată că nu au fost formulate critici privind aplicarea pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege, acest caz de casare fiind invocat în mod formal. Prima instanță a reținut riguros în contextul probatoriilor administrate că inculpatul KS a determinat angajații societății să întocmească documente inexacte sau să contribuie la întocmirea unor documente inexacte care au fost folosite în fața S.C. HP S.A., inculpatul având rolul central în toate demersurile privind aprobarea subcontractării și plata avansului.

Înalta Curte reamintește că dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 12 Cod procedură penală prevăd că hotărârile sunt supuse casării în cazul în care „s-au aplicat pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege”, cazul de casare fiind incident în situația în care pedeapsa stabilită și aplicată este nelegală, excluzându-se criticile privind greșita individualizare a pedepsei.

De altfel, prin recursul în casație de față, apărarea recurentului nu a adus critici privind aplicarea pedepsei în afara dispozițiilor legale incidente, ci doar a criticat modalitatea de individualizare a pedepsei sub aspectul *cuantumului* pedepsei aplicate inculpatului.

În consecință, nefiind identificate în cauză situații de aplicare a pedepsei în alte limite decât cele prevăzute de lege și cum în acest cadru procesual sunt excluse criticile privind greșita individualizare a pedepsei, Înalta Curte constată criticile formulate de recurentul inculpat KS prin intermediul cazului de casare prevăzut de art. 438 alin.1 pct. 12 Cod procedură penală, ca fiind neîntemeiate.

Cât privește cererea formulată de recurenta inculpată SC C SRL de suspendare a executării hotărârii recurate, Înalta Curte notează că, potrivit art.441 alin.(1) din Codul de procedură penală, instanța care admite în principiu cererea de recurs în casație sau completul care judecă recursul în casație *poate suspenda* motivat, în tot sau în parte, executarea hotărârii.

Așadar, textul de lege invocat prevede posibilitatea instanței, care admite în principiu cererea de recurs în casație, să suspende executarea hotărârii, oportunitatea luării acestei măsuri fiind lăsată la aprecierea instanței.

În considerarea acestor dispoziții legale, față de împrejurările concrete ale cauzei și stadiul procesual al acesteia, instanța consideră că nu se justifică suspendarea executării

hotărârii atacate.

1.3. Prin motivele de recurs în casație, recurenta- inculpată BVD a criticat decizia penală nr., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Penală, în dosarul nr....., invocând cazul de casare prevăzut de art. 438 pct.(7) Cod de procedură penală, combinat cu prevederile art. 438 pct.(8) Cod de procedură penală - limitat strict la greșita încetare a procesului penal pentru motivul că acțiunea penală ar fi întemeiată, nu și pentru ipoteza în care acest temei de încetare a procesului penal nu ar fi oricum incident.

De altfel, a arătat că deși în cauză a fost pronunțată o soluție definitivă de condamnare, în cauză este incident cazul de casare prevăzut de art. 438 pct.(7) Cod de procedură penală, combinat cu prevederile art. 438 pct.(8) Cod de procedură penală, motivat de împrejurarea că faptele de pretins abuz în serviciu care au fost reținute în cuprinsul deciziei recurate, pentru care s-a dispus condamnarea de către prima instanță, nu sunt prevăzute de legea penală, fiind incidente dispozițiile art. 16 alin.(1) lit.b) teza I Cod procedură penală.

Astfel, a susținut inculpata BVD că fără a înțelege să critice în vreun fel soluția de încetare a procesului penal în ipoteza în care se constată că acțiunea penală nu este lipsită de temei, întrucât, urmare a aplicării corecte a deciziilor nr. 297/2018, respectiv nr.358/2022 ale Curții Constituționale, precum și decizia HP nr.67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală în speță a intervenit prescripția răspunderii penale.

În concret, a arătat că ceea ce i s-a imputat a fost faptul că, prin îndeplinirea defectuoasă a atribuțiilor de serviciu, a autentificat unul și respectiv două angajamente de susținere tehnică și profesională sub nr..... și, respectiv, sub nr.....și .sub....., asumate în mod nereal în numele I și, respectiv, al B S.A.L. de inculpatul DLHM, documente absolut necesare la dosarele de licitație pentru CL1 și, respectiv, pentru CL5, contribuind astfel la obținerea pe nedrept de fonduri europene și naționale de către Asocieria S.C. C S.R.L - B S.A.L. și, respectiv, la atribuirea contractului finanțat din fonduri europene și naționale (ulterior reziliat) către Societatea Comercială de CN S.A.

Înalta Curte constată că prin decizia instanței de apel s-a reținut, în esență, cu autoritate de lucru judecat următoarele:

i. fapta inculpatei BVD a constat în aceea că, în calitate de notar public, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în realizarea unei rezoluții infracționale unice, la datele de 28.11.2012 și, respectiv, 18.12.2012, încălcând cu știință prevederile art.59 alin.2 din Legea nr.36/1995 – care impuneau obligația de a solicita inculpatului DLHM, care s-a prezentat ca mandatar al B S.A.L., să prezinte o procură specială autentică pentru autentificarea angajamentelor de susținere tehnică și profesională date în numele acesteia pentru Societatea Comercială de CN S.A., acesta prezentând traduceri ale unor procuri sub semnătură privată cu legalizarea de către inculpataa semnăturii traducătorului

sub nr..... și nr..... – a autentificat sub nr....., și, respectiv, sub nr., angajamentele de susținere tehnică și profesională, asigurând câștigarea, la data de 11.03.2013, a licitației pentru CL5 - Ocna Sibiului, de Societatea Comercială de CN S.A. și cauzând o vătămare drepturilor și intereselor legitime ale B S.A.L., care a devenit terț susținător al inculpatei Societatea Comercială de CN S.A., cu obligația de a executa contractul, precum și o pagubă părții civile S.C. AC S.A., care, urmare a declarării câștigătoare a ofertei Societății Comerciale de CN S.A. și a faptului că aceasta nu a executat lucrările aferente CL5, a fost nevoită să reia procedura de licitație, suferind un prejudiciu de 170.240 lei;

ii. probele administrate în cauză au dovedit faptul că inculpata BVD a autentificat, sub nr., declarația dată de inculpatul DLHM în numele I privind acordarea susținerii tehnice și profesionale asocierii SC C SRL – B SAL pentru licitația CL1. Calitatea de reprezentant al I a inculpatului DLHM a fost dovedită prin prezentarea unei procuri traduse și cu legalizare de semnătură, sub nr., de către inculpata BGD;

iii. inculpata BVD a nesocotit dispozițiile art.59 alin.2 din Legea nr.36/1995, în sensul că, în lipsa unei procuri speciale autentice și, mai exact, în lipsa oricărei verificări care să confirme calitatea inculpatului DLHM de reprezentant al SC B SAL, a autentificat cele trei angajamente privind susținerea tehnică și profesională a inculpatei Societatea Comercială de CN SA, în ceea ce privește CL5, respectiv CL1, împrejurare, de altfel, necontestată de aceasta. Inculpata însăși recunoaște o formă a vinovăției penale care s-ar suprapune însă culpei, apărare pe care instanța nu o poate reține (declarație din data de 14.10.2016). Ignorarea totală, benevolă și asumată a dispoziției legale anterior evocate, abdicarea de la regulile profesiei, chiar dacă în considerarea unei evaluări intime a petentului ori în considerarea unei activități anterioare, susțin vinovăția sub forma intenției. Apărările evocate la fond, reluate în calea de atac, nu sunt suficiente pentru orientarea către forma de vinovăție a culpei, astfel cum aceasta este definită în art. 16 alin. (4) din Codul penal;

iv. având în vedere condițiile de incriminare, caracterizarea în drept și efectele legilor penale succesive asupra situație juridice a inculpatei BVD, argumentele și analiza instanței de fond în ceea ce privește alegerea legii penale sunt corecte.

Practic, recurenta- inculpată BVD a reiterat prin motivele de recurs în casație criticile formulate prin motivele de apel care au fost evaluate în fapt și în drept de instanța de control judiciar.

Deși în susținerea cererii de recurs în casație s-a făcut referire la lipsa de tipicitate a infracțiunii de abuz în serviciu, având drept consecință obținerea pentru altul a unui avantaj patrimonial art. 48 alin.(1) din Codul penal, rap. la art. 13² din Legea nr. 78/2000 în ref. la art.297 alin.(1) din Codul penal, în realitate criticile formulate vizează reevaluarea stării de fapt, activitate ce implică și reaprecierea probatoriului administrat pe întreg parcursul procesului penal, posibilitate care este exclusă, raportat la dispozițiile legale ce reglementează calea de atac a recursului în casație, potrivit căroră, controlul

judiciar este limitat doar la verificarea conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile.

Examinând decizia penală atacată prin prisma cazului de casare prevăzut de art.438 alin. (1) pct.7 din Codul de procedură penală, se constată că dispozițiile legale menționate nu sunt incidente în cauză, întrucât fapta reținută cu autoritate de lucru judecat pentru care a fost condamnată recurenta inculpată corespunde modelului legal incriminat de legiuitor prin infracțiunea prevăzută de dispozițiile art.13² din Legea nr. 78/2000 în ref. la art. 297 alin. (1) din Codul penal.

Prin urmare, raportat la situația factuală reținută cu titlu definitiv de către instanța de apel, care nu mai poate fi reevaluată prin intermediul recursului în casație, pentru argumentele mai sus prezentate, Înalta Curte constată că acțiunea pentru care a fost condamnată inculpata BVD, astfel cum a fost expusă în hotărârea atacată, întrunește toate elementele de tipicitate obiectivă ale infracțiunii de abuz în serviciu, prev. de art. 13² din Legea nr. 78/2000 în ref. la art.297 alin.(1) Cod penal, criticile formulate sub acest aspect de către recurentă în calea extraordinară de atac nefiind fondate.

II Referitor la recursul parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală, privind pe recurenții- inculpați DLHM, TC și BVD, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că acesta este nefondat, pentru următoarele considerente:

Ministerul Public a solicitat admiterea recursului în casație formulat, casarea în partea a a deciziei nr.a Înaltei Curți de Casație și Justiție- Secția penală și, în rejudecare, să se constate nelegalitatea deciziei recurate, întrucât, în mod greșit, s-a dispus încetarea procesului penal față de inculpații BVD, DLHM și TC sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de fals în înscrisuri sub semnătură privată, prev. de art.322 alin. (1) Cod penal, fals material în înscrisuri oficiale, prev. de art.320 alin.(1) Cod penal , fals în declarații prev. de art.326 Cod penal, participație improprie la complicitate improprie la tentativă la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea- credință de documente sau declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prev. de art. 52 alin.(2) Cod penal, cu referire la art. 48 alin.(1) Cod penal, art. 32 Cod penal rap la art. 18¹ alin. (1) și (3) din *Legea nr.78/2000*, raportat la art. 297 alin.(1) Cod penal, infracțiuni pentru care s-a dispus soluția de încetare a procesului penal.

Referitor la cazul de recurs în casație prevăzut de art. 438 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură penală, parchetul a arătat că infracțiunile pentru care s-a dispus încetarea procesului penal instanța de apel a reținut că în intervalul cuprins între publicarea deciziei Curții Constituționale nr.297/2018, respectiv nr.358/2022, și corelate cu Decizia nr.67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor

chestiuni de drept în materie penală și apariția O.U.G. 7/2022 din 30.05.2022 nu au existat în legislația penală substanțială cazuri de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale, cu consecința incidenței exclusiv a termenelor generale de prescripție prevăzute de art. 154 din Codul penal, invocându-se și faptul că, subsecvent deciziilor Curții Constituționale, Înalta Curte a pronunțat Decizia nr.67/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală – potrivit cu care normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material supuse, din perspectiva aplicării lor în timp, principiului activității legii penale, prevăzut de art.3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului *mitior lex* prevăzut de art.15 alin.(2) din Constituție și art.5 din Codul penal.

În cauza de față, Ministerul Public a arătat că, soluția de încetarea procesului penal ca urmare a împlinirii termenului general de prescripție, pronunțată în opinie majoritară, pentru infracțiunile prevăzute de art. 52 alin.2 Cod penal cu referire la art.48 alin.1 Cod penal, a art.32 Cod penal rap. la art.18¹ alin.(1) și (3) din Legea nr.78/2000, reținute în sarcina inculpaților *DLHM și TC*, nu poate fi justificată în drept, fiind de acord cu opinia separată formulată în cauză cu privire la acest aspect.

A susținut că în raport de limitele de pedeapsă, este incident termenul de prescripție de 10 ani ce se va împlini la data de 30.12.2023(fără luarea în considerare a suspendării judecării în apel, în perioada 6.10.2022- 7.12.2022 dispusă prin încheierea de ședință din data de 6.10.2022 și, în fond, în perioada 16.03.2022- 14.05.2020.

În sensul celor de mai sus arătate soluția de încetarea a procesului penal dispusă prin decizia penală recurată pentru împlinirea termenului general de *prescripție a răspunderii penale este nelegală, ca urmare a faptului că termenul general de prescripție a răspunderii penale a fost valabil întrerupt instanțele fiind obligate să lase neaplicată Decizia nr. 67 din data de 25 octombrie 2022– Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, aceasta fiind contrară unor dispoziții ale dreptului Uniunii.*

2. Analizând recursul în casație declarat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție- Direcția Națională Anticorupție în limitele stabilite prin încheierea de admitere în principiu, în temeiul art. 448 alin. (1) din Codul de procedură penală Înalta Curte constată că este nefondat, pentru următoarele considerente:

Cu titlu prealabil subliniază că recursul în casație este o cale extraordinară de atac, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție este obligată să verifice, în condițiile legii, conformitatea hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile, examinând exclusiv legalitatea deciziei recurate (art. 477 Cod de procedură penală).

Astfel, recursul în casație este o cale extraordinară de atac, prin care sunt supuse

verificării hotărâri definitive care au intrat în autoritatea de lucru judecat, însă, numai în cazuri anume prevăzute de lege și exclusiv pentru motive de nelegalitate, strict circumscrise dispozițiilor art. 438 alin. (1) din Codul de procedură penală. Drept urmare, chestiunile de fapt analizate de instanța de fond și/sau apel intră în puterea lucrului judecat și excedează cenzurii Înaltei Curți investită cu judecarea recursului în casație, fiind obligatoriu ca motivele de casare prevăzute limitativ de lege și invocate de recurent să se raporteze exclusiv la situația factuală și elementele care au circumstanțiat activitatea imputată astfel cum au fost stabilite prin hotărârea atacată, în baza analizei mijloacelor de probă administrate în cauză.

Cu alte cuvinte, recursul în casație nu presupune examinarea unei cauze sub toate aspectele, ci doar controlul legalității hotărârii atacate, respectiv al concordanței acesteia cu regulile de drept aplicabile, însă exclusiv din perspectiva motivelor prevăzute de art. 438 alin. (1) din Codul de procedură penală, având, așadar, ca scop exclusiv, sancționarea deciziilor neconforme cu legea materială și procesuală.

Prin limitarea cazurilor în care poate fi promovată, această cale extraordinară de atac tinde să asigure echilibrul între principiul legalității și principiul respectării autorității de lucru judecat, legalitatea hotărârilor definitive putând fi examinată doar pentru motivele expres și limitativ prevăzute, fără ca pe calea recursului în casație să poată fi invocate și analizate de către Înalta Curte de Casație și Justiție orice încălcări ale legii, ci numai cele pe care legiuitorul le-a apreciat ca fiind importante.

Aceste considerații sunt valabile și cu privire la cazul de recurs prevăzut de dispozițiile art. 438 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură penală, potrivit căruia hotărârile sunt supuse casării dacă „*în mod greșit s-a dispus încetarea procesului penal*”.

În speță, parchetul solicită să fie casată decizia instanței de apel, în principal, pentru că principiul supremației dreptului UE impune instanței naționale să asigure efectul deplin al cerințelor acestuia și să lase neaplicată orice reglementare sau practică națională care este contrară unei dispoziții de drept a Uniunii.

În continuare Înalta Curte consideră necesară să prezinte propria evaluare cu privire la efectele produse de Hotărârea pronunțată la data de 24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], precum și de ordonanța Curții de Justiție a Uniunii Europene din data de 09.01.2024, în cauza C-131/23 având în vedere soluțiile obligatorii ale Curții Constituționale în aplicarea principiului legalității incriminării, precum și standardele minimale ce decurg din aplicarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (**în continuare CtEDO**) în interpretarea art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților

fundamentale (în continuare CEDO sau Convenția europeană), în scopul de a determina dacă există sau nu o protecție echivalentă a drepturilor fundamentale garantate de către blocul convențional prin raportare la standardele unionale.

Înalta Curte opinează că regulile evidențiate la **punctul I** din prezenta hotărâre au vocația de a fi aplicabile în toate cauzele pendinte în care se ivește în dezbatere incidența celor două hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene.

În aplicarea acestor reguli la **punctul II** din prezenta hotărâre va fi evaluată *in concreto* incidența standardelor de protecție a drepturilor fundamentale, prin raportare la particularitățile prezentei cauze, în contextul în care hotărârea atacată a fost pronunțată de instanța de apel ulterior publicării hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], prin raportare la criticile de fond formulate de parchet cu privire la nelegalitatea soluției de încetare a procesului penal.

I. REGULI GENERALE DE INTERPRETARE ȘI APLICARE A DISPOZIȚIILOR UNIONALE, CONVENȚIONALE ȘI NAȚIONALE. ROLUL ORGANELOR JUDICIARE ÎN PREZERVAREA DREPTURILOR FUNDAMENTALE

În raport de critica formulată de parchet (*greșita încetare a procesului penal prin aplicarea unei decizii a Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv a două decizii pronunțate de Curtea Constituțională*) și de argumentele prezentate (*preeminența dreptului Uniunii Europene față de dreptul național*), se impun a fi formulate următoarele precizări.

I.1. Cu privire la autoritatea de lucru interpretat a celor două hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Înalta Curte de Casație și Justiție recunoaște, pe deplin și fără rezerve, primordialitatea dreptului Uniunii Europene în fața legilor interne, și, în limitele competențelor Uniunii, aplică *cu prevalență*, dispozițiile acestuia.

Astfel, instanța supremă urmărește ca, prin valorificarea interpretărilor date de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (*în continuare, CJUE*) în deciziile pronunțate, să le asigure eficiența practică, ținând seama, *în mod corespunzător*, de domeniul de aplicare al acestora și de necesitatea protecției drepturilor fundamentale.

Prin hotărârea pronunțată la data de 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU [citată ulterior și ca hotărârea Lin], Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) a statuat următoarele:

- a. Articolul 325 alineatul (1) TFUE și articolul 2 alineatul (1) din Convenția

elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995 și anexată la Actul Consiliului din 26 iulie 1995, trebuie interpretate în sensul că **instanțele unui stat membru nu sunt obligate să lase neaplicate deciziile Curții Constituționale** a acestui stat membru prin care este invalidată dispoziția legislativă națională care reglementează cauzele de întrerupere a termenului de prescripție în materie penală **din cauza încălcării principiului legalității infracțiunilor și pedepselor**, astfel cum este protejat în dreptul național, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale, chiar dacă aceste decizii au drept consecință încetarea, ca urmare a prescripției răspunderii penale, a unui număr considerabil de procese penale, inclusiv procese referitoare la infracțiuni de fraudă gravă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene.

b. În schimb, dispozițiile menționate ale dreptului Uniunii trebuie interpretate în sensul că instanțele acestui stat membru **sunt obligate să lase neaplicat un standard național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior)** care permite repunerea în discuție, inclusiv în cadrul unor căi de atac îndreptate împotriva unor hotărâri definitive, a întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale în astfel de procese **prin acte de procedură intervenite înainte de o asemenea invalidare.**

Înalta Curte apreciază că autoritatea unei hotărâri preliminare constă în forța obligatorie a acesteia față de instanța care a solicitat-o și instanțele care ar judeca cauza în căile de atac, și în aplicabilitatea generală față de celelalte instanțe.

Hotărârea în interpretare pronunțată de către CJUE are „*autoritate cu putere de lucru interpretat*”, care include atât forța obligatorie (ce obligă instanța națională să respecte interpretarea dispozițiilor de drept al Uniunii astfel cum au fost interpretate de CJUE), cât și aptitudinea pe care o are instanța națională de a investi din nou Curtea de Justiție cu o nouă întrebare preliminară.

Prin urmare, această autoritate specifică are **două componente**. Pe de o parte, hotărârea privind interpretarea are autoritate *erga omnes, dar nu absolută*. Cu alte cuvinte, întrucât dispozitivul hotărârii preliminare se include în norma interpretată, obligatoriu a fi aplicat de către toate instanțele naționale, se poate vorbi de „*autoritate de lucru interpretat*”, care interzice oricărei instanțe naționale să adopte o altă interpretare incompatibilă cu semnificația și aplicarea dreptului unional, astfel cum a fost hotărâtă de către CJUE.

Pe de altă parte, chiar și în prezența unei jurisprudențe a CJUE care soluționează problema de drept în cauză, instanțele naționale își păstrează libertatea cea mai largă să sesizeze Curtea în cazul în care consideră oportun, fără ca împrejurararea că dispozițiile a

căror interpretare se solicită au fost deja interpretate de Curte să aibă drept consecință împiedicarea Curții să se pronunțe din nou (Hotărârea din 17 iulie 2014, Torresi, C-58/13 și C-59/13, EU:C:2014:2088, punctul 32, precum și Hotărârea din 3 martie 2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, punctul 46).

Prin Ordonanța Curții de Justiției a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09.01.2024, în cauza C-131/23, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel Brașov (România), Curtea (Camera a noua) a statuat, în temeiul art. 99 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, că:

*„Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției trebuie interpretată în sensul că **instanțele unui stat membru nu sunt obligate să lase neaplicate deciziile Curții Constituționale a acestui stat membru prin care este invalidată dispoziția legislativă națională care reglementează cauzele de întrerupere a termenului de prescripție în materie penală din cauza încălcării principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este protejat în dreptul național, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale, chiar dacă aceste decizii au drept consecință încetarea, ca urmare a prescripției răspunderii penale, a unui număr considerabil de procese penale, inclusiv procese referitoare la infracțiuni de corupție.***

*În schimb, această decizie trebuie interpretată în sensul că **instanțele acestui stat membru sunt obligate să lase neaplicat un standard național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior) care permite repunerea în discuție, inclusiv în cadrul unor căi de atac îndreptate împotriva unor hotărâri definitive, a întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale în astfel de procese prin acte de procedură intervenite înainte de o asemenea invalidare.**”*

Potrivit art. 99 din Regulamentul de procedură a CJUE atunci când o întrebare formulată cu titlu preliminar este identică cu o întrebare asupra căreia Curtea s-a pronunțat deja, atunci când răspunsul la o astfel de întrebare poate fi în mod clar dedus din jurisprudență sau atunci când răspunsul la întrebarea formulată cu titlu preliminar nu lasă loc niciunei îndoieli rezonabile, Curtea, la propunerea judecătorului raportor și după ascultarea avocatului general, poate oricând să decidă să se pronunțe prin ordonanță motivată. În consecință, deși Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 a fost abrogată prin Decizia (UE) 2023/1786 a Comisiei din 15 septembrie 2023, astfel că norma interpretată prin Ordonanța pronunțată în data de 9 ianuarie 2024, în cauza C-131/23 nu mai poate fi avută în vedere de către instanța de control judiciar, putem reține că și textul de drept unional incident în cauză, respectiv art. 5 (1) rap. la art. 2 din Convenția din 1997 privind lupta împotriva corupției care implică funcționari ai UE sau

funcționari ai statelor membre ale UE, care abordează anumite acte de corupție care implică astfel de funcționari la nivel general, pentru identitate de rațiune trebuie să fie interpretat în mod similar, fiind astfel un act clarificat.

Din analiza considerentelor ambelor hotărâri pronunțate de Curtea de Justiție Uniunii Europene Înalta Curte apreciază că rezultă următoarele concluzii:

(i) Prescripția răspunderii penale este analizată ca o instituție de drept substanțial, iar nu ca una procedurală. Prin urmare, principiile legalității, securității juridice și neretroactivității legii mai severe, precum și interdicția creării pe cale jurisprudențială a unei *lex tertia* urmează să se aplice concomitent cu dezlegările din hotărârea Lin;

(ii) Instanțele naționale trebuie să aplice soluțiile jurisprudențiale ale Curții Constituționale dispuse în aplicarea principiului legalității incriminării. Astfel, jurisprudența CJUE în discuție (hotărârea Lin și ordonanța din 09.01.2024) a tranșat, fără echivoc, că **dezlegările jurisprudențiale ale Curții Constituționale dispuse în aplicarea principiului legalității incriminării sunt compatibile cu dreptul Uniunii Europene, astfel încât, aparte de intangibilul lor caracter general obligatoriu, în virtutea art. 147 alin. (4) din Constituție, acestea vor fi de plano exceptate de la orice dezbateri privind potențialul efect de excluziune în virtutea preeminenței/primordialității dreptului Uniunii, conform principiului *Simmenthal* – neaplicarea practicii judiciare care contravine efectivității dreptului Uniunii (Case 106/77 Amministrazione delle Finanze dello Stato v. Simmenthal SpA [1978] ECR 629).** În consecință, din această perspectivă, standardul de protecție a dreptului fundamental la legalitatea incriminării și a pedepselor nu comportă discuții, în contextul omogenității nivelului de protecție, atât la nivelul ordinii juridice unionale, cât și al celei naționale. În consecință, rămân în continuare aplicabile dezlegările Curții Constituționale relative la aplicarea în mod global a legii penale mai favorabile în scopul evitării încălcării principiului legalității incriminării prin crearea și aplicarea unei *lex tertia*;

(iii) Efectul de excluziune (lăsarea neaplicată) a deciziei nr. 67/25.10.2022, pronunțate de Înalta Curte Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (prin care s-a apreciat că normele referitoare la întreruperea cursului prescripției răspunderii penale sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului *mitior lex* prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituția României, republicată, și art. 5 din Codul penal) **numai cu privire la acuzațiile privind comiterea unor infracțiuni care au fost vizate de hotărârile CJUE.** Prin urmare, în alte cauze, care excedează jurisprudenței CJUE analizate, se va aplica în continuare decizia nr. 67/25.10.2022, pronunțată de Înalta Curte Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

În acest cadru, Înalta Curte notează situația atipică creată prin hotărârea instanței unionale prin care au fost limitate efectele unei hotărâri cu caracter obligatoriu pronunțate de către instanța supremă română în care se reține că „standardul național de protecție circumscris exigențelor ce derivă din principiul legalității incriminării și a pedepsei este superior celui consacrat prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, incluzând în domeniul de aplicare a principiului legalității incriminării și normele în materia prescripției răspunderii penale” în condițiile în care dreptul Uniunii Europene permite Curții de Justiție să deroge de la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (la care a făcut trimitere Înalta Curte de Casație și Justiție), numai în măsura în care prima curte recunoaște anumitor drepturi fundamentale o protecție mai largă decât cea de a doua. În plus, se remarcă faptul că CJUE nu a procedat la o verificare a compatibilității soluției adoptate cu standardele care decurg din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

(iv) Instanțele naționale trebuie să asigure protecția drepturilor fundamentale [paragraful 93 al deciziei Lin : „îi incumbă în primul rând legiuitorului național sarcina de a lua măsurile necesare pentru a îndeplini aceste cerințe, în special prin adoptarea dispozițiilor necesare și, dacă este cazul, prin modificarea dispozițiilor existente pentru a garanta că regimul aplicabil urmăririi și sancționării infracțiunilor de fraudă gravă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, inclusiv normele care reglementează prescripția răspunderii penale, este conform cu dispozițiile articolului 325 alineatul (1) TFUE și ale articolului 2 alineatul (1) din Convenția PIF. Acest regim trebuie conceput în așa fel încât să nu prezinte, pentru rațiuni inerente acestuia, un risc sistemic de impunitate a faptelor care constituie asemenea infracțiuni, **asigurând în același timp protecția drepturilor fundamentale ale persoanelor acuzate**”; **paragraful 101 al deciziei Lin:** „În această privință, trebuie amintit în primul rând că, după cum rezultă dintr-o jurisprudență consacrată, obligația de a garanta o colectare eficientă a resurselor Uniunii nu scutește instanțele naționale de necesitatea de a **respecta drepturile fundamentale garantate de cartă** și principiile generale ale dreptului Uniunii, din moment ce procedurile penale deschise pentru infracțiuni în materie de TVA constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă (Hotărârea din 17 ianuarie 2019, Dzivev și alții, C-310/16, EU:C:2019:30, punctul 33, precum și, în acest sens, Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 204)”; **paragraful 110 al deciziei Lin:** „atunci când, precum în speță, o instanță a unui stat membru este chemată să controleze conformitatea cu drepturile fundamentale a unei dispoziții sau a unei măsuri naționale care, într-o situație în care acțiunea statelor membre nu este în întregime determinată de dreptul Uniunii, pune în aplicare acest drept în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, autoritățile și instanțele naționale sunt libere să

aplice standarde naționale de protecție a drepturilor fundamentale, cu condiția ca această aplicare să nu compromită nivelul de protecție prevăzut de cartă, astfel cum a fost interpretată de Curte, și nici supremația, unitatea și efectivitatea dreptului Uniunii (Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 29, Hotărârea din 5 decembrie 2017, M. A. S. și M. B., C-42/17, EU:C:2017:936, punctul 47, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2021, Euro Box Promotion și alții, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 și C-840/19, EU:C:2021:1034, punctul 211”].

I.2. Aria de aplicare a efectului de excluziune (lăsarea neaplicată) a unui standard național de protecție

Principiul primordialității dreptului UE, sau principiul rangului prioritar al dreptului unional, constituie creația pretoriană a Curții de la Luxembourg, nefiind „ancorat la nivelul dreptului primar/originar al UE până la adoptarea Tratatului de la Lisabona” (*G. Fábíán, Principiul primordialității dreptului Uniunii Europene și ideea identității constituționale promovată de Curtea Constituțională a României, în Curierul Judiciar, nr. 7/2002, p. 383*).

Este esențial de observat că Tratatul de la Lisabona a eliminat textul inițial al Tratatului Constituțional (art. I-6) – care reglementa în mod expres prioritatea dreptului Uniunii asupra dreptului Statelor Membre, fără a distinge dacă aceasta se manifestă, sau nu, inclusiv față de prevederile constituțiilor naționale – cu o declarație referitoare la primordialitate (Declarația nr. 17). Apartenența Declarației nr. 17 la Tratatul de la Lisabona este incontestabilă, însă opțiunea acestei tehnici de reglementare nu poate rămâne lipsită de orice semnificație juridică. În acest context, în literatura de specialitate s-a arătat că formularea ambiguă, care nu distinge dacă primordialitatea asupra dreptului Statelor Membre include sau exclude constituțiile acestora, menținând astfel infirmitatea textului inițial al art. I-6 inclusiv la nivelul Declarației nr. 17 a Tratatului de la Lisabona, a fost aleasă în mod deliberat pentru a nu fi controversată, deoarece, altminteri, ar fi creat serioase probleme la nivelul unor State Membre, ale căror curți constituționale ar fi decis că „primordialitatea dreptului UE în fața constituției naționale nu este constituțional posibilă, sau ar impune revizuirea constituției” (*P. Craig, G. de Búrca, EU Law. Text, Cases and Materials. UK Version, 7th Edition, Oxford University Press, New York, 2020, p. 326*).

Astfel fiind, în lipsa unui text expres la nivelul izvoarelor primare ale dreptului UE, care să tranșeze normativ, în termeni neechivoci, complexa problemă de drept a raportului dintre dreptul unional și dreptul constituțional al Statelor Membre, **principiul**

primordialității dreptului UE se impune a fi înțeles și abordat ca un concept bidimensional. Această perspectivă adaugă dimensiunii rezultate din jurisprudența CJUE o dimensiune distinctă, aceea a ordinilor constituționale ale Statelor Membre, de care depinde incorporarea și acceptarea rangului prioritar al dreptului unional la nivelul sistemelor de drept naționale, fiind necesară urmărirea evoluției modului în care această dimensiune a primordialității a fost afirmată de către instanțele supreme și constituționale ale Statelor Membre (*P. Craig, G. de Búrca, op. cit., p. 327-328*)

Din analiza pozițiilor exprimate de numeroase instanțe supreme și/sau jurisdicții constituționale ale unor State Membre – bunăoară, din Germania, Italia, Franța, Polonia și Republica Cehă – reiese că **temeiul de drept al acceptării preeminenței/primordialității dreptului UE față de dreptul național rezidă – invariabil – chiar în normele propriilor constituții ale Statelor Membre** (*P. Craig, G. de Búrca, op. cit., p. 329, 341, 348, 352, 353*).

Așa fiind, în același spirit de raționament juridic ancorat în argumentele ce preced, analizând dispozițiile art. 1 alin. (5), art. 11 alin. (3), art. 20 alin. (2), art. 148 alin. (2) și art. 152 alin. (2) din Constituție, Înalta Curte constată că, la nivelul sistemului nostru de drept:

(i) „prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu au **prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne**” [art. 148 alin. (2) Constituție];

(ii) numeroase prevederi constituționale creează o fermă și incontestabilă dihotomie a nivelurilor normative ce compun ordinea noastră juridică, în sensul că disting, în plan vertical, între Constituție, pe de o parte și „legi” [art. 1 alin. (5) Constituție], respectiv „legile interne” [art. 20 alin. (2) Constituție], pe de altă parte, astfel încât, în accepțiunea constituentului, **dispozițiile art. 148 alin. (2) – unicul temei normativ al acceptării preeminenței/primordialității dreptului UE față de dreptul nostru național – limitează primordialitatea, în sensul că aceasta acționează exclusiv în raport cu dreptul infraconstituțional („legile interne” în sens formal);**

(iii) concluzia primordialității dreptului UE față de dreptul intern infraconstituțional, respectiv limitarea sa la acest nivel normativ, este deopotrivă impusă de limitele revizuirii legii fundamentale, de vreme ce efectul de excludere (lăsare neaplicată) a unui standard național de protecție de rang constituțional în virtutea priorității dreptului unional, ar fi inconciliabil cu prohibiția categorică a revizuirii legii

fundamentale care ar avea ca rezultat suprimarea garanțiilor drepturilor și/sau a libertăților fundamentale [art. 152 alin. (2) teza finală Constituție]; altfel spus, prohibiția inderogabilă de a suprima o garanție constituțională a unui drept fundamental prin intermediul revizuirii legii fundamentale justifică rațiunea pentru care este de neconceput ca o asemenea garanție să poată fi suprimată implicit, ca efect al lăsării neaplicate a normei constituționale care o reglementează, în virtutea principiului primordialității dreptului UE;

(iv) interpretând sistematic dispozițiile constituționale sus iterate, se observă că, în sistemul nostru de drept, **Constituția României este singurul act normativ poziționat la apexul ordinii juridice, fiind înzestrată cu „supremație”, în vreme ce normele dreptului UE – rezultate din tratatele constitutive, precum și din celelalte reglementări cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene – beneficiază, în mod calificat – „cu respectarea prevederilor actului de aderare” (îndeosebi a competențelor partajate, sau transferate exclusiv către Uniune) – , de prioritate;**

(v) **așa-numita supraconstituționalitate, în sens de „superioritate ierarhică” a unor norme de drept față de constituție, este „conceptual imposibilă, (...) neputând exista în cadrul aceluiași sistem de drept o constituție formală și ceva deasupra acesteia”, ci doar o „pluralitate de straturi de drept constituțional formal, ierarhic ordonate” (L. Favoreau, P. Gaïa, R. Ghevoțian, J.-L. Mestre, O. Pfersmann, A. Roux, G. Scoffoni, Droit constitutionnel, 23ème édition, Editions Dalloz, Paris, 2021, p. 105, citată în continuare L. Favoreau et al. I), caz în care este preferabil să ne referim la norme de rang constituțional, astfel cum sunt, prin excelență, orice norme de drept prin care se realizează la nivel supralegislativ protecția drepturilor fundamentale;**

(vi) atât în contextul principiului supremației constituției, cât și al prevederilor art. 20 alin. (2) și art. 148 alin. (2) Constituție, **prioritatea/preeminența/primordialitatea dreptului EU nu se manifestă în raport de Constituția României și/sau orice altă normă de rang constituțional, astfel cum sunt, prin excelență, dispozițiile CEDO care asigură un standard superior de protecție a unui drept fundamental [art. 20 alin. (2) Constituție], ci vizează exclusiv dispozițiile contrare din „legile interne”;**

(vii) **apartenența CEDO la ordinea juridică internă ca efect al ratificării sale [art. 11 alin. (2) Constituție], nu a produs vreo consecință juridică și în planul nivelului său normativ – supralegislativ – de vreme ce, constituentul distinge neechivoc între „tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte”, pe de o parte, și „legile interne”, prin care se asigură protecția drepturilor fundamentale, pe de altă parte [art. 20 alin. (2) Constituție];**

(viii) sfera conceptului de „standard național de protecție”, la care se referă jurisprudența CJUE (hotărârea Lin și ordonanța din 09.01.2024), este limitată la dreptul **infraconstituțional** (legislativ și *a fortiori* infralegislativ);

(ix) din perspectivă **jurisprudențială**, în contextul limitării primordialității dreptului UE la nivelul normativ infraconstituțional al dreptului național, **principiul Simmenthal** – care legitimează în virtutea efectului de excluziune neaplicarea unei practici judiciare care contravine efectivității dreptului unional – este **de plano inaplicabil jurisprudenței general obligatorii a Curții Constituționale**, care, potrivit art. 142 alin. (1) Constituție, „este garantul supremației Constituției”;

În consecință, Înalta Curte apreciază că **efectul de excluziune a standardului național de protecție a dreptului fundamental la retroactivitatea legii penale mai favorabile (lex mitior)**, în virtutea preeminenței art. 325 alin. (1) TFUE și art. 2 alin. (1) din Convenția privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, respectiv Deciziei 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006, potrivit jurisprudenței CJUE analizate (hotărârea Lin și ordonanța din 09.01.2024), **nu se referă la standardul de protecție conferit de CEDO și/sau jurisprudența CEDO**, ci vizează exclusiv standardul național de protecție, în sensul sus iterat.

I.3. Obligația instanțelor de a asigura justițiabilitatea concretă a drepturilor fundamentale

Distinct de contenciosul constituțional al normelor, garanțiile formale (jurisdicționale) prin care se realizează protecția drepturilor fundamentale impun în egală măsură accesul efectiv la instanțele judecătorești, deoarece caracteristica primordială a oricărui **drept fundamental** este aceea de a fi un **drept justițiabil**, adică **susceptibil de a fi ocrotit în mod concret de un judecător** (*L. Favoreau et al. I, op. cit., p. 962*).

Mai mult, în aceeași ordine de idei, nu trebuie omis că, potrivit art. 13 CEDO [Dreptul la un recurs efectiv], „Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”. Or, dreptul la un recurs efectiv impune *per se* inclusiv un examen efectiv din partea jurisdicției investite să ocrotească dreptul fundamental susceptibil de protecție, altminteri justițiabilitatea acestuia rămânând o simplă noțiune teoretică și iluzorie, contrară principiului efectivității.

Chiar dacă subsecvent Tratatului de la Lisabona, obligația UE de aderare la CEDO, deși asumată în mod explicit [art. 6 alin. (2) TUE], nu a fost materializată efectiv, este de necontestat că „CJUE a tratat CEDO ca o sursă de inspirație (...) reținând că dreptul UE

poate merge mai presus de aceasta (...) ideea CEDO ca prag minim, iar nu ca plafon, în dreptul UE al drepturilor omului fiind menținută de art. 52 alin. (3) din Cartă (...)” (P. Craig, G. de Búrca, op. cit., p. 435-436), potrivit cărora „[î]n măsura în care prezenta cartă conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă.”

Prin urmare, chiar în contextul intrării în vigoare a Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (citată în continuare CDFUE) și al multiplicării, pe această cale, a sistemelor de protecție a drepturilor fundamentale, dispozițiile CEDO rămân incontestabil un etalon minim de protecție, care poate fi extins, dar niciodată restrâns [art. 52 alin. (3) teza a II-a CDFUE; art. 20 alin. (2) Constituție].

Potrivit literaturii de specialitate, dreptul la un recurs se înscrie în obiectivul de a face posibilă apărarea drepturilor și libertăților afirmate de CEDO. În acest sens, acest drept plasează primul eșalon de protecție la nivelul instanțelor naționale sub rezerva de a apela la mecanismul european de protecție după epuizarea cailor de atac interne, controlul european fiind menit să completeze controlul național, iar nu să îl substituie (L. Favoreau, A. Duffy-Meunier, I. Fassassi, P. Gaïa, O. le Bot, L. Pech, A. Pena, A. Roux, G. Scoffoni, Droit des libertés fondamentales, 8e éd., Editions Dalloz, Paris, 2021, p. 734, citată în continuare L. Favoreau et al. II).

Prin urmare, justițiabilitatea drepturilor fundamentale constituie o veritabilă dogmă juridică, de vreme ce, într-o deplină sinergie axiologică, respectarea drepturilor fundamentale constituie una dintre valorile supreme atât la nivelul ordinii juridice a Uniunii Europene [art. 2 TUE], cât și la nivelul sistemului nostru de drept [art. 1 alin. (3) Constituție], existând așadar o viziune unitară în această privință între cele două ordini juridice.

De aceea, este incontestabil că protecția efectivă, completă și concretă a drepturilor fundamentale trebuie asigurată prin intermediul actului de justiție realizat de instanțele judecătorești, la apexul cărora se poziționează Înalta Curte de Casație și Justiție, în virtutea rolului său constituțional [art. 126 alin. (1) din Constituție].

În mod similar, având ca reper prevederile art. 1 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 303/2022, **magistratul procuror are, la rândul său, obligația apărării acestor drepturi fundamentale întocmai, prin intermediul actelor efectuate în virtutea funcției judiciare pe care o exercită în cadrul procesului penal.**

Astfel, ori de câte ori efectele substanțiale ale unui act judiciar interferează cu protecția unui drept fundamental, **orice instanță judecătorească (orice jurisdicție**

penală), în limitele competenței sale, **este obligată să identifice și să statueze motivat care este standardul de drept** – noțiune comprehensivă ce reunește atât normele juridice (principii și reguli) cât și dreptul de sorginte jurisdicțională (jurisprudențele obligatorii) – **incident în concret în procedura judiciară în care a fost investită, urmând să îl aplice pentru a tranșa în baza acestuia raportul juridic litigios.**

Trebuie adăugat totodată că, spre deosebire de actul administrativ (în cazul competenței legate), actul de justiție – prin care se asigură *inter alia* justițiabilitatea drepturilor fundamentale – nu se poate rezuma la aplicarea mecanică a unui anumit standard de drept, pe considerentul că ar avea *prima facie* un caracter preeminent, ci, dimpotrivă, impune un examen riguros și comprehensiv al tuturor normelor (principii și reguli) și izvoarelor relevante de drept jurisdicțional, în fiecare procedură judiciară în parte, din partea jurisdicției (penale) legalmente investite să statueze asupra raportului litigios.

Așa fiind, Înalta Curte – ca, de altfel, orice instanță judecătorească – **este obligată să efectueze un atare examen judiciar pentru a statua motivat care este standardul de drept în concret aplicabil în cauza *pendinte***, de vreme ce soluția pe care urmează să o pronunțe influențează indeniabil protecția drepturilor fundamentale.

Având în vedere că potrivit art. 1 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 303/2022 magistratura este activitatea judiciară desfășurată ***de procurori*** în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor și parchetelor le revine în mod corelativ o obligație similară în cauzele *pendinte*.

În consecință, se poate aprecia că instanțele judecătorești au obligația de rang constituțional să asigure justițiabilitatea concretă a drepturilor fundamentale aplicând motivat în acest sens standardul adecvat de protecție impus de normele de drept. Actul de justiție este indispensabil pentru protecția efectivă a drepturilor fundamentale.

Înalta Curte apreciază că realizarea justiției într-un stat de drept nu este posibilă fără respectarea drepturilor fundamentale prin raportare la particularitățile fiecărei cauze, la standardele rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale, respectiv a celor ce decurg din jurisprudența CJUE, în măsura în care sunt apte să asigure un nivel de protecție a drepturilor fundamentale echivalent sau superior celui din blocul convențional.

Înalta Curte remarcă din prevederile Convenției europene pentru apărarea

drepturilor omului și a libertăților fundamentale (în continuare CEDO sau Convenția europeană) că cea mai mare parte a acestor drepturi nu sunt nelimitate într-o societate democratică, fiind justificată restrângerea lor în numele siguranței publice sau al securității naționale, al interesului economic al țării, al sănătății publice și al moralei, al drepturilor și libertăților altuia, al prevenirii dezordinii și delincvenței. În plus, potrivit art. 15 parag. 1 din Convenția europeană statelor le este permis, în anumite circumstanțe, să deroge de la obligațiile lor în caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii. Dar chiar **și în aceste împrejurări, niciun stat nu se poate sustrage obligației** de a respecta dreptul la viață, cu excepția cazului de deces rezultând din acte licite de război, și nici de la obligația interzicerii torturii, a sclaviei **și a neretroactivității legii penale mai severe, respectiv a retroactivității legii penale mai favorabile (art. 15 parag. 2).**

Particularitatea standardului convențional de protecție a dreptului fundamental la neretroactivitatea legii penale mai severe, respectiv la retroactivitatea legii penale mai favorabile, în raport cu standardul național, respectiv cu cel unional, vizează caracterul absolut inderogabil al acestui drept fundamental – interdicția oricărui test de proporționalitate în raport de alte drepturi fundamentale, principii de drept și/sau interese publice concurente – , în contextul în care prevederile art. 15 parag. (2) CEDO statuează, în mod expres, că nu este permisă statelor contractante nicio derogare de la prevederile art. 2 – cu excepția decesului rezultat din acte licite de război – art. 3, art. 4 parag. (1) și art. 7 CEDO, chiar și în caz de război sau alt pericol public ce amenință viața națiunii, situație în care, referitor la celelalte drepturi protejate de Convenție, potrivit art. 15 parag. (1) CEDO, acestea pot deroga în mod condiționat și temporar de la obligațiile impuse de Convenție.

Astfel fiind, existența drepturilor inderogabile indică faptul că, în sistemul Convenției, acestea sunt considerate cele mai elementare drepturi fundamentale [A. Ashworth, *The Exclusion Of Evidence Obtained by Violating a Fundamental Right: Pragmatism Before Principle in the Strasbourg Jurisprudence in P. Roberts, J. Hunter (eds.), Criminal Evidence and Human Rights. Remaining Common Law Procedural Traditions*, Hart Publishing, Oxford and Portland, Oregon, 2013, p. 146].

Prin urmare, Înalta Curte opinează că instanțele trebuie să determine și să aplice prevederile Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului privind protecția drepturilor inderogabile, atunci când în privința acestor drepturi există o asimetrie (neconcordanță) între standardul de protecție conferit de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (în continuare Carta, sau CEDUE), astfel cum a fost interpretată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și

a libertăților fundamentale, în interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului, în sensul că primul este inferior celui din urmă.

Deopotrivă, este rolul instanțelor de a asigura că, în special, în materia drepturilor inderogabile, nu poate fi acceptat un dublu standard de protecție, care să conducă la o scindare nepermisă a conținutului dreptului prin acceptarea ideii că un aspect din conținutul unui drept fundamental poate fi supus unui standard diferit de protecție față de alt aspect al aceluiași drept în funcție de natura faptului juridic care a generat incidența dreptului.

Față de dispozițiile art. 1 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 303/2022 obligații similare incumbă și procurorilor în cauzele pendinte, care trebuie deopotrivă să vegheze la protecția drepturilor fundamentale.

În aceste condiții Înalta Curte consideră că în fiecare cauză în parte trebuie determinate, pe de o parte, standardele de protecție a drepturilor fundamentale rezultate din standardele și tradițiile constituționale și, implicit, din jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, iar, pe de altă parte, modul de aplicare a acestora prin raportare la considerentele celor două hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene.

În plus, în faza de judecată, trebuie avută în vedere modalitatea de asigurare a principiului securității juridice atunci când dezbateră cauza a avut loc la o dată anterioară pronunțării hotărârii Lin, iar în cadrul deliberării au fost evaluate standardele și tradițiile constituționale precum și garanțiile convenționale, iar soluția a fost pronunțată după redactarea considerentelor, ulterior publicării deciziei jurisdicției unionale.

I.4. Standarde și tradiții constituționale

Constituția consacră în alin. (2) al art. 15 un principiu „*de drept de tradiție*, actualitate și justiție” în ambele sale componente, și anume *neretroactivitatea legii, respectiv retroactivitatea legii penale mai favorabile*. Acestea reprezintă garanții fundamentale ale drepturilor constituționale, îndeosebi a libertății și siguranței persoanei expuse unui proces penal.

Înalta Curte consideră că interzicerea aplicării retroactive a unei legi penale decurge atât din *principiul legalității incriminării și pedepsei, cât și din principiul securității juridice*. În acest sens în jurisprudența constituțională spaniolă s-a arătat că *securitatea juridică* este „o sumă de siguranță și legalitate, ierarhie și publicitate normativă, neretroactivitate a ceea ce este defavorabil și interzicerea arbitrarului (...). Securitatea juridică este suma acestor principii, echilibrată astfel încât să permită promovarea, în

ordinea juridică, a justiției și egalității, în libertate.

Prin decizia Curții Constituționale nr. 101/2013 s-a reținut că aplicarea celor două reguli incumbă, pe de-o parte, celui care este chemat să aplice legea (deci implicit instanțelor de judecată), iar, pe de altă parte, legiuitorului, care nu poate împiedica producerea efectului retroactiv al legilor penale mai favorabile.

Înalta Curtea apreciază că dreptul la siguranța persoanei, consacrat de art. 23 din Constituție, include și securitatea juridică a persoanei în raport cu autoritățile. În aceste condiții, semnificația noțiunii de siguranță a persoanei exprimă ansamblul garanțiilor care protejează persoana aflată în situațiile în care autoritățile statului pot dispune aplicarea unor secțiuni penale sau de măsuri privative de libertate.

Așadar, în opinia Înaltei Curți atât neretroactivitatea legii, respectiv retroactivitatea legii penale mai favorabile sunt menite să asigure protecția persoanei implicate într-un proces penal de aplicarea arbitrară a legii ori de aplicarea unei legi sau interpretări imprevizibile in malam partem.

Cu privire la mecanismul de aplicare a legii penale mai favorabile, Curtea Constituțională, sesizată cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 5 Cod penal a pronunțat Decizia nr. 265 din 6 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 372 din 20 mai 2014, prin care a statuat **aplicarea globală a legii penale mai favorabile**. Instanța de contencios constituțional a arătat că principiul activității legii penale presupune, ca **regulă generală**, aplicarea legii tuturor infracțiunilor săvârșite în timpul cât aceasta se află în vigoare. **Acest principiu este indisolubil legat de cel al legalității**, care reprezintă o caracteristică specifică statului de drept, motiv pentru care legiuitorul constituant a statuat în art.1 alin.(5) că „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”. În materie penală, art.23 alin.(12) din Legea fundamentală consacră regula potrivit căreia „Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii. De la această regulă sunt admise **două excepții**, constând fie în *retroactivitatea*, fie în *ultraactivitatea* legii. Aceste excepții se aplică în situațiile de tranziție determinate de succesiunea legilor penale, atunci când o infracțiune este săvârșită sub imperiul legii penale anterioare însă făptuitorul este urmărit penal, judecat ori execută pedeapsa sub imperiul noii legi penale. Problematika aplicării legii penale în situațiile de tranziție a determinat exprimarea a două curente de opinie diametral opuse: *teza ultraactivității* legii vechi, potrivit căreia în caz de tranziție se va aplica legea existentă în momentul săvârșirii infracțiunii, și *teza retroactivității* legii în vigoare, potrivit căreia în caz de situație tranzitorie se va aplica noua lege penală.”

Astfel, în viziunea Curții Constituționale determinarea legii penale mai favorabile și

alegerea acesteia dintre legile succesive implică, în prealabil, evaluarea, prin comparare, a dispozițiilor penale din legi succesive care își găsesc aplicarea în cauză, utilizând criteriul **aprecierii in concreto**. Pentru a deveni aplicabile dispozițiile mai favorabile din legile succesive, în afara condiției de existență a unei situații tranzitorii (care a fost anterior constatată în cuprinsul acestor considerente) mai este necesar ca fapta ce face obiectul acuzației să fie infracțiune atât potrivit legii sub imperiul căreia a fost comisă, cât și conform legii în vigoare la data judecării cauzei, iar dintre legile penale succesive una să fie mai favorabilă.

Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții de Justiție a Uniunii Europene **drepturile fundamentale** fac parte integrantă din principiile generale ale dreptului Uniunii. În această privință, Curtea se inspiră **din tradițiile constituționale comune** statelor membre, precum și din indicațiile oferite de instrumentele internaționale privind protecția drepturilor omului la care statele membre au cooperat sau au aderat (Hotărârea Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, punctul 4, și Hotărârea Nold/Comisia, 4/73, EU:C:1974:51, punctul 13).

În acest sens, art. 67 din TFUE prevede că Uniunea constituie un spațiu de libertate, securitate și justiție, cu respectarea drepturilor fundamentale și a diferitelor sisteme de drept **și tradiții juridice ale statelor membre**. Tot astfel, art. 52 din Cartă prevede că, în măsura în care Carta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă. În măsura în care Carta recunoaște drepturi fundamentale, așa cum rezultă acestea din **tradițiile constituționale comune statelor membre**, aceste drepturi sunt interpretate în conformitate cu tradițiile menționate.

Înalta Curte de Casație și Justiție opinează că **principiul legalității incriminării, al retroactivității legii penale mai favorabile și al neretroactivității legii penale mai severe fac parte din categoria drepturilor inderogabile ce țin de tradițiile constituționale comune statelor membre.**

Enunțarea principiului legalității (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) care constituie fundamentul tradiției iluminismului juridic a fost făcută magistral de Cesare Beccaria, astfel: „Fiecare cetățean trebuie să știe că poate face tot ceea ce nu este împotriva legilor, fără să se teamă de vreo repercusiune, în afara celei ce poate decurge din acțiunea însăși – aceasta este dogma politică în care popoarele ar trebui să creadă și pe care magistrații supremi, însărcinați cu paza neabătută a legilor ar trebui să o aplice; este o dogmă sacră fără de care nu poate exista societate legitimă.” În plus, instanța

supremă reține că aceste principii relevate mai sus care stau la baza dreptului penal modern sunt consacrate și în alte documente internaționale generale, și anume Declarația universală a drepturilor omului ori în Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

În continuare, Înalta Curte constată că art. 20 din Constituția României reglementează transpunerea în *practică a protecției drepturilor fundamentale* în cazul aplicării concomitente a mai multor norme juridice provenind din diferite surse normative, anume dreptul intern și dreptul internațional public.

În literatura de specialitate (*I.Muraru, E.S. Tănăsescu*, Comentariu art. 20 în *I.Muraru, E.S. Tănăsescu* Constituția României Comentată, ediția a 3-a, 2022, Ed. C.H.Beck) s-a apreciat că art. 20 stabilește „**două reguli** referitoare la particularitățile raportului dintre dreptul intern și cel internațional în materia drepturilor omului. Mai întâi dispozițiile constituționale ce garantează drepturile omului trebuie interpretate și aplicate în **concordanță** cu prevederile tratatelor internaționale la care România este parte. În conformitate cu [art. 11 din Constituție](#), toate tratatele internaționale, deci și cele din materia drepturilor omului, sunt încorporate în dreptul românesc doar dacă sunt conforme cu [Legea fundamentală](#). Altfel spus, între cele două tipuri de norme juridice nu sunt admise necorelări, iar dacă ele sunt decelabile, interpretarea și aplicarea lor trebuie să asigure **concilierea lor** și să nu favorizeze **conflictul de norme**. Cea de-a doua regulă vizează restul sistemului normativ, sau, în exprimarea Constituției, „legile interne”, față de care reglementările internaționale în materia drepturilor omului au **prioritate de aplicare**. Și în acest caz **interpretarea legilor interne** trebuie să fie realizată astfel încât să faciliteze **concilierea** cu reglementările internaționale din materia drepturilor omului, dar în măsura în care nepotrivirile sau neconcordanțele între cele două tipuri de protecție sunt ireconciliabile nu se persistă în ideea compromisului, ci se constată existența unui **conflict de norme**. Alin. (2) al art. 20 stabilește ca regulă generală de soluționare a acestui conflict **prioritatea de aplicare a reglementărilor internaționale** față de cele interne. Până la revizuirea Constituției din 2003, prioritatea reglementărilor internaționale era **sistematică și necondiționată**, indiferent de conținutul normativ al celor două tipuri de reglementări și indiferent care ar fi fost rezultatul unei eventuale comparații între ele în privința gradului de protecție pe care îl ofereau. Dată fiind dinamica posibilă în domeniul drepturilor omului, unde evoluțiile sunt nu doar rapide, ci și spectaculoase, prin aplicarea acestei priorități în mod automat, exista oricând riscul de a se ajunge la pervertirea finalității reglementării. Tocmai de aceea, constituentul derivat a impus în 2003 *principiul lex mitior*, precizând că prioritatea de aplicare a reglementărilor internaționale este valabilă *numai dacă legile interne sau [Constituția României](#) nu cuprind prevederi mai favorabile în materia protecției drepturilor omului.*”

În interpretarea art. 20 din Constituție în jurisprudența Curții Constituționale s-a constatat faptul că „prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor și a libertăților

fundamentale fac parte integrantă din ordinea juridică internă a statelor semnatare, acest aspect implicând obligația pentru judecătorul național de a asigura efectul deplin al normelor acesteia, asigurându-le preeminența față de orice altă prevedere contrară din legislația națională. Curtea Europeană a constatat că statutul conferit Convenției în dreptul intern permite instanțelor naționale să înlăture, din oficiu sau la cererea părților, prevederile dreptului intern pe care le consideră incompatibile cu Convenția și protocoalele sale adiționale” (*Decizia Curții Constituționale nr. 1241/2009*). Deopotrivă, a fost evidențiat caracterul obligatoriu al interpretărilor date de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru interpretul Constituției României.

Odată cu aderarea la Uniunea Europeană clauza de aderare a cuprins în subsidiar și o clauză de conformitate cu dreptul U.E., potrivit căreia toate organele naționale ale statului sunt obligate în principiu să implementeze și să aplice dreptul U.E.

Înalta Curte mai notează că, în opinie majoritară, Curtea Constituțională și-a exprimat concepția referitoare la aplicarea normelor dreptului Uniunii Europene [decizia Curții Constituționale nr. 390/2021, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 612 din 22 iunie 2021: „83. Curtea reține că o instanță judecătorească are abilitarea să analizeze conformitatea unei dispoziții „din legile interne”, deci aparținând dreptului intern, cu dispozițiile de drept european prin prisma art. 148 din Constituție și, în cazul în care constată contrarietatea, are competența să aplice cu prioritate dispozițiile de drept al Uniunii în litigiile ce antamează drepturile subiective ale cetățenilor. În toate cazurile, Curtea constată că, prin noțiunile de „legi interne” și „drept intern”, Constituția are în vedere exclusiv legislația infraconstituțională, Legea fundamentală prezervându-și poziția ierarhic superioară în virtutea art. 11 alin. (3). Așa fiind, atunci când stabilește că „prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne”, art. 148 din Constituție nu atribuie dreptului Uniunii prioritate de aplicare față de Constituția României, astfel că o instanță națională nu are abilitarea de a analiza conformitatea unei dispoziții din dreptul intern, constatate ca fiind constituționale prin prisma art. 148 din Constituție, cu dispozițiile de drept european. Sistemul dreptului românesc este format din totalitatea normelor juridice adoptate de către statul român și care trebuie să fie în consonanță cu principiul supremației Constituției și principiul legalității, care sunt de esența cerințelor statului de drept, principii înscrise în art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căruia „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”, unica autoritate legiuitoare a țării fiind Parlamentul, având în vedere că statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale. Democrația constituțională, într-un stat de drept, nu este însă o abstracție, ci este o

realitate a unui sistem în cadrul căruia supremația Constituției limitează suveranitatea legiuitorului, care în procesul de creare a normelor juridice și de adoptare a unor acte normative trebuie să țină cont de o serie de principii de rang constituțional”].

În viziunea Curții Constituționale în caz de coliziune a unui tratat cu însăși Constituția, inclusiv în sfera raporturilor la nivelul UE, regulile generale stabilite de art. 11 din Constituție impun revizuirea legii fundamentale, procedură fără de care este imposibil ca tratatul să fie aplicabil în România. Pe cale de consecință, orice tratat este aplicabil în sistemul intern doar atâta timp cât respectă dispozițiile constituționale. Prin urmare, standardul aplicabil este cel conferit de Constituție sau deciziile Curții Constituționale ori de câte ori un tratat ar conferi un standard mai redus, așa încât nu s-ar putea reține cu prioritate standardul unional al protecției drepturilor fundamentale atâta timp cât acesta este inferior celui care decurge din normele de rang constituțional.

Această viziune a Curții Constituționale române nu este singulară la nivel european, opțiunea statelor fiind justificată pe temeiul art. 5 alin. (2) TUE potrivit căruia Uniunea acționează în limitele conferite de statele membre. În lipsa unei reglementări în dreptul pozitiv național și unional privind supremația dreptului UE față de constituțiile interne, instanțele naționale superioare din Germania, Italia, Franța, Spania, Polonia, Republica Cehă ș.a. s-au considerat datorate să respecte granițele adecvate ale dreptului Uniunii Europene și să protejeze drepturile fundamentale în cadrul ordinii juridice interne.

Deopotrivă, se remarcă faptul că în problema raportului dintre dreptul unional și constituțiile statelor membre, abordarea conflictului constituțional a fost una monistă din perspectiva CJUE – care a afirmat constant că supremația se manifestă chiar și atunci când în discuție ar fi o normă constituțională fundamentală – și bi-dimensională din perspectiva majorității statelor membre, ale căror instanțe localizează autoritatea dreptului UE în ordinea juridică națională, în cadrul constituției naționale.

Analiza jurisprudenței Curții de la Luxembourg conduce la concluzia că a fost evitat un conflict între CJUE și instanțele superioare ale statelor membre în scopul prevenirii unei crize constituționale, consolidându-se o abordare numită în doctrină *toleranța constituțională*, în cadrul căreia se înscrie, într-o oarecare măsură, și hotărârile pronunțate de CJUE în materia prescripției răspunderii penale. Nu reiese din acest istoric acceptarea în orice condiții a supremației dreptului UE asupra dreptului constituțional național în domenii sensibile, majoritatea statelor membre impunând limite prin practica instanței de contencios constituțional și jurisprudența recentă a instanțelor supreme naționale.

În acest cadru, având în vedere și jurisprudența CJUE din cauzele *Yassin Abdullah Kadi [Kadi II]*; *M.A.S. și M.B. [Tarrico bis]*, Înalta Curte apreciază că în aplicarea hotărârii pronunțate la data de 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU [Lin] trebuie

asigurată atât pre-eminența dezlegării jurisprudențiale a Curții de Justiției a Uniunii Europene constând în invalidarea deciziei nr. 67/25.10.2022, pronunțate de Înalta Curte Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, pe de o parte, **cât și prevalența unor standarde constituționale în materie de protecție a drepturilor omului cum sunt cele ce decurg din deciziile Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014** (aplicarea globală a legii penale mai favorabile, hotărâre care nu a fost invalidată de jurisdicția europeană) **sau din deciziile Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018 și nr. 358 din 26 mai 2022** (a căror aplicare a fost permisă explicit prin decizia sus menționată în limitele principiului legalității, care implică și evitarea creării unei *lex tertia*).

Înalta Curte apreciază că interesele financiare ale Uniunii Europene trebuie protejate, cu respectarea drepturilor fundamentale de la care nu se poate deroga. Într-o comunitate de drept precum Uniunea Europeană, drepturile fundamentale ale persoanelor nu sunt mai puțin importante decât interesele financiare ale acesteia. Cu alte cuvinte, interesele financiare ale Uniunii nu pot fi protejate cu prețul unei încălcări a drepturilor fundamentale inderogabile.

În aceste coordonate, este necesar ca instanțele de judecată să procedeze la o analiză *in concreto* a elementelor circumstanțiale și formelor agravate ale infracțiunilor, a pedepselor, regulilor relative la cauzele de agravare sau atenuare ori la cauzele de nepedepsire sau de înlăturare a răspunderii penale, pentru a determina în mod global legea penală mai favorabilă fără a putea fi creată o *lex tertia*.

Înalta Curte constată în acest cadru preocuparea Curții de Justiției a Uniunii Europene în *cauza Lin* în scopul asigurării respectării principiului legalității [**instanțele unui stat membru nu sunt obligate să lase neaplicate deciziile Curții Constituționale a acestui stat membru prin care este invalidată dispoziția legislativă națională care reglementează cauzele de întrerupere a termenului de prescripție în materie penală din cauza încălcării principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este protejat în dreptul național, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale (...)**].

Standardele constituționale anterior iterate impun ca legea penală mai favorabilă să fie stabilită **în mod global**, prin raportare la o unică lege, cu luarea în considerare a tuturor criteriilor menționate mai sus, deci și a duratei termenului de prescripție a răspunderii penale și a cauzelor de întrerupere a acesteia.

Doar în aceste condiții se poate evita impunerea unui tratament juridic diferențiat infracțiunilor concurente analizate (de pildă, prin reținerea existenței unor cauze de

întrerupere a prescripției răspunderii penale în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală relative la plata TVA, dar reținerea inexistenței unei astfel de cauze în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală relative la impozitul pe profit, aceasta din urmă neavând nicio legătură cu Bugetul Uniunii Europene), ori crearea unui dublu standard în materia drepturilor fundamentale, care să conducă la determinarea unei pedepse nelegale prin crearea, pe cale judecătorească, a unei a treia legi (*lex tertia*), consecință inadmisibilă, deoarece, pe de o parte, ar însemna ca organele judiciare să exercite un atribut care nu le revine, intrând în sfera de competență constituțională a legiuitorului, iar pe de altă parte, ar duce la încălcarea principiului legalității astfel cum acesta este garantat prin considerentele deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014.

*Prin urmare, ca aplicare a principiului legalității, Înalta Curte opinează că, chiar și ulterior hotărârii pronunțate la data de 24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], precum și ordonanței Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09.01.2024, în cauza C-131/23, instanțele sunt obligate să evite realizarea unei *lex tertia* în determinarea legii aplicabile și a tratamentului sancționator într-o cauză penală, în condițiile descrise în considerentele deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014.*

I.5. Standarde unionale

La nivelul dreptului Uniunii Europene, art. 49 alin. (1) teza a III-a CDFUE reglementează *in terminis* dreptul fundamental la retroactivitatea legii penale mai favorabile (*lex mitior*).

Protecția acestuia în sistemul dreptului unional nu este universală – indiferent de specia infracțiunii – asemenea standardului național, deoarece, potrivit dispozițiilor art. 51 alin. (2) CDFUE, respectiv art. 6 parag. (1) alin. (2) TUE, **Carta nu a extins competențele Uniunii definite în tratate**. De aceea, dispozițiile Cartei „se adresează (...) și statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii, în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate” [art. 51 alin. (1) CDFUE].

Așa fiind, sfera de aplicare a standardului unional – care determină implicit, chiar la nivelul acestei ordini juridice, limitele efectului de excluziune generat de rangul prioritar al dreptului UE – vizează exclusiv acele cauze penale privind infracțiuni al căror obiect juridic include relații sociale circumscrise domeniilor aflate în competența Uniunii – exclusivă și/sau partajată cu Statele Membre.

Potrivit jurisprudenței din *cauza Åkerberg Fransson* (Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 29), „atunci când, precum în speță, o instanță a unui stat membru este chemată să controleze conformitatea cu drepturile fundamentale a unei dispoziții sau a unei măsuri naționale care, într-o situație în care acțiunea statelor membre nu este în întregime determinată de dreptul Uniunii, pune în aplicare acest drept în sensul articolului 51 alineatul (1) din Cartă, autoritățile și instanțele naționale sunt libere să aplice standarde naționale de protecție a drepturilor fundamentale, cu condiția ca această aplicare să nu compromită nivelul de protecție prevăzut de cartă, astfel cum a fost interpretată de Curte, și nici supremația, unitatea și efectivitatea dreptului Uniunii” (hotărârea Lin, punctul 110)].

Altfel spus, atât dispozițiile Cartei, cât și primordialitatea dreptului UE, respectiv efectul de excludere a unui standard național de protecție, inclusiv prin aplicarea principiului *Simmenthal*, se impun puterilor etatice ale statelor membre – instanțelor judecătorești – în limitele (de reglementare) determinate de competențele exclusive sau partajate ale Uniunii, astfel încât o instanță națională pune în aplicare dreptul UE exclusiv în limitele acestor competențe, în sensul strict delimitat de prevederile art. 51 alin. (1) teza I CDFUE, care concordă sub acest aspect cu prevederile art. 148 alin. (1) și (2) din Constituție.

De aceea, subordonarea standardelor naționale de protecție a drepturilor fundamentale în raport de supremația, unitatea și efectivitatea dreptului Uniunii, potrivit jurisprudenței CJUE din *cauza Åkerberg Fransson*, nu este aplicabilă decât în acele cauze penale referitoare la infracțiuni care privesc domeniile în care s-a realizat un transfer de competențe către Uniune.

În sistemul unional de protecție, potrivit art. 52. alin. (1) CDFUE, dreptul la retroactivitatea legii penale mai favorabile (*lex mitior*) nu este un drept fundamental absolut, fiind susceptibil de limitare prin intermediul unui test de proporționalitate *stricto sensu*, în virtutea căruia se pot justifica restrângeri în măsura în care acestea sunt necesare și adecvate în raport de „obiectivele de interes general recunoscute de Uniune” – de pildă, protecția intereselor financiare ale UE – , respectiv pentru protejarea „drepturilor și libertăților celorlalți”.

De altfel, în jurisprudența analizată în speță, CJUE a efectuat un atare examen de proporționalitate pentru a explica restrângerea exercițiului dreptului fundamental analizat, sens în care a statuat că „ținând seama de necesara punere în balanță a (...)

standard[lui] național de protecție, pe de o parte, și a dispozițiilor articolului 325 alineatul (1) TFUE și ale articolului 2 alineatul (1) din Convenția PIF, pe de altă parte, aplicarea de către o instanță națională a standardului menționat pentru a repune în discuție întreruperea termenului de prescripție a răspunderii penale prin acte de procedură intervenite înainte de 25 iunie 2018, data publicării Deciziei nr. 297/2018 a Curții Constituționale, trebuie considerată ca fiind de natură să compromită supremația, unitatea și efectivitatea dreptului Uniunii” (hotărârea Lin, punctul 123). Este esențial de observat că, **testul de proporționalitate *stricto sensu* realizat de CJUE nu a vizat prevederile art. 49 alin. (1) teza a III-a CDFUE**, care consacră dreptul fundamental la retroactivitatea legii penale mai favorabile (*mitior lex*) în sistemul unional de protecție, **preferând să se refere exclusiv la standardul național de protecție.**

Oricum, limitarea *lex mitior* prin intermediul testului de proporționalitate *stricto sensu* în baza art. 52. alin. (1) CDFUE nu vizează *de plano* standardul convențional (CEDO), deoarece, potrivit art. 52 alin. (3) teza a II-a CDFUE, dreptul Uniunii poate conferi doar o protecție mai largă drepturilor fundamentale reglementate de CEDO, mai ales în contextul în care acestea, astfel cum sunt garantate prin CEDO și cum rezultă din tradițiile constituționale comune statelor membre, constituie principii generale ale dreptului Uniunii [art. 6 parag. (3) TUE], dobândind astfel statutul unor izvoare primare ce tronează la vârful ordinii juridice a UE.

Totodată, rămâne dificil de înțeles rațiunea pentru care CJUE a reținut, în mod singular, că statul de drept – al cărui element esențial este principiului securității juridice, ce coagulează exigențele de previzibilitate, precizie și neretroactivitatea legii penale – este identificat în cuprinsul art. 2 TUE „atât ca valoare fondatoare a Uniunii, cât și ca valoare comună statelor membre” (hotărârea Lin, punctul 114), de vreme ce, potrivit aceluiași text normativ, „respectarea drepturilor omului” beneficiază de același statut axiologic în ordinea de drept a Uniunii Europene, ceea ce pune sub semnul întrebării posibilitatea scindării dispozițiilor art. 49 alin. (1) CDFUE, în sensul asigurării unui regim diferit de protecție pentru retroactivitatea legii penale mai favorabile (*lex mitior*).

I.6. Standarde rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și raportul acestora cu standardele unionale

Prin raportare la blocul unional de protecție a drepturilor fundamentale Curtea de Justiție a Uniunii Europene a precizat că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului are o semnificație specială (a se vedea în special Hotărârea ERT, C-260/89,

EU:C:1991:254, punctul 41, precum și Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, C-402/05 P și C-415/05 P, EU:C:2008:461, punctul 283). Articolul F alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană, devenit, după modificare, articolul 6 alineatul (2) UE, a codificat această jurisprudență.

Articolul 53 din Cartă prevede că niciuna dintre dispozițiile acesteia nu poate fi interpretată ca restrângând sau aducând atingere drepturilor fundamentale recunoscute, în domeniile de aplicare corespunzătoare, de dreptul Uniunii și de dreptul internațional, precum și de convențiile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt părți, **și în special** Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare Convenția Europeană sau CEDO), **precum și prin constituțiile statelor membre**. Carta are aceeași valoare juridică ca și tratatele pe care se bazează Uniunea Europeană (TUE și TFUE). Prin urmare, toate trei sunt considerate drept primar al Uniunii Europene și se află pe primul loc printre sursele dreptului UE. Din acest motiv, instituțiile UE sunt obligate să respecte Carta, la fel ca și statele membre atunci când pun în aplicare dreptul UE.

Articolul 52 alineatul (3) prima teză din Cartă prevede că, în măsura în care Carta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin CEDO, înțelesul și întinderea lor **sunt aceleași ca și cele prevăzute de convenția menționată**. Potrivit explicațiilor referitoare la această dispoziție, înțelesul și întinderea drepturilor garantate sunt determinate nu numai de textul Convenției Europene, ci printre altele și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 22 decembrie 2010, DEB (C-279/09, EU:C:2010:811, punctele 35 și 37), și Hotărârea din 30 iunie 2016, Toma și Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci (C-205/15, EU:C:2016:499, punctul 41). *Articolul 52 alineatul (3) a doua teză permite totuși ca dreptul Uniunii să ofere o protecție mai largă.*

Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că dreptul Uniunii Europene permite CJUE să deroge de la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului **numai în măsura în care prima curte recunoaște anumitor drepturi fundamentale o protecție mai largă decât cea de a doua**. Și această derogare este permisă doar dacă astfel nu se diminuează protecția unui alt drept fundamental prevăzut de Cartă, care corespunde unui drept prevăzut de CEDO, stabilite prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. De exemplu, în acele cazuri în care trebuie să se realizeze un echilibru între anumite drepturi fundamentale [hotărârea din 29 ianuarie 2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, punctul 68)].

Prin urmare, Înalta Curte consideră că a accepta aplicarea unui standard de protecție a drepturilor fundamentale inferior celui stabilit de Curtea Europeană a

Drepturilor Omului ar constitui nu doar o încălcare a Convenției, ci a Cartei înseși care trimite la respectarea drepturilor fundamentale recunoscute de convențiile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt părți, și în special CEDO, precum și prin constituțiile statelor membre.

În cadrul blocului convențional de protecția a drepturilor omului, referitor la dispozițiile art. 7 din Convenția europeană, în jurisprudența sa Curtea de la Strasbourg a reținut următoarele:

a- După cum rezultă din obiectul și scopul său, art. 7 din Convenția europeană trebuie interpretat și aplicat astfel încât să asigure o *protecție efectivă* împotriva urmăririi penale, condamnării și pedepselor arbitrare (cauza S.W. contra Regatului Unit, 22 noiembrie 1995);

b- Articolul 7 din Convenție nu se limitează la interzicerea aplicării retroactive a legii penale în defavoarea acuzatului (cauza Welch contra Regatului Unit, 9 februarie 1995, cauza Mihai Toma contra României, Hotărârea din 24 ianuarie 2012). Mai general, aceasta consacră, de asemenea, ***principiul legalității*** infracțiunilor și pedepselor - "*nullum crimen, nulla poena sine lege*" (cauza Kokkinakis contra Greciei, hotărârea din 25 mai 1993).

c- Curtea a constatat o încălcare a articolului 7 din Convenția într-o cauză recentă în care reclamantii au fost condamnați pentru o infracțiune prescrisă (cauza Antia și Khupenia c. Georgiei, Hotărârea din 18 iunie 2020). Curtea a reținut că prescripția poate fi definită ca fiind dreptul conferit de lege autorului unei infracțiuni de a nu fi urmărit sau judecat din nou după ce a trecut o anumită perioadă de la comiterea infracțiunii. Termenele de prescripție, care sunt o caracteristică comună a sistemelor juridice ale statelor contractante, au mai multe scopuri, *printre care garantarea securității juridice* prin încetarea acțiunilor și prevenirea unei încălcări a drepturilor apărării, care ar putea fi periclitate dacă instanțele ar fi chemate să se pronunțe pe baza unor probe incomplete din cauza trecerii timpului. În cauză Curtea a observat că, în acest context, principala întrebare pe care o avea în fața sa în exercitarea competenței sale de supraveghere în temeiul articolului 7 era dacă, având în vedere expirarea termenului de prescripție aplicabil infracțiunii în cauză, exista un temei juridic valabil pentru condamnarea reclamantilor. Cu alte cuvinte, astfel cum se poate deduce din constatările Curții prezentate mai sus, o restabilire a răspunderii penale după expirarea termenului de prescripție ar fi considerată incompatibilă cu principiile fundamentale ale legalității (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) și previzibilității consacrate la articolul 7 din Convenția europeană.

d- în cazul în care o infracțiune este supusă prescripției în temeiul dreptului intern, iar termenul de prescripție a expirat, astfel încât răspunderea penală este exclusă, articolul 7 din Convenția europeană se opune, în absența unui temei juridic valabil,

reînceperii procedurilor cu privire la această infracțiune. A susține contrariul ar echivala cu a admite "aplicarea retroactivă a dreptului penal în detrimentul acuzatului" (cauza Del Río Prada contra Spaniei).

În Ghidul privind aplicarea art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat: „Chiar dacă art. 7 § 1 din Convenție nu menționează în mod special principiul retroactivității legii penale mai favorabile (spre deosebire de art. 15 paragraful 1 din Pactul Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile civile și politice și de art. 9 din Convenția americană privind drepturile omului), Curtea a considerat că această dispoziție **nu garantează doar principiul neretroactivității legilor penale mai severe, ci și, implicit, principiul retroactivității legii penale mai favorabile**. Acest principiu se transpune prin regula conform căreia, în cazul în care legea penală în vigoare la momentul săvârșirii infracțiunii este diferită de legile penale ulterioare adoptate înainte de pronunțarea hotărârii definitive, instanța trebuie să aplice legea ale cărei dispoziții sunt mai favorabile inculpatului [*Scoppola împotriva Italiei (nr. 2) (MC), pct. 103-109, privind o pedeapsă la 30 de ani de închisoare în loc de detențiune pe viață*]. În opinia Curții, „aplicarea unei pedepse mai aspre pentru singurul motiv că aceasta era prevăzută la momentul comiterii infracțiunii reprezintă o aplicare în defavoarea inculpatului a normelor ce reglementează succesiunea legilor penale în timp. Acest lucru ar echivala, în plus, cu ignorarea oricărei schimbări legislative favorabile inculpatului intervenite înainte de proces și cu impunerea în continuare de pedepse pe care statul, și colectivitatea pe care o reprezintă, le consideră deja excesive“ (ibidem, pct. 108). Curtea a remarcat că la nivel european și internațional s-a dezvoltat treptat un consens pentru a considera că aplicarea legii penale, chiar posterioară săvârșirii infracțiunii, care prevede o pedeapsă mai ușoară a devenit un principiu fundamental al dreptului penal (ibidem, pct. 106). 54. Cu toate acestea, un vid legislativ de trei luni între abolirea pedepsei capitale și modificarea în consecință a Codului penal (înlocuind pedeapsa cu moartea cu închisoarea pe viață) nu oferă inculpatului dreptul de a beneficia de pedeapsa mai favorabilă aplicabilă între timp (Ruban împotriva Ucrainei, pct. 41-46, în ceea ce privește o pedeapsă cu închisoare de 15 ani). Într-o astfel de situație, Curtea ține seama de condițiile în care a avut loc abolirea pedepsei capitale în statul în cauză, în special de faptul că respectivul vid legislativ nu rezulta dintr-o dorință deliberată (ibidem, pct. 45). 55. Chiar dacă în hotărârea Scoppola împotriva Italiei (nr. 2) (MC), Curtea nu s-a pronunțat în mod explicit asupra unui eventual efect retroactiv al modificărilor legislative în beneficiul persoanelor condamnate definitiv, aceasta a aplicat recent principiul retroactivității legii penale mai favorabile față de o persoană condamnată definitiv, în măsura în care dreptul național impunea în mod expres instanțelor naționale să revizuiască din oficiu o hotărâre de condamnare în cazul în care o lege posterioară

reducea pedeapsa aplicabilă pentru o infracțiune (Gouarré Patte împotriva Andorrei, pct. 28-36). Pentru Curte, în cazul în care un stat prevede expres în legislația sa principiul retroactivității legii penale mai favorabile, acesta trebuie să permită justițiabililor săi să exercite acest drept conform garanțiilor din Convenție (ibidem, pct. 35). 56. Principiul retroactivității legii penale mai favorabile se poate aplica, de asemenea, la stabilirea unei pedepse contopite pentru mai multe condamnări (Koprivnikar împotriva Sloveniei, pct. 59)!

În doctrină (C. Bîrsan, Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole, vol. I, Drepturi și libertăți, Ed. All Beck, București, 2005, p. 572) s-a arătat că prevederile **art. 7 din Convenția europeană** au „un caracter absolut; ele fac parte din ceea ce doctrina de specialitate denumeste a fi *conținutul dur (noyaux dur)* al reglementărilor tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului, în sensul că statele semnatare nu sunt autorizate să deroge de la prevederile lor”. Astfel, art. 15 parag. 2 din Convenția europeană **nu îngăduie înaltelor părți contractante nicio derogare de la art. 7** din același instrument regional de protecție a drepturilor omului, nici chiar în caz de război sau de pericol public ce ar fi de natură să amenințe viața națiunii.

Așa cum s-a precizat cu drept cuvânt în literatura de specialitate (P. Rolland, Article 7 (Commentaire), în L.-E. Pettiti, E. Decaux, P.-H. Imbert, La Convention Européenne des Droits de L’Homme. Commentaire article par article, Paris, Editions Economica, 2000, p. 293) cu legalitatea infracțiunilor și pedepselor și corolarul său neretroactivitatea legii penale, art. 7 din Convenția europeană consacră unul dintre principiile fundamentale ale civilizației juridice europene. Tot în doctrină s-a relevat că principiile fundamentale la care art. 7 parag. 1 face aluzie sunt următoarele: legalitatea infracțiunilor (*nullum crimen sine lege*), neretroactivitatea infracțiunilor (*nullum crimen sine lege praevia*), legalitatea pedepselor (*nulla poena sine lege*) și neretroactivitatea pedepselor (*nulla poena sine lege praevia*). Tot astfel, în doctrină (B. Stern, De l’ utilisation du temps en droit international pénal, în Le Droit international et le temps, Actes du Colloque de Paris de la Société Française pour le Droit International, Editions A. Pedone, Paris, p. 255) s-a arătat că în dreptul internațional principiul *nulla poena sine lege* trebuie interpretat ca *nulla poena sine iure*.

Prin urmare, Înalta Curtea constată că instanța de contencios european a drepturilor omului a reținut apariția unui consens treptat în Europa și la nivel internațional în jurul ideii că **aplicarea legii penale care prevede o pedeapsă mai blândă**, chiar și una pronunțată după săvârșirea infracțiunii, **a devenit un principiu fundamental al dreptului penal** (*Scoppola c. Italiei*). Într-o altă cauză instanța de contencios european a arătat că atunci când un stat a prevăzut în mod expres în legislația sa principiul retroactivității legii

penale mai favorabile, trebuie să permită cetățenilor săi să folosească acest drept în conformitate cu garanțiile Convenției (*Gouarré Patte c. Andora*).

În interpretarea art. 7 din Convenția europeană Curtea de la Strasbourg a apreciat în Avizul emis în data de 26 aprilie 2022 la sesizarea Curții de Casație din Armenia în temeiul Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (cererea nr. P16-2021-001, 26.04.2021) că „în cazul în care răspunderea penală pentru o infracțiune este prescriptibilă și s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale, art. 7 din Convenție europeană se opune reîncepterii procedurilor cu privire la infracțiunea respectivă. *Revine în primul rând instanței naționale sarcina de a stabili dacă normele de drept internațional care au valoare normativă în ordinea juridică internă pot constitui un temei juridic suficient de clar și previzibil în sensul articolului 7 din Convenția europeană pentru a permite concluzia că infracțiunea în cauză nu este prescrisă.*”

Față de considerentele anterioare, Înalta Curte opinează că aparține competenței constituționale a instanței supreme să determine și să aplice prevederile Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în interpretarea drepturilor inderogabile, atunci când în privința acestor drepturi există o neconcordanță între standardul de protecție conferit de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, astfel cum a fost interpretată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și standardul de protecție conferit de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului, în sensul că primul este inferior celui din urmă.

Deopotrivă, este rolul instanței supreme de a asigura că, în special, în materia drepturilor inderogabile, nu poate fi acceptat un dublu standard de protecție, care să conducă la o scindare nepermisă a conținutului dreptului prin acceptarea ideii că un aspect din conținutul unui drept fundamental poate fi supus unui standard diferit de protecție față de alt aspect al aceluiași drept, în funcție de natura faptului juridic care a generat incidența dreptului.

Dacă este unanim acceptat că rolul Înaltei Curți a unui stat membru nu este acela de a polemiza cu instanțele europene, la fel de adevărat este că Înaltei Curți îi revine rolul de a aplica în concret dispozițiile naționale la cauza dedusă judecării, astfel încât să se asigure o coerență din perspectiva standardului de protecție al drepturilor fundamentale, cu luarea în considerare a jurisprudenței în egală măsură obligatorii a Curții Constituționale, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții

de Justiție a Uniunii Europene, care prevede ea însăși obligația respectării standardului celui mai ridicat de protecție în materia drepturilor fundamentale.

Așadar, Înalta Curte de Casație și Justiție opinează că în toate cazurile concrete instanțele trebuie să verifice respectarea standardelor rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

O obligație similară le incumbă și parchetelor în cauzele pendinte.

I.7. Referitor la natura și efectele deciziilor nr. 297/2018 și nr. 358/2022 pronunțate de Curtea Constituțională în considerarea principiului legalității

Prin decizia nr. 297 din 26 aprilie 2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 518 din 25.06.2018), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea „oricărui act de procedură în cauză”, din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională, deoarece respectivele dispoziții legale „31. (...) sunt lipsite de previzibilitate și, totodată, **contrare principiului legalității** incriminării, întrucât sintagma «oricărui act de procedură» din cuprinsul acestora are în vedere și acte ce nu sunt comunicate suspectului sau inculpatului, nepermițându-i acestuia să cunoască aspectul întreruperii cursului prescripției și al începerii unui nou termen de prescripție a răspunderii sale penale”.

Prin Decizia nr. 358 din 26 mai 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 565 din 9 iunie 2022), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile [art. 155 alin. \(1\) din Codul penal](#) sunt neconstituționale în ansamblul lor.

Și în considerentele acestei decizii instanța de contencios constituțional a învederat că unul dintre temeiurile soluției dispuse este încălcarea principiului legalității incriminării reținând că: „*prin tăcerea legiuitorului, identificarea cazurilor de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale a rămas o operațiune realizată de către organul judiciar, **ajungându-se la o nouă situație lipsită de claritate și previzibilitate**, situație ce a determinat inclusiv aplicarea diferită la situații similare a dispozițiilor criticate* (fapt confirmat prin constatarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a existenței unei practici neunitare). Astfel, lipsa de intervenție a legiuitorului a determinat în sarcina organului judiciar necesitatea de a se substitui acestuia prin

conturarea cadrului normativ aplicabil în situația întreruperii cursului prescripției răspunderii penale și, implicit, aplicarea legii penale prin analogie. Or, Curtea a statuat constant, în jurisprudența sa, că prevederile art. 61 alin.(1) din Constituție stabilesc că „Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării”, iar competența de legiferare a acestuia cu privire la un anumit domeniu nu poate fi limitată dacă legea astfel adoptată respectă exigențele Legii fundamentale (Decizia nr.308 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.309 din 9 mai 2012). Totodată, Curtea a statuat că a permite celui care interpretează și aplică legea penală, în absența unei norme exprese, să stabilească el însuși regula după care urmează să rezolve un caz, luând ca model o altă soluție pronunțată într-un alt cadru reglementat, reprezintă o aplicare prin analogie a legii penale. Or, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale, art.7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 23 alin. (12) din Legea fundamentală, care consacră **principiul legalității incriminării și pedepsei (nullum crimen, nulla poena sine lege)**, pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevăd și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie. Așa fiind, *Curtea constată că ansamblul normativ în vigoare nu oferă toate elementele legislative necesare aplicării previzibile a normei sancționate prin Decizia nr.297 din 26 aprilie 2018.*”

Cum prin ambele decizii ale Curții Constituționale este sancționată încălcarea principiului legalității incriminării, Înalta Curtea apreciază că aplicabilitatea acestora a fost permisă de CJUE în condițiile în care:

i. prin hotărârea pronunțată la data de 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU [Lin], Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) a apreciat că Articolul 325 alineatul (1) TFUE și articolul 2 alineatul (1) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995 și anexată la Actul Consiliului din 26 iulie 1995, trebuie interpretate în sensul că instanțele unui stat membru nu sunt obligate să lase neaplicate deciziile Curții Constituționale a acestui stat membru prin care este invalidată dispoziția legislativă națională care reglementează cauzele de întrerupere a termenului de prescripție în materie penală din cauza încălcării principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este protejat în dreptul național, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale, chiar dacă aceste decizii au drept consecință încetarea, ca urmare a prescripției

răspunderii penale, a unui număr considerabil de procese penale, inclusiv procese referitoare la infracțiuni de fraudă gravă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene;

ii. prin Ordonanța Curții de Justiției a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09.01.2024, în cauza C-131/23, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Curtea de Apel Brașov (România), Curtea (Camera a noua) a statuat, în temeiul art. 99 din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție, că decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției trebuie interpretată în sensul că instanțele unui stat membru nu sunt obligate să lase neaplicate deciziile Curții Constituționale a acestui stat membru prin care este invalidată dispoziția legislativă națională care reglementează cauzele de întrerupere a termenului de prescripție în materie penală din cauza încălcării principiului legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum este protejat în dreptul național, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale, chiar dacă aceste decizii au drept consecință încetarea, ca urmare a prescripției răspunderii penale, a unui număr considerabil de procese penale, inclusiv procese referitoare la infracțiuni de corupție.

Înalta Curte opinează că imperativul respectării efectului general obligatoriu al actelor de jurisdicție constituțională, consfințit de prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție, reprezintă, fără îndoială, edificiul ordinii juridice constituționale specifice statului de drept. Aceasta este caracterizată în mod idiomatice de supremația legii fundamentale – și preeminența dreptului – sancționată în primul rând prin obligativitatea față de toate persoanele (*erga omnes*) a Deciziilor Curții Constituționale, în raport cu toate puterile etatice, inclusiv față de puterea judecătorească.

Curtea Constituțională a statuat că „puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și Deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta (*T. Toader, M. Safta, Contencios constituțional, Editura Hamangiu, București, 2020, Ediția a II-a, revizuită și actualizată, p. 372*). „Întrucât toate considerentele unei decizii sprijină dispozitivul acesteia, Curtea Constituțională constată că autoritatea de lucru judecat și caracterul obligatoriu al soluției se răsfrânge asupra tuturor considerentelor deciziei” (Decizia Curții Constituționale nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 30 iunie 2017).

În acest context, pentru a elimina orice potențială controversă referitoare la obligativitatea *erga omnes* a Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 – dacă ar mai exista subsecvent publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 –, în special din perspectiva incidenței acesteia cu privire la situațiile juridice tranzitorii la momentul publicării, Înalta Curte apreciază necesar să analizeze natura juridică a declarației de neconstituționalitate din cuprinsul Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, aceasta fiind aptă să influențeze geometria efectelor respectivului act de jurisdicție constituțională.

În considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022, instanța de contencios constituțional a optat să abordeze acest topic – natura juridică a Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 – prin raportare la „criteriile tradiționale/clasice”, gravitând în sfera dihotomiei dintre deciziile simple/extreme și cele interpretative, pe care le echivalează deciziilor cu rezervă de interpretare, statuând că aceasta „55. (...) nu va putea fi încadrată în categoria deciziilor interpretative/cu rezervă de interpretare.”, ci „61. (...), prin efectele pe care le produce, (...) împrumută natura juridică a unei decizii simple/extreme (...)”.

Având în vedere considerentele Deciziei nr. 358/2022, Înalta Curte opinează că Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 are natura juridică a unei decizii simple/extreme.

În acest cadru, mai întâi, Înalta Curtea opinează că Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 *nu poate fi calificată drept o decizie interpretativă de admitere stricto sensu*, deoarece nu identifică o multitudine de interpretări potențiale ale normei unice reglementate în cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) Cod penal, urmată de eliminarea acelei interpretări contrare legii fundamentale, ca efect al declarației de neconstituționalitate. Altfel spus, este cert că respectivul act de jurisdicție constituțională nu a statuat nicio rezervă de interpretare neutralizantă, care să elimine interpretarea contrară Constituției aptă să „reconstruiască” norma într-un sens generator de efecte juridice substanțiale compatibile cu exigențele constituționale, ci, dimpotrivă, a sancționat însăși norma – „soluția legislativă” –, fiind lipsit de relevanță că a lăsat nealterat textul dispoziției normative.

În al doilea rând, considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 *nu permit* posibilitatea calificării Deciziei nr. 297/2018 ca *decizie (manipulativă) aditivă*, deoarece instanța de contencios constituțional nu a sancționat vreo omisiune legislativă, ci o soluție legislativă existentă la nivelul dreptului pozitiv.

În al treilea rând, considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022

exclud posibilitatea calificării Deciziei nr. 297/2018 *ca decizie (manipulativă) substitutivă*, lipsind în dispozitivul acesteia soluția normativă destinată să substituie, cu sau fără alterarea textului dispoziției legale, norma declarată neconstituțională. În acest sens este esențial de subliniat că, deși „68. (...) în paragraful 34 al [Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018](#) a evidențiat faptul că soluția legislativă din [Codul penal din 1969](#) îndeplinea exigențele de claritate și previzibilitate, (...) Curtea observă însă că **indicarea soluției legislative din actul normativ anterior a avut rol orientativ** și în niciun caz nu i se poate atribui o natură absolută, în sensul obligării adoptării de către legiuitor a unei norme identice cu cea conținută de [Codul penal din 1969](#). Astfel, Curtea subliniază că, deși a sancționat soluția legislativă prevăzută de [art. 155 alin. \(1\) din Codul penal](#), deoarece aceasta prevedea că se poate întrerupe cursul prescripției prin efectuarea de acte procedurale care nu sunt cunoscute suspectului sau inculpatului, prin comunicare sau prin prezența acestuia la efectuarea lor, Curtea nu a impus ca toate actele care se comunică suspectului sau inculpatului sau toate actele care presupun participarea suspectului sau inculpatului să fie privite ca acte care sunt apte să întrerupă cursul prescripției răspunderii penale, stabilirea acestora intrând în competența legiuitorului, cu condiția esențială ca acestea să îndeplinească exigențele menționate de către instanța de contencios constituțional”.

În al patrulea rând, considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 *exclud* posibilitatea calificării Deciziei nr. 297/2018 drept o *decizie (manipulativă) de admitere „parțială” non-textuală (decizie de ablație)* pentru simplul argument că textul art. 155 alin. (1) C. pen. conține o singură soluție normativă, iar nu o dualitate dintre care una să fie afectată de nelegitimitate constituțională. Altfel spus, în contextul unicității soluției legislative nu se poate discuta *de plano* despre reducerea sferei de aplicare a dispoziției legale afectate de nelegitimitate constituțională, ci chiar de anihilarea sa integrală în contextul declarării neconstituționale a soluției legislative însăși.

În al cincilea rând, din considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 nu se poate trage concluzia că Decizia nr. 297/2018 era o decizie (manipulativă) de admitere „parțială” textuală, de vreme ce declarația de neconstituționalitate vizează soluția legislativă în ansamblul său, iar nu un fragment al dispoziției legale atacate, prin care aceasta este reglementată. Altfel spus, Curtea Constituțională nu a statuat că sintagma „*oricărui act de procedură în cauză*” ar fi contrară legii fundamentale, declarația de neconstituționalitate privind soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea „*oricărui act de procedură în cauză*”.

Așadar, observăm că asimilarea Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 cu

deciziile simple/extreme s-a efectuat din perspectiva efectelor pe care aceasta le produce, de vreme ce „Curtea a sancționat unica soluție legislativă pe care dispozițiile [art. 155 alin. \(1\) din Codul penal](#) o reglementau”, astfel încât, fără să existe o altă soluție legislativă – normă – în planul respectivului text normativ, care ar pune altminteri problema reducerii sferei sale de aplicare, acesta din urmă nu este idoneu să genereze vreun efect substanțial, deoarece „73. (...), în absența intervenției active a legiuitorului, (...), prin reglementarea expresă a cazurilor apte să întrerupă cursul termenului prescripției răspunderii penale, fondul activ al legislației nu conține vreun caz care să permită întreruperea cursului prescripției răspunderii penale”.

*Astfel fiind, față de considerentele obligatorii ale Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 și ținând seama de „permisiunea Lin” de aplicare a jurisprudenței instanței de contencios constituțional relaționată principiului legalității incriminării, Înalta Curtea opinează că Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018 este o decizie simplă non-textuală care alterează activitatea substanțială a normei unice pe care textul o conține și care trebuie avută în vedere în scopul evitării creării unei *lex tertia*, în aplicarea deciziei Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014.*

Înalta Curtea apreciază că, *deși nu pot fi calificate ele însele ca mitior lex*, deciziile Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022 întemeiate pe aplicabilitatea *principiului legalității incriminării* în condițiile constatării caracterului imprevizibil al normei de drept penal substanțial precum și încălcarea de către legiuitor a obligației pozitive de a interveni prompt în scopul înlăturării ipotezei de neconstituționalitate constatate, configurează, prin efectele pe care le produc la nivelul normei înscrise în cadrul art. 155 alin. (1) Cod penal, *un veritabil criteriu concret de determinare a legii penale aplicabile până la soluționarea definitivă a cauzei în cadrul operațiunii de evaluare globală impuse de jurisdicția constituțională în scopul evitării creării unei *lex tertia**. Astfel fiind, legea penală care a reglementat în cuprinsul art. 155 alin. (1) Cod penal soluția normativă declarată neconstituțională, de la intrarea sa în vigoare (1 februarie 2014) și până la modificarea dispoziției legale prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 71/2022**, este o lege penală substanțială în concret mai favorabilă persoanei acuzate până la soluționarea definitivă a cauzei, aplicabilă astfel în mod global raportului de conflict.

Înalta Curtea mai notează că în decizia nr. 180/2019 Curtea Constituțională a apreciat că „o decizie a Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare **poate avea efecte asimilate cu cele ale unei legi de dezincriminare**. Or, câtă vreme este validă o astfel de interpretare cu privire la cauzele definitiv judecate, cu atât mai mult, cu privire la cauzele penale în care litigiul

nu a fost epuizat, o decizie a Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de drept penal substanțial **poate avea efecte asimilate efectelor unei legi penale mai favorabile**. *Per a contrario* și în antiteză, există și situații în care, întrucât decizia Curții Constituționale, producând, în conținutul normei legale analizate, efecte mai aspre, nu poate genera aplicabilitatea normei respective tocmai ca urmare a aplicării principiului constituțional al legii penale mai favorabile”.

Pentru evitarea oricărui dubiu de interpretare, Înalta Curte subliniază că prevederile art. 155 alin. (1) Cod penal, astfel cum au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 71/2022, *nu pot de plano produce efecte juridice întreruptive de prescripție după intrarea lor în vigoare în cauzele pendinte* guvernate de legea penală mai favorabilă persoanei acuzate, care include norma declarată neconstituțională prin actele de jurisdicție constituțională sus iterate. Aceasta va ultraactiva, în aplicațiunea art. 5 Cod penal, guvernând regimul juridic al întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale și cu privire la actele subsecvente intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 71/2022.

Astfel fiind, Înalta Curte opinează că din cuprinsului Hotărârii CJUE pronunțate în data de 24 iulie 2023 și ordonanței din 09.01.2024 trebuie dedus că deciziile Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022 se aplică tuturor cauzelor penale care erau pendinte la data de 25 iunie 2018 (data publicării în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 297/2018) în care ar exista riscul ca prin combinarea dispozițiilor substanțiale din legi succesive să se ajungă la o lex tertia și, astfel, la încălcarea principiul legalității incriminării și al pedepsei.

În lipsa oricăror repere normative concordante cu exigențele impuse de prevederile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție – *statu quo* legislativ care, de altfel, a condus la declararea neconstituționalității unicei soluții legislative reglementate de prevederile art. 155 alin. (1) C. pen. –, în pofida evocării orientative a soluției legislative din [Codul penal din 1969](#) în cuprinsul [Deciziei Curții Constituționale nr. 297 din 26 aprilie 2018](#), nu pot fi identificate la nivelul dreptului pozitiv în niciun moment, de la data intrării în vigoare a noii codificări penale substanțiale și până la data împlinirii termenului de prescripție a răspunderii penale, norme care să identifice actele ce pot genera efectul întreruptiv de prescripție. În acest sens, Curtea a statuat în mod clar că „nu a impus ca toate actele care se comunică suspectului sau inculpatului sau toate actele care presupun participarea suspectului sau inculpatului să fie privite ca acte care sunt apte să întrerupă cursul prescripției răspunderii penale, stabilirea acestora intrând în competența legiuitorului, cu condiția esențială ca acestea să îndeplinească exigențele menționate de către instanța de contencios constituțional.” (Decizia Curții Constituționale nr. 358/2022, parag. 68).

Astfel, până la data de 30 mai 2022, data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 71/2022, în materie penală nu a funcționat întreruperea cursului termenelor de prescripție a răspunderii penale. Ipotezele de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 71/2022 se vor aplica numai cu privire la faptele comise începând cu data de 30 mai 2022, acestea neputând fi aplicate retroactiv în cauzele pendinte, neavând natura unei legi penale mai favorabile, ci dimpotrivă.

În final, Înalta Curte reiterează faptul că art. 7 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale prohibește de o manieră absolută aplicarea retroactivă a legii penale în detrimentul persoanei acuzate, consfințind astfel un drept fundamental absolut de la care nu se poate deroga (*a se vedea CtEDO, hotărârea din 21 octombrie 2013, în cauza Del Río Prada contra Spaniei*).

I.8. Interpretarea constantă și previzibilă a jurisprudenței române cu privire la prescripția răspunderii penale

Înalta Curte consideră că, începând cu Codul penal Carol al II-lea (1936), în mod constant în practica judiciară s-a reținut că, ***opțiunea legiuitorului român a fost aceea de a concepe instituția prescripției răspunderii penale ca una de drept penal substanțial în toate componentele sale*** [inclusiv termene (efectele prescripției răspunderii penale depind de împlinirea unui termen calculat în mod obiectiv, în funcție de limitele de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită), cauze de încetare sau suspendare, prescripție specială].

Prescripția (inclusiv în componentele ce țin de cauzele de întrerupere) este intim legată de conceptul de *responsabilitate penală*, care implică necesitatea existenței unei legi substanțiale care să permită persoanei să prevadă consecințele acțiunilor sale, precum și aplicabilitatea deplină a principiului legalității incriminării și a sancțiunilor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

Întreruperea prescripției este o instituție de drept substanțial, fiind intim legată de instituția răspunderii penale, în sensul că evită stingerea rezonanței sociale a faptei ilicite prin efectuarea unor acte din care să rezulte că statul nu a renunțat la tragerea la răspunderea penală a infractorului. Întreruperea prescripției este prevăzută în Partea generală a Codului penal ca incident ce survine pe parcursul termenului de prescripție.

Fiind o instituție de drept penal, se vor aplica în privința prescripției răspunderii penale regulile atașate principiului legalității ori al neretroactivității legii penale mai severe atât în ceea ce privește termenele, cât și în ceea ce privește cauzele de

întrerupere sau suspendare.

Înalta Curte Curtea opinează că *nu poate fi invocată jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului din cauza Cöeme și alții contra Belgiei (hotărârea din 22 iunie 2000) pentru a justifica calificarea prescripției răspunderii penale ca instituție de drept procedural*, această dezlegare trebuind privită prin raportare la natura procedurală a instituției prescripției în dreptul belgian. Deopotrivă, trebuie avut în vedere că, prin consacarea în dreptul intern a naturii de drept penal substanțial a prescripției răspunderii penale cu privire la care se aplică regulile legii penale mai favorabile, a fost creat un standard de protecție a drepturilor fundamentale superior celui care decurge din unele hotărâri ale instanței de contencios european al drepturilor omului, care stabilește doar standardul minimal de protecție.

În acest sens, în Decizia Curții Constituționale nr. 1092 din 18 decembrie 2012 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 67 din 31 ianuarie 2013), s-a arătat că „Împrejurarea că în alte legislații europene este posibilă extinderea termenului de prescripție și aplicarea imediată a noii reglementări izvorăște din îndeplinirea unor condiții cumulative referitoare la caracterul de normă procesual penală a prescripției și la imprescriptibilitatea infracțiunilor de omor, a crimelor de război și a crimelor împotriva umanității. Este adevărat că art. 7 din [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) nu poate fi interpretat în sensul împiedicării prelungirii duratei termenelor de prescripție a răspunderii penale, sens în care, prin Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza *Cöeme și alții împotriva Belgiei*, paragraful 149, Curtea de la Strasbourg a statuat că prelungirea termenului de prescripție nu implică o încălcare a drepturilor garantate de art. 7, întrucât această dispoziție nu poate fi interpretată ca interzicând o prelungire a termenelor de prescripție, prin aplicarea imediată a unui drept procedural, în cazul în care infracțiunile relevante nu au devenit obiectul unor limitări. După cum se poate observa, în legislația supusă atenției instanței europene, termenul de prescripție are, spre deosebire de legislația română, valențe procedural penale și, prin urmare, era susceptibil de aplicarea imediată a legii noi. Că așa stau lucrurile o dovedește aceeași jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului - Secția întâi, care, 4 ani mai târziu, și-a nuanțat poziția prin Hotărârea din 10 noiembrie 2004, pronunțată în Cauza *Achour contra Franței*, paragraful 35, statuând că starea de recidivă este o componentă a sancționării penale a unei persoane, astfel încât regulile privind neretroactivitatea legii trebuie să funcționeze și în această materie. Ulterior, la data de 29 martie 2006, Marea Cameră a statuat, în aceeași cauză, că nu a fost afectat art. 7 din [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#), deoarece nu există nicio îndoială că, la momentul apariției noii legi (respectiv la 1 martie 1994),

reclamantul ar fi putut să prevadă că, prin comiterea unei infracțiuni înainte de 13 iulie 1996 (data la care noul termen legal de 10 ani ar fi expirat), va putea fi considerat recidivist și i se va putea mări pedeapsa pentru a doua faptă în consecință. El a fost astfel în măsură să prevadă consecințele legale ale acțiunilor sale și să își adapteze conduita în mod corespunzător (paragraful 53). Prin urmare, este de observat că schimbarea soluției Curții Europene a Drepturilor Omului a avut în vedere o analiză de speță, fapt care este de natură a menține caracterul de norme mai favorabile eventualelor prevederi de drept substanțial (cum ar fi cele din speță referitoare la recidivă). De altfel, chiar în Cauza *Cöeme și alții contra Belgiei*, după ce Curtea a admis aplicarea imediată a unui drept procedural, chiar dacă a fost mai sever decât legea anterioară, în paragraful 145 a subliniat că principiile enunțate în propria jurisprudență privind aplicarea art. 7 din [Convenție](#) reprezintă regula călăuzitoare potrivit căreia legea penală nu trebuie să fie pe larg interpretată în detrimentul unui acuzat, de exemplu, prin analogie. Aceeași soluție izvorăște și din Hotărârea din 25 mai 1993, pronunțată în Cauza *Kokkinakis contra Greciei*, paragraful 52, și Hotărârea din 27 septembrie 1995, pronunțată în Cauza *G. contra Franței*, paragraful 26. În susținerea aceluiași raționiu, Curtea Constituțională face trimitere la recenta jurisprudență a Curții Europene, care, prin Hotărârea din 24 ianuarie 2012, pronunțată în Cauza *Mihai Toma contra României*, publicată și în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 839 din 13 decembrie 2012, a statuat în paragraful 26 că art. 7 din [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) cere, în virtutea unor principii bine stabilite, ca legea „să interzică aplicarea retroactivă a legislației penale mai punitive în detrimentul acuzatului și să garanteze aplicarea retroactivă a legislației mai favorabile” [a se vedea Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în Cauza *Scoppola contra Italiei* (nr. 2) pct. 93 și 109]. Totodată, este indiscutabil recunoscut în teoria juridică că regula generală de soluționare a conflictelor de legi în timp, în materie penală, impune aplicarea normelor mai puțin severe și că, dincolo de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care din această perspectivă este mai restrictivă, [Constituția României](#) dispune în art. 20 alin. (2) că, dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte și legile interne, vor avea prioritate acestea din urmă ori de câte ori conțin dispoziții mai favorabile”.

Prin urmare, fiind o instituție de drept penal substanțial instituția prescripției va trebui să fie evaluată în cadrul mecanismului creat prin Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 372 din 20 mai 2014) în scopul evitării lex tertia.

În sinteză, Înalta Curte de Casație și Justiție apreciază că pentru aplicarea

dispozițiilor unionale, convenționale și naționale trebuie avute în vedere următoarele **sapte reperi**:

1. Dezlegările jurisprudențiale ale Curții Constituționale dispuse în aplicarea principiului legalității incriminării sunt compatibile cu dreptul Uniunii Europene, astfel încât, aparte de intangibilul lor caracter general obligatoriu, în virtutea art. 147 alin. (4) din Constituție, acestea vor fi *de plano* exceptate de la orice dezbateri privind potențialul efect de excludere în virtutea preeminenței/primordialității dreptului Uniunii, conform principiului *Simmenthal*. Din cuprinsul Hotărârii CJUE pronunțate în data de 24 iulie 2023 și ordonanței din 09.01.2024 trebuie dedus că deciziile Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022 se aplică tuturor cauzelor penale care erau pendinte la data de 25 iunie 2018 în componenta ce ține de respectarea principiului legalității incriminării și a pedepsei. Fiind o instituție de drept penal substanțial instituția prescripției va trebui să fie evaluată în cadrul mecanismului creat prin Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014 (publicată în Monitorul Oficial al României nr. 372 din 20 mai 2014) în scopul evitării *lex tertia*.

2. Efectul de excludere a standardului național de protecție a dreptului fundamental la retroactivitatea legii penale mai favorabile (*lex mitior*), în virtutea preeminenței art. 325 alin. (1) TFUE și art. 2 alin. (1) din Convenția privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, respectiv Deciziei 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006, potrivit jurisprudenței CJUE analizate (hotărârea Lin și ordonanța din 09.01.2024), nu se referă la standardul de protecție conferit de CEDO și/sau jurisprudența CtEDO, ci vizează exclusiv standardul național de protecție;

3. **Instanțele judecătorești** au obligația de rang constituțional să asigure justițiabilitatea concretă a drepturilor fundamentale aplicând motivat în acest sens standardul adecvat de protecție impus de normele de drept. Actul de justiție este indispensabil pentru protecția efectivă a drepturilor fundamentale. Este în competența instanțelor judecătorești să determine și să aplice prevederile Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în interpretarea drepturilor inderogabile, atunci când în privința acestor drepturi există o neconcordanță între standardul de protecție conferit de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene astfel cum a fost interpretată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului, în sensul că primul este inferior celui din urmă. Având ca reper prevederile art. 1 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 303/2022 potrivit căreia magistratura este activitatea judiciară desfășurată **de procurori** în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor obligații similare le incumbă și parchetelor;

4. Principiul legalității incriminării, al retroactivității legii penale mai favorabile

și al neretroactivității legii penale mai severe fac parte din categoria drepturilor inderogabile ce țin de tradițiile constituționale comune statelor membre.

5. Interesele financiare ale Uniunii Europene trebuie protejate, cu respectarea drepturilor fundamentale de la care nu se poate deroga. Într-o comunitate de drept precum Uniunea Europeană, drepturile fundamentale ale persoanelor nu sunt mai puțin importante decât interesele financiare ale acesteia. Cu alte cuvinte, interesele financiare ale Uniunii nu pot fi protejate cu prețul unei încălcări a drepturilor fundamentale inderogabile.

6. Chiar și ulterior hotărârii pronunțate la data de 24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], precum și ordonanței Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09.01.2024, în cauza C-131/23, instanțele sunt obligate să evite realizarea unei *lex tertia* în determinarea legii aplicabile și a tratamentului sancționator într-o cauză penală și să respecte soluția pronunțată în decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014.

7. Aplicarea unui standard de protecție a drepturilor fundamentale inferior celui stabilit de Curtea Europeană a Drepturilor Omului constituie nu doar o încălcare a Convenției, ci a Cartei înseși care trimite la respectarea drepturilor fundamentale recunoscute de convențiile internaționale la care Uniunea sau toate statele membre sunt părți, și în special Convenția europeană, precum și constituțiile statelor membre.

II. APLICAREA STANDARDELOR UNIONALE, CONVENȚIONALE ȘI CONSTITUȚIONALE ÎN PREZENTA CAUZĂ

Înalta Curte consideră că sunt nefondate criticile formulate de parchet care vizează evaluarea greșită de către instanța de apel a incidenței prescripției răspunderii penale față de considerentele *hotărârii pronunțate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene la data de 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU [Lin] pentru motive ce țin, pe de o parte, de domeniul de aplicare a hotărârii Curții de La Luxembourg, iar, pe de altă parte, pentru motive relative la protecția drepturilor fundamentale la standardul consacrat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. În legătură cu aceste critici Înalta Curte reține :*

II.1. Încercarea de extindere a sferei de aplicare a hotărârilor Curții de la Luxembourg prin motivele de recurs în casație formulate de parchet

Înalta Curte constată că nu intră în domeniul de aplicare al celor două hotărâri ale CJUE infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată, fals material în înscrisuri oficiale, fals în declarații pentru care parchetul solicită să se constate că în mod eronat s-a reținut intervenția prescripției răspunderii penale în temeiul hotărârii pronunțate la data de 24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], respectiv a ordonanței Curții de Justiției a Uniunii Europene (CJUE)

din data de 09 ianuarie 2024, în cauza C-131/23 și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel.

Curtea de la Luxemburg furnizează elemente de interpretare circumscrise respectării dreptului Uniunii în cazul ***infracțiunilor de fraudă gravă care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene și al infracțiunilor de corupție.***

Astfel, pe de o parte, sfera de aplicare a hotărârii pronunțate la data de 24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], invocate de parchet se limitează la domeniul infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene, aspect ce rezultă cu evidență atât din cuprinsul tratatelor și a altor documente ale Uniunii, (art. 19 alin. 1 TUE; art. 325 alin. 1 TFUE; art. 2 alin. 1 din Convenția PIF 1995) precum și din cuprinsul hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din cauza C-107/23 din 24.07.2023. Potrivit art. 325 alin. (1) din Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene „Uniunea și statele membre combat *frauda și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii...*”. Convenția privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților [Uniunii] Europene (PIF) definește ***frauda ce aduce atingere intereselor financiare*** ale acestora prin art. 1 și 2, texte al căror conținut a fost transpus în legislația internă în cadrul art. 18¹- art. 18⁵ din noua secțiune denumită „*Infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene*” introdusă în Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, în anul 2003, prin Legea nr.161/2003 (Cartea a II-a, Titlul I din Legea nr.161/2003). În expunerea de motive a legii ce transpune prevederile Convenției și incriminează infracțiunile împotriva intereselor financiare ale UE, se detaliază domeniul de aplicare și sfera subiecților vizați de noua reglementare.

Pe de altă parte, sfera de aplicare a ordonanței Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09 ianuarie 2024, în cauza C-131/23 se limitează la Decizia 2006/928, precum și la articolul 49 alineatul (1) și cu articolul 53 din Cartă.

În aceste coordonate, Înalta Curte opinează că schimbarea domeniului de interpretare și aplicare a sintagmei „infracțiuni care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene” și extinderea lui la infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată, fals material în înscrisuri oficiale, fals în declarații ar fi în mod vădit lipsită de precizia necesară pentru a evita arbitrariul și, astfel, ar fi incompatibilă cu standardele unui stat de drept.

A admite susținerile parchetului din cadrul recursului în casație și a extinde domeniul de interpretare și aplicare al celor două hotărâri CJUE la infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată, fals material în înscrisuri oficiale, fals în declarații ar echivala cu încălcarea de către instanța supremă a ordinii juridice, precum și cu

instituirea arbitrariului, ceea ce ar fi incompatibil cu principiile statului de drept.

Drept urmare, în raport de argumentele reținute, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că infracțiunile de fals în înscrisuri sub semnătură privată, fals material în înscrisuri oficiale, fals în declarații nu intră, ratione materiae, în sfera hotărârii pronunțate la data de 24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], respectiv a ordonanței Curții de Justiției a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09 ianuarie 2024, în cauza C-131/23.

II.2. Temeinicia soluției instanței de apel relativ la incidența prescripției răspunderii penale prin aplicarea blocului convențional și constituțional ca urmare a răsturnării prezumției relative a protecției echivalente

Înalta Curtea apreciază că trebuie evaluat dacă următoarele concluzii ale hotărârii pronunțate la data de 24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], respectiv ale ordonanței Curții de Justiției a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09 ianuarie 2024, în cauza C-131/23 sunt compatibile cu standardul minimal rezultat din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului:

1. Dispozițiile articolul 325 alineatul (1) TFUE și articolul 2 alineatul (1) din Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene, semnată la Bruxelles la 26 iulie 1995 și anexată la Actul Consiliului din 26 iulie 1995 trebuie interpretate în sensul că instanțele acestui stat membru **sunt obligate să lase neaplicat un standard național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior)** care permite repunerea în discuție, inclusiv în cadrul unor căi de atac îndreptate împotriva unor hotărâri definitive, a întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale în astfel de procese prin acte de procedură intervenite înainte de o asemenea invalidare - *hotărârea pronunțată la data de 24 iulie 2023 în cauza C-107/23 PPU [Lin];*

2. Decizia 2006/928/CE a Comisiei din 13 decembrie 2006 de stabilire a unui mecanism de cooperare și de verificare a progresului realizat de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției trebuie interpretată în sensul că instanțele acestui stat membru **sunt obligate să lase neaplicat un standard național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (lex mitior)** care permite repunerea în discuție, inclusiv în cadrul unor căi de atac îndreptate împotriva unor hotărâri definitive, a întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale în astfel

de procese prin acte de procedură intervenite înainte de o asemenea invalidare. - ordonanța Curții de Justiției a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09.01.2024, în cauza C-131/23.

Înalta Curte notează că prin decizia penală nr....., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție , Secția Penală, în dosarul nr. a fost constată intervenția prescripției răspunderii penale după cum urmează:

În privința inculpaților DLHM și TC:

a. **infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată**, prevăzută de art.322 alin.1 Cod penal, cu aplicarea art.35 alin.1 Cod penal, este sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă. Potrivit dispozițiilor art.154 alin.1 lit.d Cod penal, termenul de prescripție a răspunderii penale este de **5 ani**, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de un an, dar care nu depășește 5 ani. În sarcina inculpatului DLHM au fost reținute 38 de acte materiale – în cazul infracțiunii continuate termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data ultimei acțiuni sau inacțiuni – **ultimul act material fiind săvârșit în cursul anului 2012**. Pentru inculpata TC, au fost reținute 34 de acte materiale, ultimul act material fiind săvârșit în anul **2013**. **Prin urmare, în anul 2017, respectiv 2018 s-a împlinit termenul general de prescripție a răspunderii penale.**

b. **infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale**, prevăzută de art.320 alin.1 Cod penal, este sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 3 ani, fiind incidente, din perspectiva termenului de prescripție, tot prevederile art.154 alin.1 lit.d Cod penal. În sarcina inculpaților DLHM și TC au fost reținute 22 de acte materiale, ultimul act material fiind săvârșit în anul **2012**. **Prin urmare, în anul 2017 s-a împlinit termenul general de prescripție a răspunderii penale.**

c. **infracțiunea de fals în declarații**, prevăzută de art.326 Cod penal, este sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de la 6 luni la 2 ani sau amendă, fiind incidente dispozițiile art.154 alin.1 lit.d Cod penal. În sarcina inculpatului DLHM au fost reținute două acte materiale, ultimul act material fiind săvârșit în luna **decembrie 2012**. **Prin urmare, în decembrie 2017 s-a împlinit termenul general de prescripție a răspunderii penale.**

d. **infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată**, prevăzută de art.322 alin.1 Cod penal, reținută în sarcina inculpatei TC în legătură cu contractul de cesiune dintre SC APC SRL și SC EAPC SRL, se reține ca fiind săvârșită în **perioada 17 - 22.10.2014**, dată de la care începe să curgă și termenul de prescripție de **5 ani**, prevăzut de art.154 alin.1 lit.d Cod penal. **Prin urmare, în 21.10.2019 s-a împlinit termenul general de prescripție a răspunderii penale.**

e. **participația improprie la complicitate la tentativa la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte**

sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art.52 alin.2 Cod penal, raportat la art.48 alin.1 Cod penal, art.32 Cod penal și art.18¹ alin.1 și 3 din Legea nr.78/2000, cu aplicarea art.5 Cod penal, este sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de la 3 ani la 10 ani și 6 luni. În condițiile reținerii tentativei, potrivit art.33 alin.2 Cod penal, limitele de pedeapsă se reduc la jumătate, respectiv de la 1 an și 6 luni la 5 ani și 3 luni închisoare, fiind fără relevanță, din această perspectivă, reținerea participăției improprie în condițiile art.52 alin.1 Cod penal. Sub aspectul termenului de prescripție a răspunderii penale sunt incidente dispozițiile art.154 alin.1 lit.c Cod penal, acesta fiind de **8 ani**, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani. Infracțiunea a fost săvârșită de inculpații DLHM și TC la data de **29.04.2013**, în legătură cu CL5, ce a condus la încheierea contractului de lucrări nr.13467/29.04.2013. **Prin urmare, în 28.04.2021 s-a împlinit termenul general de prescripție a răspunderii penale.**

2. Cu privire la inculpata BVD, infracțiunea de abuz în serviciu, prevăzută de art.13² din Legea nr.78/2000 raportat la art.297 alin.1 Cod penal, este sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de la 2 ani și 8 luni la 9 ani și 4 luni (de la 2 la 7 ani, limite majorate cu 1/3). Potrivit dispozițiilor art.154 alin.1 lit.c Cod penal, termenul de prescripție este de **8 ani și începe să curgă de la data comiterii ultimului act material, respectiv 18.12.2012, astfel încât termenul general de prescripție a răspunderii penale s-a împlinit la data de **17.12.2020.****

În consecință, în aplicarea [Deciziilor Curții Constituționalei nr. 297 din 26 aprilie 2018, nr. 358 din 26 mai 2022 și nr. 265 din 6 mai 2014](#) în considerarea art. 7 din Convenția europeană instanța de apel a reținut intervenția prescripției răspunderii penale pentru infracțiunile concurente reținute în sarcina inculpaților **în intervalul de timp 2017 – 28 aprilie 2021, deci cu mai mult de doi ani înainte de pronunțarea primei hotărâri de către CJUE.**

În măsura în care s-ar aprecia că aplicarea hotărârii pronunțate la data **de 24 iulie 2023** de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) în cauza C-107/23 PPU [Lin], respectiv a ordonanței Curții de Justiției a Uniunii Europene (CJUE) din data de 09 ianuarie 2024, în cauza C-131/23 vizează **toate infracțiunile** de care sunt acuzați inculpați efectul potențial ar fi oricum limitat la:

i. **infracțiunea de fals în înscrisuri sub semnătură privată**, prevăzută de art.322 alin.1 Cod penal, reținută în sarcina inculpatei TC în legătură cu contractul de cesiune dintre SC Apă Proiect Consult SRL și SC Engineering Apă Proiect Consult SRL, se reține ca fiind săvârșită în **perioada 17 - 22.10.2014**, dată de la care începe să curgă și

termenul de prescripție de **5 ani**, prevăzut de art.154 alin.1 lit.d Cod penal. **Prin urmare, în 21.10.2024 s-ar împlini termenul special de prescripție a răspunderii penale.**

ii. participația improprie la complicitate la tentativa la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei, prevăzută de art.52 alin.2 Cod penal, raportat la art.48 alin.1 Cod penal, art.32 Cod penal și art.18¹ alin.1 și 3 din Legea nr.78/2000, cu aplicarea art.5 Cod penal, este sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de la 3 ani la 10 ani și 6 luni. În condițiile reținerii tentativei, potrivit art.33 alin.2 Cod penal, limitele de pedeapsă se reduc la jumătate, respectiv de la 1 an și 6 luni la 5 ani și 3 luni închisoare, fiind fără relevanță, din această perspectivă, reținerea participației improprie în condițiile art.52 alin.1 Cod penal. Sub aspectul termenului de prescripție a răspunderii penale sunt incidente dispozițiile art.154 alin.1 lit.c Cod penal, acesta fiind de **8 ani**, când legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani. Infracțiunea a fost săvârșită de inculpații DLHM și TC la data de **29.04.2013**, în legătură cu CL5, ce a condus la încheierea contractului de lucrări nr.13467/29.04.2013. **Prin urmare, în 28.04.2029 s-ar împlini termenul special de prescripție a răspunderii penale.**

iii. infracțiunea de abuz în serviciu, prevăzută de art.13² din Legea nr.78/2000 raportat la art.297 alin.1 Cod penal de care a fost acuzată **inculpata BVD**, care este sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de la 2 ani și 8 luni la 9 ani și 4 luni (de la 2 la 7 ani, limite majorate cu 1/3). Potrivit dispozițiilor art.154 alin.1 lit.c Cod penal, termenul de prescripție este de **8 ani** și începe să curgă de la data comiterii ultimului act material, respectiv 18.12.2012, **astfel încât termenul special de prescripție a răspunderii penale s-a împlinit la data de 17.12.2028.**

Pentru celelalte infracțiuni cu care a fost sesizată instanță chiar și în aceste condiții se poate constata împlinirea termenului de prescripție a răspunderii penale.

Înalta Curte constată că solicitarea parchetului vizează o **situație care se învederează a fi o veritabilă încălcare a dispozițiilor art. 7 din Convenția europeană**. Astfel, parchetul consideră că pentru infracțiunile enumerate mai sus se impune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, chiar dacă trecerea timpului a făcut să se stingă din memoria societății conflictul de drept penal născut din săvârșirea infracțiunilor, să reintre în normal relațiile sociale și să dispoară sentimentul de insecuritate socială cel mai târziu la data de **28.04.2021**, iar ca urmare a pronunțării la data de **24 iulie 2023 de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (Marea Cameră) a hotărârii în cauza C-107/23 PPU [Lin] a fost reactivat ius punendi al statului.**

Mai întâi, Înalta Curte apreciază că o astfel de ipoteză **se află în conflict cu interpretarea obligatorie oferită de Curtea Europeană a Drepturilor Omului art. 7 din Convenția europeană Curtea de la Strasbourg în Avizul emis în data de 26 aprilie 2022**

la sesizarea Curții de Casație din Armenia în temeiul Protocolului nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (cererea nr. P16-2021-001, 26.04.2021) și prin urmare standardul de protecție conferit de art.49 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene astfel cum a fost interpretată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene este inferior celui conferit de art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului.

În aceste condiții, Înalta Curte apreciază se impune verificarea subzistenței în prezenta cauză a **prezumției protecției echivalente**.

Rezultată din dezvoltările jurisprudențiale ale Curții Europene prezumția protecției echivalente denumită și *prezumția Bosphorus are aplicabilitatea generală și abstractă, fiind o prezumție relativă cu caracter temporar, care este influențată de evoluția protecției drepturilor omului în cadrul U.E.*

În legătură cu această prezumție în hotărârea pronunțată în 23 mai 2016 în cauza *Avotiņš contra Letoniei* Marea Cameră a Curții Europene a Drepturilor Omului a reținut următoarele **cu privire la întinderea prezumției de protecție echivalentă**:

a. statele contractante sunt supuse, chiar și atunci când aplică dreptul Uniunii Europene, obligațiilor pe care și le-au asumat liber prin aderarea la Convenție;

b. ar fi contrar scopului și obiectului Convenției ca statele contractante să fie exonerate de orice responsabilitate în temeiul Convenției atunci când acționează în conformitate cu obligațiile care decurg pentru ele din apartenența la o organizație internațională către care au transferat o parte din suveranitatea lor: garanțiile prevăzute prin Convenție ar putea astfel fi limitate sau excluse în mod discreționar, fiind private, prin urmare, de caracterul lor obligatoriu precum și de natura lor concretă și efectivă. Cu alte cuvinte, statele rămân responsabile în temeiul Convenției cu privire la măsurile pe care le iau pentru punerea în aplicare a obligațiilor juridice internaționale, inclusiv atunci când aceste obligații decurg din apartenența lor la o organizație internațională către care au transferat o parte din suveranitate;

c. de asemenea, este adevărat că CEDO a statuat că o măsură luată în conformitate cu astfel de obligații trebuie să fie considerată justificată atunci când este cert faptul că organizația în cauză acordă drepturilor fundamentale (acest concept acoperind în același timp garanțiile substanțiale și mecanismele de control al respectării lor) *o protecție cel puțin echivalentă – și anume, nu identică, ci «comparabilă» – cu cea prevăzută prin Convenție* (înțelegându-se că o constatare a «protecției echivalente» de acest tip nu este definitivă: ea trebuie să poată fi reexaminată în lumina oricărei schimbări relevante în domeniul protecției drepturilor fundamentale). Dacă se consideră că organizația oferă o astfel de protecție echivalentă, se poate presupune că statele respectă cerințele Convenției atunci când nu fac decât să execute obligațiile juridice care decurg din aderarea lor la respectiva organizație. Cu toate acestea, statele rămân pe

deplin responsabile în temeiul Convenției pentru toate actele care nu reies strict din cadrul obligațiilor lor juridice internaționale, în special, atunci când exercită o putere de apreciere. Pe de altă parte, această prezumție *poate fi răsturnată* în cadrul unei cauze anume, dacă se consideră că protecția drepturilor garantate prin Convenție a fost *în mod vădit desconsiderată*; într-o asemenea situație, rolul Convenției în calitate de «instrument constituțional al ordinii publice europene» în domeniul drepturilor omului prevalează interesului cooperării internaționale;

d. Această prezumție de protecție echivalentă urmărește cu precădere să evite ca un stat parte să se confrunte cu o dilemă atunci când se invocă obligațiile juridice impuse ca urmare a apartenenței sale la o organizație internațională care nu este parte la Convenție, către care el a transferat o parte din suveranitatea sa, pentru a justifica, în temeiul Convenției, acțiunile sau omisiunile sale care decurg din această apartenență. De asemenea, această prezumție tinde să determine cazurile în care Curtea poate, în numele interesului cooperării internaționale, să reducă intensitatea controlului său în privința respectării angajamentelor asumate în temeiul Convenției de către statele părți, care îi este încredințat prin art. 19 din Convenție. Rezultă din aceste obiective că Curtea nu este pregătită să ia un astfel de angajament decât în măsura în care drepturile și garanțiile al căror respect îl asigură au beneficiat de un control comparabil celui pe care ea l-ar opera. În caz contrar, statul nu ar face obiectul niciunui control internațional în privința compatibilității actelor sale cu angajamentele asumate în temeiul Convenției;

e. protecția drepturilor fundamentale garantată de ordinea juridică a Uniunii Europene este în principiu echivalentă cu cea prevăzută de Convenție. Pentru a ajunge la această concluzie, aceasta a constatat, în primul rând, că Uniunea Europeană a oferit o protecție echivalentă cu cea a Convenției în ceea ce privește garanțiile substanțiale, precizând în acest sens că, inclusiv în momentul faptelor, respectarea drepturilor fundamentale era o condiție a legalității actelor comunitare, și că CJUE se referea în linii mari la prevederile Convenției și jurisprudența Curții din Strasbourg în momentul efectuării evaluării;

f. trebuie să verifice dacă, în cauza cu soluționarea căreia a fost investită, încă mai poate considera că protecția conferită de dreptul Uniunii este echivalentă cu cea oferită de Convenție. Curtea este și mai atentă la respectarea normei prevăzute la art. 52 parag. 3 din Carta drepturilor fundamentale dat fiind că intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona a dat Cartei valoare juridică egală cu a tratatelor; mecanismul de verificare a respectării drepturilor fundamentale prevăzut de dreptul Uniunii Europene acordă, la rândul lui, atunci când poate utiliza întregul său potențial, o protecție comparabilă cu cea oferită de Convenție. Cu privire la acest aspect, Curtea a acordat o mare importanță rolului și competențelor CJUE, deși accesul persoanelor particulare la căile de atac disponibile în fața acestei instanțe este semnificativ mai restrâns decât cel la căile de atac disponibile la CEDO în temeiul art. 34 din Convenție.

În cauza *Bivolaru și Moldovan c. Franței* (hotărârea din 25 martie 2021) Curtea Europeană a arătat că aplicarea prezumției de protecție echivalentă în ordinea juridică a Uniunii Europene **este subordonată unui set de două condiții**: **1. absența marjei de manevră** pentru autoritățile naționale și **2. desfășurarea întregului potențial al mecanismului de control** prevăzut de legislația Uniunii Europene. *În primul rând*, pretinsa ingerință într-un drept garantat de Convenție trebuie să fie consecința unei obligații juridice internaționale a statului pârât în îndeplinirea căreia autoritățile naționale nu au nicio **marjă de apreciere sau de manevră**. *În al doilea rând*, mecanismul de supraveghere a drepturilor fundamentale instituit în temeiul dreptului Uniunii Europene, pe care Curtea l-a recunoscut ca oferind o protecție a drepturilor fundamentale echivalentă cu cea oferită de Convenție, trebuie să fi fost utilizat la întregul său potențial. *Cea de-a doua condiție* pentru operarea prezumției de protecție echivalentă trebuie aplicată fără formalism excesiv și ținând seama în mod corespunzător de **caracteristicile specifice ale mecanismului de supraveghere în cauză**. Nu ar fi oportun să se condiționeze punerea în aplicare a prezumției de cerința ca instanța națională să solicite o hotărâre a CJUE în toate cazurile fără excepție, inclusiv în cazurile în care nu se ridică nicio problemă reală și serioasă în ceea ce privește protecția drepturilor fundamentale de către dreptul UE sau în cele în care CJUE a precizat deja modul în care dispozițiile aplicabile ale dreptului UE ar trebui interpretate într-un mod compatibil cu drepturile fundamentale.

Primus, Înalta Curte constată că prin Hotărârea pronunțată în data de 24 iulie 2023 în cauza Lin și prin ordonanța din 09.01.2024 Curtea de Justiție a Uniunii Europene oferă un răspuns tranșant la întrebarea preliminară cu caracter obligatoriu pentru instanțele române. Prin urmare, în analiza primei condiții trebuie constatat că *instanțele române nu beneficiază de nicio marjă de manevră față de dispozițiile imperative ale CJUE în interpretarea și aplicarea principiului mitior lex în legătură cu instituția prescripției răspunderii penale*.

Secundus, Înalta Curte opinează că regulile de drept unional trebuie evaluate ca **un act clarificat** în considerarea interpretării date prin Hotărârea pronunțată în data de 24 iulie 2023 în cauza Lin și prin ordonanța din 09.01.2024 nefiind necesară formularea unei noi sesizării a Curții de Luxembourg.

Astfel, deși prezumția de protecție echivalentă se aplică în prezenta cauză față de situația manifestă de încălcare a standardelor convenționale consacrate prin Avizul emis în data de 26 aprilie 2022 la sesizarea Curții de Casație din Armenia Înalta Curte consideră că protecția drepturilor garantate de Convenție **prezintă în prezenta cauză o vădită insuficiență** de natură să răstoarne această prezumție, caz în care respectarea Convenției ca „instrument constituțional al ordinii publice europene” în domeniul drepturilor omului prevalează interesului cooperării internaționale.

Deopotrivă, în susținerea răsturnării prezumției relative Bosphorus mai trebuie reținute și următoarele ipoteze apte să releve crearea de către CJUE prin Hotărârea pronunțată în data de 24 iulie 2023 în cauza Lin și prin ordonanța din 09.01.2024 a unui standard de protecție a drepturilor fundamentale inferior celui stabilit de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în interpretarea și aplicarea art. 7 din Convenția europeană și a garanțiilor constituționale rezultate din jurisprudența Curții Constituționale în aplicarea principiului legalității incriminării după cum urmează:

1. Scindare nepermisă a conținutului art. 7 din Convenția europeană, prin acceptarea ideii că un aspect din conținutul unui drept fundamental poate fi supus unui standard diferit de protecție față de alt aspect al aceluiași drept.

În dreptul român, standardul național de protecție a principiului retroactivității legii penale mai favorabile este prevăzut la articolul 15 alineatul (2) din Constituție și la articolul 5 alineatul (1) din Codul penal din 2009, al căror domeniu de aplicare a fost precizat de Curtea Constituțională. Jurisprudența Curții Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție statuează că normele referitoare la prescripția răspunderii penale și cele referitoare la întreruperea termenelor de prescripție sunt de natură materială și li se aplică, prin urmare, principiul *lex mitior*. Deciziile Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022 au subliniat că, în temeiul acestui principiu, între 25 iunie 2018 și 30 mai 2022 nu a existat niciun caz de întrerupere a termenelor de prescripție a răspunderii penale.

Pentru ca acest standard național de protecție a principiului retroactivității legii penale mai favorabile, stabilit de dreptul român, să poată fi aplicabil, Curtea statuează că el trebuie să îndeplinească **două condiții** (Hotărârea Åkerberg Fransson (punctul 29), Hotărârea din 26 februarie 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punctul 60), Hotărârea M.A.S. și M.B. (punctul 47), Hotărârea din 29 iulie 2019, Pelham și alții (C-476/17, EU:C:2019:624, punctul 80), și Hotărârea Euro Box Promotion (punctul 211)): **a. să nu compromită nivelul de protecție prevăzut de cartă, astfel cum a fost interpretată de CJUE; b. să nu se opună supremației, unității și efectivității dreptului U.E.**

În ceea ce privește prima condiție, dreptul Uniunii nu prevede un regim specific în această materie. Aplicarea standardului de protecție român nu compromite, așadar, nivelul de protecție prevăzut la articolul 49 alineatul (1) ultima teză din cartă.

În ceea ce privește cea de a doua condiție, în Hotărârea M.A.S. și M.B. (*Taricco Bis*), Curtea de Justiție: **a.** a recunoscut că Republica Italiană avea libertatea, la acea dată, să prevadă că, în ordinea sa juridică, regimul prescripției răspunderii penale ține, asemenea normelor privind definirea infracțiunilor și stabilirea pedepselor, de dreptul

penal material și este, ca atare, supus, la fel ca aceste din urmă norme, principiului legalității infracțiunilor și pedepselor; **b.** a arătat că Republica Italiană putea aplica un standard național de protecție a principiului legalității infracțiunilor și pedepselor mai ridicat decât cel prevăzut de dreptul Uniunii, cu condiția să nu afecteze unitatea, supremația și efectivitatea dreptului Uniunii; **c.** a afirmat, având în vedere argumentele Curții Constituționale italiene privind impactul negativ al aplicării Hotărârii Taricco asupra principiului legalității incriminării consacrat de Constituția italiană, că este de competența instanței naționale să verifice dacă neaplicarea normelor Codului penal (care împiedică aplicarea unor sancțiuni penale efective și disuasive într-un număr considerabil de cazuri de fraudă gravă care aduceau atingere intereselor financiare ale Uniunii) conducea, în ordinea juridică italiană, la o situație de incertitudine în ceea ce privește stabilirea regimului de prescripție aplicabil, cu încălcarea principiului legalității incriminării; **d.** a statuat că, dacă instanța națională ar fi astfel determinată să considere că obligația de a lăsa neaplicate dispozițiile Codului penal referitoare la prescripția răspunderii penale se lovește de principiul legalității infracțiunilor și pedepselor, ea nu ar trebui să se conformeze obligației de a le lăsa neaplicate, chiar dacă respectarea obligației respective ar permite îndreptarea unei situații naționale incompatibile cu dreptul Uniunii.

Înalta Curte constată că în *cauza 107/23 Lin* Curtea de Justiție a Uniunii Europene pleacă de la premisa că aplicarea unui standard național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (*lex mitior*) trebuie diferențiată de cea a standardului național de protecție examinat de Curte în *Hotărârea Taricco Bis*, întrucât standardul național de protecție referitor la principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (*lex mitior*) ar permite, cel puțin în anumite cazuri, neutralizarea efectului de întrerupere al unor acte de procedură efectuate chiar și înainte de 25 iunie 2018, dar după intrarea în vigoare a Codului penal la 1 februarie 2014, respectiv pentru o perioadă mai mare de patru ani. Rezultă că analiza Curții *vizează anumite cazuri*, în care acest standard ar permite neutralizarea efectului de întrerupere al unor acte de procedură efectuate chiar și înainte de 25 iunie 2018, dar după intrarea în vigoare a Codului penal la 1 februarie 2014, respectiv pentru o perioadă mai mare de patru ani, iar nu standardul ca atare.

Înalta Curte semnalează că dacă s-ar generaliza această interpretare, făcând abstracție de aceste cazuri izolate la care face referire însăși Curtea și s-ar accepta o distincție de ordin general între standardul național menit să protejeze previzibilitatea legii penale, astfel cum a fost configurat în *Hotărârea Taricco Bis* și în *Hotărârea Lin* și standardul național de protecție referitor la aplicarea retroactivă a legii mai favorabile ar însemna acceptarea unui dublu standard în materia drepturilor fundamentale, ceea ce

este *nu doar inacceptabil din perspectiva ideii că nu există o ierarhie a drepturilor fundamentale, dar și o scindare nepermisă a conținutului unui drept fundamental, prin acceptarea ideii că un aspect din conținutul unui drept fundamental poate fi supus unui standard diferit de protecție față de alt aspect al aceluiași drept.*

Astfel, prin valorificarea unor cauze de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale doar în anumite materii se creează premisele aplicării diferite a tratamentului juridic al concursului de legi penale în timp, în funcție de natura infracțiunii. Or, natura infracțiunii este valorificată, din perspectiva ierarhiei valorilor sociale lezate și a gravității atingerii aduse acestora, prin normele dreptului penal substanțial special, instituțiile de drept penal general fiind comune tuturor infracțiunilor, iar excepțiile de la această regulă sunt stabilite de legiuitor (de ex. imprescriptibilitatea anumitor infracțiuni).

A da o rezolvare diferită unui concurs de legi penale în timp, în considerarea naturii infracțiunii, dar în absența unei dispoziții legale care să fie rodul unei politici penale a statului, înseamnă a aplica jurisprudential un tratament juridic diferit unor destinatari ai legii aflați în situații identice. Însă, conform art. 14 din Convenția europeană, unui cetățean trebuie să i se asigure dreptul la un proces echitabil (protejat de art. 6 din Convenția europeană) și respectarea principiului legalității pedepsei (protejat de art. 7 din Convenția europeană) indiferent de natura infracțiunii comise.

Prin raportare la particularitățile prezentei cauze Înalta Curte consideră că ar constitui o *încălcare a principiului legalității incriminării prin crearea unei lex tertia* prin scindarea conținutului art. 7 din Convenția europeană și eludarea aplicării globale a legii penale mai favorabile în condițiile Deciziei nr. 265 din 6 mai 2014 în cazul în care doar cu privire la una dintre infracțiunile concurente (participația improprie la complicitate la tentativa la infracțiunea de folosirea sau prezentarea cu rea-credință de documente ori declarații false, inexacte sau incomplete, dacă fapta are ca rezultat obținerea pe nedrept de fonduri din bugetul general al Uniunii Europene sau din bugetele administrate de aceasta ori în numele ei) se anihilează efectul deciziilor Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022 și implicit este limitată aplicarea art. 7 din Convenția europeană, în vreme ce pentru toate celelalte infracțiuni sunt aplicabile respectivele decizii ale instanței de contencios constituțional.

2. Încălcarea art. 7 din Convenția europeană prin invalidarea unei decizii a jurisdicției de contencios constituțional prin care a fost sancționată lipsa de previzibilitate a normei naționale

Înalta Curte consideră că lăsarea neaplicată a deciziilor Curții Constituționale nr. 297/2018 și nr. 358/2022 prin care s-a statuat lipsa de previzibilitate și claritate a

întreruperii termenului de prescripție a răspunderii penale (și a limitelor răspunderii penale), cu consecința lipirii de efecte a legislației naționale neconforme standardelor convenționale conduce la crearea unui efect similar celui ce s-a urmărit a se înlătura, respectiv încălcarea drepturilor fundamentale ale omului, astfel cum au fost protejate de art. 7 din Convenția europeană.

3. Încălcarea art. 7 din Convenția europeană prin încălcarea interdicției instituite prin jurisprudența Curții Europene relative la efectul retroactiv al interpretării jurisprudențiale imprevizibile *in malam partem*

Înalta Curte constată că în urma pronunțării *deciziei nr. 358 din 26 mai 2022* referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 565 din 9 iunie 2022), instanțele judecătorești au pronunțat, în mod constant, soluții de încetare a procesului penal acolo unde se împlinise termenul general de prescripție a răspunderii penale.

Așadar, cel puțin începând cu data de 9 iunie 2022 s-a înregistrat o practică judiciară generalizată cu privire la efectul concret al acesteia. De altfel, această practică vine într-o continuitate, fără întrerupere, a jurisprudenței naționale privitor la modalitatea de aplicare a legii penale în caz de succesiune de legi penale în timp.

Înalta Curte notează că instanța de contencios a drepturilor omului a sancționat din perspectiva previzibilității, orice interpretare în defavoarea acuzatului (*in malam partem*) atunci când această interpretare rezultă dintr-un reviriment imprevizibil al jurisprudenței (Dragotoniu și MilitaruPridhorni împotriva României, pct.39-48).

În doctrină (*D. Roets, La non-rétroactivité de la jurisprudence pénale in malam partem consacrée par la CEDH, op. cit., p. 125*) s-a arătat în mod întemeiat că hotărârea din cauza Pessino contra Franței, precum și, în mod similar, hotărârea din cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni contra României constituie o extensiune logică a jurisprudenței Curții Europene, în conformitate cu care jurisprudența face parte din blocul de legalitate (*lato sensu*), fiind consacrat, astfel, principiul neretroactivității interpretărilor jurisprudențiale *in malam partem* care nu sunt previzibile. Astfel, Curtea Europeană vine să acorde protecție individului nu numai împotriva aplicării retroactive a legii penale mai grele, ci și împotriva aplicării retroactive a interpretării de către jurisprudență a regulilor de drept, dacă astfel se produc consecințe mai grele pentru individ, iar acesta nu putea să prevadă la momentul săvârșirii faptei o asemenea schimbare. În acest mod, sunt înlăturate consecințele inechitabile ale aplicării retroactive a interpretării jurisprudențiale *in malam partem*, întrucât individul nu putea să prevadă, la momentul acțiunii sau inacțiunii sale, că acestea sunt fapte ce atrag răspunderea penală.

Deopotrivă literatura de specialitate (*M. Vogliotti, Penser l'impensable: le principe*

de la non-rétroactivité du jugement pénal *in malam partem*. La perspective italienne, Revue de droit de l'Université Libre de Bruxelles, vol. 26/2002, p. 368) a subliniat că: „această redefinire a principiului legalității – care va avea repercusiuni asupra dreptului intern al statelor membre – permite formularea unui răspuns mai pertinent la întrebarea privind efectul *ex tunc* al normei jurisprudențiale defavorabile. De fapt, conferirea jurisprudenței a rolului de co-autor al dreptului penal nu poate avea alt efect decât aplicarea și în cazul acestei surse a regulilor care guvernează aplicarea în timp a legii penale. Odată acceptată concepția hibridă a dreptului penal, principiile elaborate pentru problema succesiunii legilor în timp trebuie aplicate și dreptului penal jurisprudențial.”

Înalta Curte opinează că situația juridică pe care ar crea-o schimbarea modalității de evaluare și aplicare a instituției succesiunii de legi penale în timp, s-ar concretiza într-o astfel de schimbare intempestivă în defavoarea acuzaților. Mai mult, limitarea efectelor deciziilor Curții Constituționale în aplicarea principiului legalității și a aplicării retroactive a legii penale mai favorabile cu referire la incidența prescripției răspunderii penale în cazul infracțiunilor contra intereselor financiare ale UE sau a celor de corupție (ținând seama și de faptul că termenul de prescripție generală în cazul fraudelor afectând interesele financiare ale Uniunii Europene și al infracțiunilor de corupție, este de 8 ani sau, după caz, de 10 ani), ar conduce la un arbitrar fără precedent, ajungându-se în acest fel ca în unele cauze, pentru infracțiuni de altă natură decât cele de fraudă cu fonduri europene dar de aceeași gravitate sau chiar sporită, să se beneficieze de înlăturarea răspunderii penale, deseori în cadrul aceluiași proces, și chiar în cazul aceluiași inculpat, atunci când există o pluralitate de infracțiuni.

În consecință Înalta Curte apreciază că:

a. *este necesară respectarea principiului securității juridice raportat la standardele existente avute în vedere de acuzare și de apărare la momentul dezbaterii cauzei și care atrăgeau obligativitatea aplicării deciziilor nr. 265 /2014 nr. 297/2018 și nr. 358/2022 ale Curții Constituționale și a deciziei nr. 67/25.10.2022, pronunțate de Înalta Curte Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Aceste standarde au fost și cele evaluate în procesul de deliberare fiind reflectate în cadrul considerentelor hotărârii care conține peste 900 de pagini și care, în mod evident, nu este rodul unei deliberări efectuate după data de 21 iulie 2023;*

b. *cel mai înalt standard de protecție conferit dreptului fundamental la retroactivitatea legii penale mai favorabile (lex mitior) este cel consacrat de prevederile art. 7 parag. (1) CEDO, astfel cum transpare din jurisprudența Curții de la Strasbourg [CtEDO, Scoppola c. Italiei (nr. 2) hotărârea Marii Camere din 17 septembrie 2009], dat fiind caracterul său absolut inderogabil consacrat de prevederile art. 15 parag. (2) CEDO, care exclude orice limitare prin intermediul unui test de proporționalitate, spre*

deosebire atât de sistemul național cât și de cel unional de protecție, în care atare limitări sunt posibile, potrivit explicațiilor de mai sus, sens în care, în baza art. 1 alin. (5), art. 11 alin. (1) și art. 20 alin. (2) din Constituție, va aplica direct acest standard de protecție reglementat de normele convenționale [7 parag. (1) raportat la art. 15 parag. (2) CEDO].

c. Aplicațiunea inderogabilă a standardului convențional de protecție a dreptului fundamental la retroactivitatea legii penale mai favorabile (lex mitior) trebuie corelată cu jurisprudența general obligatorie a instanței de contencios constituțional privind aplicarea globală a mitior lex, determinată în concret în fiecare cauză penală în parte, precum și interdicția de a crea și aplica lex tertia (Decizia Curții Constituționale nr. 265/2014). Așa fiind, este contrară art. 7 parag. (1) CEDO, precum și acestei jurisprudențe general obligatorii a Curții Constituționale – la care, de altfel, jurisprudența CJUE (hotărârea Lin și ordonanța din 09.01.2024) nu se referă în contextul în care nu se regăsește în conținutul întrebărilor preliminare – orice distincție în legătură cu presupusul caracter întreruptiv de prescripție al actelor efectuate de organele judiciare anterior datei de 25 iunie 2018, când a fost publicată Decizia nr. 297/2018 a Curții Constituționale.

d. pentru a opera prezumția respectării exigențelor Convenției, se impune să existe o protecție „echivalentă”/„comparabilă” a drepturilor fundamentale în ordinea juridică a organizației supranaționale în discuție, noțiune ce cuprinde „garanțiile substanțiale oferite și mecanismele destinate controlării respectării acestora” [CtEDO, Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi c. Irlandei hotărârea Marii Camere din 30 iunie 2005, parag. 155-156]. Potrivit jurisprudenței Curții de la Strasbourg, deși „Convenția nu interzice Parților contractante să transfere puterile lor suverane unei organizații (...) supranaționale (...) [acestea] sunt responsabile în baza art. 1 din Convenție de toate actele și omisiunile organelor lor, care decurg din dreptul intern sau din necesitatea de a respecta obligațiile juridice internaționale (...) [inclusiv cele rezultate din] apartenența la o organizație internațională căreia [Statul] i-a transferat parte din suveranitatea sa (...) [fiind] contrar scopului și obiectului Convenției ca Statele să fie exonerate de orice responsabilitate cu privire la Convenție în domeniul de activitate vizat [de transferul de suveranitate]” [CtEDO, Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi c. Irlandei hotărârea Marii Camere din 30 iunie 2005, parag. 152-154]. Or, caracterul absolut inderogabil al standardului convențional de protecție a dreptului fundamental la retroactivitatea legii penale mai favorabile (lex mitior) constituie o garanție substanțială, pe care, raportat la argumentele ce preced, nu o regăsim în sistemul unional de protecție. Prin urmare, în lumina jurisprudenței CtEDO din afacerea Bosphorus, nu există nicio rațiune pentru care Înalta Curte – sau orice altă instanță judecătorească, respectiv alt organ judiciar – ar fi legitimată să lase neaplicat (direct) standardul convențional, fără a viola pe această cale art. 7 parag. (1) CEDO, urmând eo ipso să antreneze răspunderea statului român pentru nerespectarea

obligațiilor ce îi incumbă potrivit art. 1 CEDO.

e. *Față de propria competență de a aplica prevederile Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în interpretarea drepturilor inderogabile cum este cel prevăzut de art. 7 , atunci când în privința acestor drepturi există o neconcordanță între standardul de protecție conferit de Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene astfel cum a fost interpretată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului, în sensul că primul este inferior celui din urmă, în mod întemeiat prin decizia penală nr. 244/A din data de 27 iulie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție , Secția Penală, în dosarul nr....., ulterior pronunțării de CJUE în cauza C-107/23 PPU [Lin] în data 24 iulie 2023, s-a făcut aplicarea Deciziilor nr. 265 /2014 nr. 297/2018 și nr. 358/2022 ale Curții Constituționale și a constatat intervenția prescripției răspunderii penale.*

Pentru aceste considerente care dau prioritate standardului minimal rezultat din blocul de convenționalitate creat prin interpretarea Curții Europene a Drepturilor Omului Înalta Curte va respinge ca nefondat apelul declarat de parchet.

Concluzionând, **Înalta Curte apreciază că faptele inculpațiilor recurenți BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C SRL, astfel cum au fost descrise de către instanța de apel, se circumscriu elementelor de tipicitate ale infracțiunilor pentru care au fost condamnați, și de asemenea, în cauză, condamnarea nu se bazează pe ipoteze de incriminare care nu sunt prevăzute de lege**, astfel că, instanța de apel a făcut o corectă aplicare a legii, iar din această perspectivă criticile recurenților sunt neîntemeiate.

Având în vedere considerentele expuse, în temeiul dispozițiilor art. 448 alin. (1) pct.1 Cod de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție va respinge, ca nefondat, recursul în casație formulat de **Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală, privind pe recurenții- inculpați DLHM, TC și BVD**, împotriva deciziei penale nr., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în dosarul nr.

Va respinge, ca nefondate, recursurile în casație formulate de **recurenții- inculpați BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C SRL**, împotriva deciziei penale nr., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în dosarul nr.

Cheltuielile ocazionate de soluționarea recursului în casație formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală a rămân în sarcina statului.

În baza art. 275 alin.(2) Cod procedură penală, va obliga recurenții inculpați BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C SRL la plata sumei de 200 lei fiecare, cu titlu de cheltuieli judiciare către stat.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
DECIDE:**

Respinge, ca nefondate, recursul în casație formulat de *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală*, împotriva deciziei penale nr., pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală, în dosarul nr....., privind pe recurenții inculpați DLHM, TC și BVD, precum și recursurile în casație formulate de **inculpații BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C SRL**, împotriva aceleiași decizii.

Cheltuielile ocazionate de soluționarea recursului în casație formulat de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție – Structura Centrală rămân în sarcina statului.

Obligă recurenții inculpați BVD, KS, DLHM, TC, LSM și SC C SRL la plata sumei de 200 lei fiecare, cu titlu de cheltuieli judiciare către stat.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 20 martie 2024.

PREȘEDINTE
Mihail Udroi

JUDECĂTOR
Ana Hermina Iancu

JUDECĂTOR
Elena Barbu

MAGISTRAT ASISTENT
MMA
Grefier
IMS